

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 29-30. szám | 2018. július 29. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Különböző kultúrák,
közös hit

Jelnyelvi Biblia
készül siket
testvéreinknek

Fundamentalista
volt-e Jézus?

LUTHER KIADÓ
Webáruház

Webáruház | Könyvek ▾ | Folyóiratok ▾ | Kiadó | Könyvklub | Információk ▾ | Kapcsolat | Letöltés ▾ | Események ▾

A Luther Kiadó webáruházában egyszerűen, könnyen és gyorsan vásárolhat, és teljeskörűen veheti igénybe a kiadó online szolgáltatásait.

- Kényelmesen vásárolhat a kiadó könyvkínálatából néhány kattintással.
- A hagyományos fizetési módok mellett augusztustól közvetlenül bankkártyával is fizetheti rendelését.
- Előfizethet a kiadó lapjaira, folyóirataira (Evangélikus Élet, Lelkipásztor, Credo) az előfizetési űrlapok kitöltésével.
- Beléphet a Luther Könyvklubba a tagsági nyilatkozat űrlapjának segítségével, hogy törzsvásárlóként igénybe vehesse a klubtagsággal járó előnyöket és kedvezményeket.
- Első kézből értesülhet a kiadó új kiadványairól, kedvezményes akcióiról, könyvvásárlásairól, rendezvényeiről.
- Online vásárlásai során érvényesítheti kedvezményre jogosító kuponkódjait.
- Hozzáférést nyer a kiadó letölthető anyagaihoz.

Regisztráljon a Luther Kiadó webáruházában!
<https://bolt.lutherkiado.hu/>

Legújabb termékek

3500 Ft

A lutheri reformáció 500 éves öröksége

Tanulmányok a lutheri reformáció 500 éves történetének örökségéből

4990 Ft

Szavak és hallgatások az imádságban

Tanulmányok az imádság témakörében

4900 Ft

Kapcsolat

Luther Kiadó

1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 1/317-5478
Mobil: 20/824-5518
E-mail: kiado@lutheran.hu

Könyvvásárlás, rendelés

Személyesen

Evangélikus könyvesbolt

1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 1/411-0385
E-mail: kiado@lutheran.hu
Nyitva hétfőtől péntekig 9.00 és 17.00 között

Megrendelés

Webáruház:
<http://www.lutherkiado.hu/bolt>
E-mail: kiado@lutheran.hu

Most mondjam vagy mutassam?

Ajúlius utolsó vasárnapjának dátumával megjelenő *Evangelikus Élet*et olvasóink nagy része nyári szabadságának napjaiban, avagy majd csak arról hazatérve veszi kezébe. Hó végéig szabadságát tölti megbízott főszerkesztőnk is, aki összeállította ugyan lapunk magazin tartalmát, de ajánlását már szerkesztőtársára hagyta... Most mondjam vagy mutassam?

„Első olvasóként” az a felismerés juttatta eszembe az ajánlót összefoglaló címet, hogy jelen lapszámunk a multikulturalizmus jegyében született. Annyiban mindeképp helytálló a megállapítás, hogy magazinunk számos írása foglalkozik határainkon túlra távozottak, illetőleg hazánkba látogatottak tapasztalataival. Azt pedig magam is tapasztaltam, hogy a nyelvi nehézségeken gyakorta lendíti át magát az ember metakommunikációs megoldásokkal – leginkább gesztusokkal.

A Penga Nimbo lelkésszel Piliscsabán készült interjút kiváló fordításban olvashatjuk, de lelki szemeim előtt pontosan látom, milyen gesztusok kíséretében mondhatta el véleményét a pápua prédikátor Nyugat-Európa kereszténységéről... Mint az Evangelikus Külmisziói Egyesület programokban gazdag konferenciájáról küldött összeállításból kiderül, Piliscsabán egyébként többen is képviselték Óceániát, amiként Afrikát is. Hogy Ázsiában (közelebből Indiában) újabb

evangelikus „misszionáriusok” csatlakoznak a Jó házaspárhoz, arról jelen számunkban az *Indulj Ninivébe!* című írás árulkodik.

Noha erre bizonyíthatóan csupán a portréfelvétel utal, de bővelkedett gesztikulációkban az a – magyar nyelven folyt – beszélgetés is, amelynek német ajkú alanya kilencéves lelkészi szolgálat után a napokban költözik el Magyarországról.

Sajnáljuk is, meg nem is, hogy magazinunk kéthetes periódikára való átállása óta le kell mondanunk a hazai „lelkészmozgások” teljes körű dokumentálásáról. Miután azonban egy-egy gyülekezet olykor túlságosan is gyakran kénytelen új lelkészt iktatni, talán tényleg célszerűbb a lelkésszentelések dokumentálására szorítkozni. Hamarosan a címlapunkon látható amerikai lelkész házaspár egyikét is ordinálják – Budapesten.

Néha nem süket, hanem siket fülekre talál az evangélium. Halláskárosult testvéreink számára valóban óriási segítség lesz, ha elkészül a Biblia szövegének – „mutogató” – jelnyelvi fordítása. Ám az evangélium kommunikálásával kapcsolatban akkor is egyértelmű választ adnék, ha valaki – mondjuk a július 25–29. között zajló Szélerőrsza országos ifjúsági találkozón – tréfából tenné fel a kérdést: „Most akkor mondjam vagy mutassam?” Most!

■ T. PINTÉR KÁROLY

Ingmar Bergman 100

„Filmszalagon a legjobb írók és – kierkegaard-i értelemben – a legkülönb filozófus-teológusok egyike” – fogalmazott Ingmar Bergman művészetéről 1980-ban Pilinszky János. A svéd

evangelikus lelkész gyermeke, a filmművészet kimagasló alakja, egyik legnagyobb hatású egyénisége a hit kérdéseit a filmvászonon is megjelenítette.

22. oldal

Koncert-istentisztelet a Műpában

Talán ennek az estének volt a legszebb a vége az eddigi tizenhét év alatt. Egészen varázslatos, lélektől lélekig ható élmény volt. Ilyen alkalmakkor gondolhatjuk reménnyel telt szívvel, hogy a Szentlélek

velünk volt, és hogy valóban áldás van az esten! – írta szerkesztőségünknek küldött levelében Böszörményi Gergely, a Református énekek koncert igazgatója.

47. oldal

Fiataloknak a drogokról – másképpen

Drog. Mindenkinek van véleménye róla, valójában azonban alig tudunk valamit a kábítószer romboló hatásáról. A szülők féltik tizenéves gyermekeiket – csak ki ne próbálja! –, de vajon képesek-e felvértezni őket hathatós érvekkel és tudással a mesterséges bódulattal szemben? Mit tudnak mondani a tiltó szón kívül? S itt a keresztény felelősség is. Hívóként valljuk, hogy testünk és lelkünk Isten teremtménye és ajándéka az életre, sőt: a test a Szentlélek temploma – mit teszünk vele? És a fiatal generáció védelméért mi, felnőttek mozgósíthatók vagyunk-e? Minderről Stifner-Kőháti Dorottya riportjában olvashatunk.

26. oldal

Büszkeség és balítélet

A Budapest Pride elnevezésű melegfesztiválnak az illegális bevándorlást is pártfogoló emberi jogi szervezet, az Amnesty International volt az egyik legfőbb támogatója. Az idei felvonulással

párhuzamosan, annak Kossuth téri végállomása mellé, a Vértanúk terére szervezett keresztény istentisztelethez viszont hivatalosan egyetlen egyház sem adta a nevét.

48. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Barna Mónika Diána diák – Pilis. Egyszer, amikor anyukámmal sétáltunk, nagyon sok embert láttunk a templom előtt. Megkértem, hogy menjünk be mi is a templomba. Azóta vagyok az evangélikus gyülekezet tagja.

A hit egy támasz a számomra. A hit által tudom, hogy van valaki, aki mindig segíteni fog, még a legnagyobb problémában is. Ő nem hagy el, mellettem van, őrá ezer százalék, hogy támaszkodhatok. Konfirmáltam, szoktam úrvacsorát is venni. Ezt megtiszteltetésnek veszem, mert érzem, hogy Jézus az én részem is. Nagyon szeretek énekelni, a gyülekezeti énekarba is járok. Az énekek nagyon megfognak, mindegyiknek van valamilyen jelentése. Az énekarban erről többször is beszélünk. Az evangélikus gyülekezetben minden ember számít! Nagyon szeretek idejárni, mert nagyon jó programok vannak, összetartó csapat vagyunk, figyelünk egymásra.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Püspöki feladatmegosztás

A püspöki tanács tagjainak megállapodása szerint a Magyarországi Evangélikus Egyházban július 1-jétől dr. Fabiny Tamás elnök-püspök felügyeli a külügyeket, a médiát és a gyűjteményeket, Szemerei

János püspök az oktatást és a missziót, Kondor Péter püspök pedig a diakóniát és az ifjúsági munkát. Mindezt a testület 9/2018. (06. 25.) határozata rögzíti.

Evangélikus.hu

Missziói gyülekezet indult Győrújfalun

A győrújfalui evangélikus leányegyház-község lett a központja az idén nyáron induló szigetközi missziói munkának. Koch Szilvia megbízott missziói lelkész július 1-jén, a vasárnapi istentiszteleten állította szolgálatba a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Szemerei János. Koch Szilvia Lk 5,1–11 alapján tartott

igehirdetésében kiemelte: Krisztus követése közösségben történik, és közösséget hoz létre. Az istentisztelet végén Szemerei János röviden tájékoztatta a híveket a missziói gyülekezeti munka kereiről és lehetőségeiről, majd megáldotta a szolgálatba álló lelkésznőt.

■ – AM –

ORATIO OECUMENICA

Istenünk! Köszönjük, hogy ezen a vasárnapon is megállhatunk előtted. Sokan vannak, akik most pihennek, szabadságukat töltik. Vannak, akik munkában állnak, megfeszítetten dolgoznak. Egyesek betegágyon fekszenek, mások szeretteiket gyászolják. Akárhol vagyunk, akárhogyan élünk, gyermekeid vagyunk. Köszönjük életünket, életlehetőségeinket és azt, hogy te mindig hűséges vagy hozzánk.

Urunk! Rászorolunk irgalmadra. Bocsásd meg hűtlenségeinket. Bocsásd meg, hogy sokszor megfedkezünk rólad, nem téged hívunk segítségül. Bocsásd meg, hogy egymáshoz is hűtlenek vagyunk. Megszóljuk, kritizáljuk egymást ahelyett, hogy segítenénk. Vágyunk arra, hogy mélyebb legyen a beléd vetett bizalmunk, szilárdabb az egymás iránti hűségünk. Tégy minket kitartóvá, megbízhatóvá munkánkban is.

Köszönjük, Jézusunk, hogy te velünk jössz az úton. Szeretetedben hordozol, tanítasz.

Imádkozunk a gyermekekért, a fiatalokért, azokért is, akiknek most a nyári táborok adta örömeiben van részük. Szólítsd meg őket, növeld hitüket, formáld emberségüket. Könyörgünk a közelgő Szélerőzsa országos evangélikus ifjúsági találkozót: legyen áldás sokak számára. Szervezők és táborozók hitükben gyarapodjanak. A közösen végzett munka öröme gazdagítsa életüket. Háritsd el a legyőzhetetlennek tűnő akadályokat, óvó szereteted védő burokként vegye körül az egész rendezvényt.

Könyörgünk egyházunkért, gyülekezeteinkért. Ébreszd a hitet néped tagjaiban, tegyél kitartóvá, hűségessé közösségeink, országod építésében. Hívd azokat is közeledbe, akik nem ismernek téged, használj fel minket irgalmad továbbadásában.

Rád bízunk, Urunk, magunkat, szeretteinket, azt a közösséget, ahol lakunk; egyházunkat, hazánkat, az egész embervilágot. Dicsőítsd meg magadat bennünk és általunk! Dicsőítessék neved örökkön örökké! Ámen.

Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap

2Krón 1,7-12

Bőszegszaru másképp

Alsó tagozatos hittanosokkal táboroztunk nemrég. A tábor-tűz mellett üldögélve a szokásos esti beszélgetőkörben, amely egyben gyermek-bibliaóra is, szóba került, milyen lehet a mennyország. Az éppen zajló foci-világajnokság kapcsán a nagyobb fiúk egyöntetű véleménye szerint a mennyország az a hely, ahol mindig lehet futballozni, és olyan a hangulat, mint egy vb-döntő. Egy elsős kisfiú szerint a mennyben minden legóból van, a lányok szerint minden fehér és arany, és rengeteg édesség kapható ingyen. Végül a legfélénkebb másodikos kislány szólalt meg: „Szerintem a mennyország az a hely, ahol az Isten mellett megkapunk mindent, amit csak kérünk.”

Igénk szerint Salamon, Dávid fiaként és örököséként, olyan helyzetbe kerül, mint amilyenek Dorka, a másodikos kislány elképzelte a mennyet. Kérhet az Istentől bármit. De vajon hogyan, miért kerül ő ilyen kivételezett helyzetbe?

Közvetlen kapcsolat. Azáltal, hogy van egy állandó közvetlen kapcsolata Istennel. Van állandó áldozati és imádságos élete, és van engedelmes, jó szíve. Ez az alap. Innen indulunk, erre építkezünk. És mit kér Salamon? Tudást-bölcsességet. Igaz értéket. A 21. századi keresztény embernek posztmodern társadalmunkban jottányit sem változott a küldetése ezen a téren. A megélt Isten-hitből fakadó példamutatásával úgy formálja környezetét, családját, szeretteit, hogy értéket teremtsen, igaz értéket. Ehhez állandó, közvetlen kapcsolatra van szükségünk nekünk is Megváltónkkal és Mesterünkkel, Jézus Krisztussal. És ha ez – legalább részleteiben – megvan, összekulcsolva kezünket mi is újra és újra kérhetünk.

A bölcsesség kezdete. Salamon kérése azért egyedi, mert csak áttételesen kér saját magának. Ő a király, az egyedüli uralkodó, hatalmával földi értelemben szinte bármit megkaphat. Mégis: ő gyakorlatilag alkalmasságot kér Istentől, hogy jó, hűséges, kipróbált eszköze lehessen az Úrnak mint uralkodó. Jó vezetője és egyben jó pásztora legyen a rábízott választott népnek. Nyilván ő is profitál abból, ha bölcsse lesz, de ő eszköz akar lenni Isten kezében. Eszköz és nem eszközhordozó. Pontosan tisztában van azzal, hogy noha király, honnan van, kitől van hatalma, mindene.

Salamon nem küszködik önértékelési problémákkal. Mi sokszor igen. Vagy túl kicsinek, vagy – jóval többször – túl nagyunk gondoljuk magunkat. Embertársainkkal szemben és az Istennel szemben is. Éppen ezért Salamon alázata, helyzetének felismerése, önértékelése nekünk is példa. A hit legmagasabb foka, ha valaki úgy tud ráhagyatkozni Istenre, ahogyan ő teszi. Tudást kér, miközben megtanulta az ószövetségi felfogás legnagyobb bölcsességét, amelyet a 111. zsoltárban így olvasunk: „A bölcsesség kezdete az Úr félelme.”

Bőszegszaru. Erre az emberi magatartásra válasz Istentől az áldás. A bőszegszaru, a kiapadhatatlan forrás. Amikor Isten elmondja, hogy mi mindennel elhalmozza azt, aki alázatos szívvel és hittel szolgálja őt. Aki tudja, hogy mindent Istenségének köszönhet, és hogy mindennel neki is tartozik elszámolással. És ez akkor is meg-szívlelendő, ha ma nem divat szolgálni. A rátermett, élelmes, sok-szor törtető emberek érvényesülését látjuk mindenütt. A szolgát, a szolgálatot sokszor lenézik. A szolgálta nem parancsol, a szolgál

GOVERT FLINCK: SALAMON BÖLCSSÉGET KÉR (1658)

nem gazdag, a szolgálta nemcsak magának, hanem másnak is él. Ha úr is lehet, ki az, aki szolgálta szeretne lenni? Mégis, a hűséges szolgálta az, aki boldog, mert látjuk, őt halmozza el szeretetével Istene.

Tanuljunk meg mi is szolgálkka lenni, bárhol, bármikor, bármik vagyunk is. Ahogyan szolgálta lett ez az ószövetségi király, és szolgálta lett a világ megváltója, Jézus Krisztus is, legyünk mi is azzá, mai tanítványai.

■ HOMOKI PÁL

Imádkozzunk! Istenünk, Atyánk! Adj nekünk szolgálatra kész szívet, hogy ne csak magunkra figyeljünk, és magunknak éljünk, hanem vegyük észre a többi embert is a világban! Adj alázatot és bölcsességet, és add, hogy szent Fiadra, Jézus Krisztusra mint követendő példára tekintsünk, aki szolgálta lett értünk, mindannyiunkért! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 29.) *Bizony, te rejtőzködő Isten vagy, Izráel Istene, szabadító!* Ézs 45,15 (Jn 1,18; Mt 25,14–30; Fil 3,7–11[12–14]; Zsolt 42) Táboraink egyik kedvenc játéka a bújócska. Mindaddig a rejték helyen kell lapulni és leselkedni, míg a hunyó távolabb nem megy az iapiacsfaltól. Akkor aztán elő lehet jönni és futni, hogy elsőnek érjünk a falhoz. Sokszor élem át, hogy Isten is mintha bújócskázna velem. Ha nincs szemem, nem látom meg az eseményekben, siránkozom, hogy magamra hagyott, holott mindvégig jelen volt, sőt irányította életem eseményeit. Isten legnagyobb búvóhelye maga a kereszt. A szenvedő Jézusban meglátni a dicsőséges Urat nem egyszerű feladat. Saját szenvedéseink is így takarják el a szabadító Istent előlünk.

Hétfő (július 30.) *Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme [...]. Te pedig, Isten embere, kerüld ezeket. Ellenben törekedj igazságra, kegyességre, hitre, szeretetre, állhatatosságra, szelídlelkűségre.* 1Tim 6,10–11 (Zsolt 119,36; 1Kir 3,16–28; Jn 7,40–52) A szerelem igen erős érzés. Amikor szerelmesek vagyunk, minden gondolatunk csak a szeretett lény körül forog. Pál jól látja, a pénz, az anyagi javak is képezhetik szerelmünk tárgyát. Félelmetes, ha hatalmába kerít bennünket a pénz megszerzésére irányuló vágyunk. Holott a pénzt és minden javunkat csak kölcsönbe kapjuk egy időre, arra az időre, amíg itt élünk a földön. El kell számolnunk vele. Ha ez a szemlélet lesz meghatározónk, akkor másképp látjuk majd a pénz fontosságát is. Pál nem az anyagi javakban, hanem a hívő életben való fejlődésre buzdít. Törekedj! – mondja. Igyekezetünk iránya egész lényünket, életünket, személyiségünket átforgalmazhatja. Jézusban, Jézusra nézve más irányt látunk meg, új cél megvalósítására törekszünk.

Kedd (július 31.) *Seregek Ura [...]. Egyedül te vagy a föld minden országának Istene, te alkottad az eget és a földet!* Ézs 37,16 (Jel 19,11; Ef 5,15–20; Jn 7,53–8,11) Ezékiás király kétségbeesett imádságából olvasunk részletet. Szanhérib, az asszír uralkodó fenyegeti az országot, Jeruzsálemet. Levelében arról ír, hogy nem menekülhet meg senki a hatalmas Asszíria kezéből. Ezékiás nem is saját erejében bíz: Istenhez imádkozik. Tudja, Isten képes megszabadítani az országot a veszedelemtől, hiszen minden eseményt ő irányít. Imádságában a király arra apellál, hogy a megszabadítás más népeknek is bizonyítékká válhat Isten létezésére. Hadd lássák meg, hogy egyedül Isten az Úr! Mi is ebben reménykedünk. Egyszer nemcsak mi magunk, hanem minden nép felismeri Jézusban az egyetlen szabadítót.

Szerda (augusztus 1.) *Higgyétek, hogy mindazt, amit imádságotokban kértek, megkapjátok, és megadatik nektek.* Mk 11,24 (1Sám 14,6; 1Kor 10,23–31; Jn 8,12–20) Nem hinném, hogy nekünk a hegyek tengerbe való megindulása a kérésünk tárgya. Lehet, hogy sokkal csekélyebbnek tűnő kérés teljesülésében is kételkedünk. Dehogy merészkedünk mi arra, hogy abban higgyünk, hogy ha imádkozunk, a hegyek is képesek megmozdulni! Elég lenne a betegségből való gyógyulás vagy az életünk poklainak feloldása, kapcsolataink helyreállítása, lelkünk gyógyulása, béke, békesség. De imádkozom még ezekért? Vagy lemondtam arról, hogy Isten beléphet az életembe, és helyrehozhatja? Nincs más feltétel, csak az imádságban való hit, az Istenben való teljes bizalom.

Csütörtök (augusztus 2.) *Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászülte minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre.* 1Pt 1,3 (Zsolt 142,6; 1Kor 9,16–23; Jn 8,2129) Lehet tiszta lappal indulni? Lehet újjászülni, új esélyeket kapni? Lehet a múlt terheit letenni? Lehet remélni, hogy Jézus feltámadása már ebben az életben meglátszik rajtam? Péter megtapasztalta ezt, amikor Jézus megbízta őt a nyáj legeltetésével. Hálát ad ezért. Ha Péterrel megtörtént, velem miért ne történhetne meg?

Péntek (augusztus 3.) *Istened, az Úr áldásra fordította számodra az átkot, mert szeret téged Istened, az Úr.* 5Móz 23,6 (2Tim 2,13; Jer 1,11–19; Jn 8,30–36) Bálámot azért hívatta Bálák, a moáb király, hogy Izráelt, a közeledő népet megátkozza, nehogy legyőzze a moáb népet. De Isten még a szamarat is felhasználta annak érdekében, hogy megakadályozza az átkozást. Bálám nem tudott mást tenni, háromszor is megáldotta Izráelt. Isten mindent megtesz a mi megmentésünk érdekében. Így leszünk mi is áldottak azért, aki miattunk átokká lett. Isten Jézus halálában a legnagyobbat adta számunkra.

Szombat (augusztus 4.) *Isten kezében van minden élőlény élete.* Jób 12,10 (Róm 14,7–8; Lk 12,42–48 és Jn 8,37–45) Jób átéli a teljes kiszolgáltatottságot. Mindene elvész, meghalnak a gyermekei, őt magát is betegség sújtja. Tudja, Isten kezében van. Ez a mondat mégsem a lemondás, az elkeseredés, a beletörődés mondata, hanem a teljes bizalomé. Istennek vagyunk kiszolgáltatottak. Igaz, ettől még nem biztos, hogy siker, boldogság és csupa öröm az életünk. Vannak benne nehéz próbák is. De egy biztos: ő tud rólunk, ura minden folyamatnak, az életünk csak az ő kezében van. Ez bizalommal tölt el.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Keken András nevét vette föl a menedékház

Hegymenet fesztivál elnevezéssel rendeztek július első teljes hétvégéjén családi pikniket a mátraszentistváni evangélikus menedékházban. Az összejövetel egyik kiemelkedő eseményeként dr. Keken András evangélikus lelkészről nevezték el az intézményt. Az ünnepi gondolatokat és az áldást dr. Fabiny Tamás elnök-püspök közvetítette, aki rövid előadást is tartott Keken András életéről.

„A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg. [...] Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik Isten ígését hirdették nektek. Figyeljete életük végére, és kövessétek hitüket.” (Zsid 13,2.7) A zsidókhoz írt levél szerzője a vendégszeretetre hívja fel a figyelmet. Keken András ezt gyakorolta: még hódmezővásárhelyi lelkészként feleségével árvaházat alapított, így bár maguk gyermektelenek voltak, mégis nagycsaládosokká váltak. Amikor Keken lelkészének választotta a budapesti Deák téri gyülekezet, azzal a feltétellel fogadta el a szolgálati helyet, ha magával viheti az árvákat. Így is történt. A Deák téri épület azonban szűkössé bizonyult, így a csehszlovák-magyar lakosságcsere folytán üresen hagyott házak közül Keken András kiigényelt néhányat az árvák részére, s itt létesített nekik árvaházat. Ezt azonban a kommunista hatalom rövidesen bezáratta. Most, hosszú évtizedek múltán az ugyanazon a helyen épített menedékház vette föl az alapító, Keken András nevét.

Fabiny Tamás elnök-püspök Pál apostol nyomán kiemelte: emlékezzünk meg előjáróinkról, akik a hitben előttünk jártak. Akkor követjük őket a hitben, ha emléket állítunk nekik, ha ezt a házat is megtöltjük szeretettel és irgalommal.

Az eseményen családosul jelen voltak Keken Andrásnak és feleségének, Magyar Erzsébetnek a keresztyermekai. A család a Keken-hagyatékból a menedékháznak ajándékozta azt a fesztületet, amelyet egykor a hódmezővásárhelyiek adtak búcsúajándékként lelkészüknél.

A rövid áhítat után Fabiny Tamás a menedékházban előadást tartott Keken András életéről, bemutatva meghatározó állomásait. A résztvevők meghallgathatták a lelkésznek szószékről elhangzott utolsó prédikációját, azt, amelynek végén elcsuklott a hangja, eszméletét veszítette, és rövidesen visszaadta lelkét Teremtőjének.

A Keken házaspár életét végigkísérte Isten népének szolgálata. A menedékház méltó emléket állít életüknek, szolgálatauknak.

■ CSÚRY CSABA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Augusztus hónap igéje

„Aki győzni akar, annak nem szabad szeretni.” Sharon Stone amerikai filmszínésznő szájából hangzott el ez a mondat, és bizonyára sokan vannak, akik egyetértenek vele. Hiszen aki szeret, az nem tud kemény és elszánt lenni, nem tudja a maga érdekeit másokkal szemben érvényre juttatni. Aki szeret, az hajlamos a másik ember szempontjait is figyelembe venni, megszámni. Így tényleg nem lehet győzni.

De nézzük meg másik oldalról a dolgot. Lehet-e szeretet nélkül élni? Lehet-e úgy élni, ha valaki nem szeret? Persze hogy lehet. Csak nem érdemes. A szeretet és a szeretetre való képesség hiánya megnyomorítja, tönkreteszi az életet. Számomra ennek megrázó példája József Attila, aki így írt a *Kiáltozás* című versében:

*Jaj, szeressetek szilajon,
hessentsétek el nagy bajom!
Eszméim közt, mint a majom
a rácsok közt le és föl,
vicsorgok és ugrándozom,
mert semmit nem hiszek s nagyon
félek a büntetéstől.*

HYATT MOORE: KÁLVÁRIA

Szeretet nélkül kínzó hiány, beteljesületlen vágy, a helyünk nem lelése ezen a világon és félelem az élet.

Ezért jó hír, evangélium augusztus havi igénk: „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” Ennél tömörebben nem lehet elmondani, hogy kicsoda Isten, és mi a szeretet. Isten szeretet. Ám az ember még ezt a nagyszerű, érthető, világos kijelentést is ki tudja forgatni. Unokáimmal játszva, képeskönyvet nézegetve vettem sokszor észre, hogy szinte mindig fordítva, fejjel lefelé veszik a kezükbe a könyvet. Amikor megfordítom, kikapja a kezemből, „nem”, mondja, és újra fejjel lefelé tartja. Az jutott eszembe, hogy így vagyunk mi, felnőttek Isten üzenetével.

Kell Isten szeretete, de fordítva, nem úgy, ahogyan ő adja, hanem ahogyan mi akarjuk. Mi azt szeretnénk, hogy Isten úgy

”

„Isten szeretet,
és aki a szeretetben marad,
az Istenben marad,
és Isten is őbenne.”

(1Jn 4,16b)

bánjon velünk, mint egy lágyszívű édesapa az elkényeztetett gyermekével: teljesítse minden kívánságunkat, és őrizzen meg minden bajtól és veszedelemtől. Adjon egészséget, biztosítsa a nyugodt, anyagiakban gazdag életet.

Nem így szeret az Isten! Isten szeretete az, hogy ő az egy-
szülött Fiát, Jézust adta. Jézus nem emelkedett dolgokat érzett
irántunk, hanem odaadta értünk harminchárom évét, a fiatal-
ságát, mindenét – értünk, akik mindezt a bűneinkkel háláltuk
meg, akik őt odaszögeztük a keresztre. Amit ő tett, abban mu-
tatkozott meg, mit is jelent az valójában, hogy Isten szeret. Ez a
szeretet pedig nem győzni akar, hanem megváltani, életet adni.

Isten szeretete: odaadás.

Aki így, Jézus Krisztusban látja meg Isten sze-
retetét, annak az életében megváltozik az érték-
rend. Minden azonnal más értelmet kap, ha oda-
mérjük Isten szeretetéhez. Az megérti, többé már
nem gyerekként, fejjel lefelé látja, mit jelent, hogy
az Isten szeretet. Annak a számára ez a szeretet
lesz a legfontosabb, olyan kincs, amelyet soha többé
nem szeretne elveszíteni.

Istenben lenni azt jelenti: ebben az isteni oda-
adó szeretetben bízni, hinni, élni. Ha Isten szerete-
tében élünk, akkor mi magunk is képessé leszünk
a szeretetre. Mindenki azt hiszi magáról, hogy ő
képes a szeretetre, de ez nem így van. Az emberi
szeretetnek határai, korlátai vannak. Nem lenne
szabad becsapnunk magunkat olyan kijelenté-
sekkel, hogy „én mindenkit szeretek”, vagy hogy
„én jó ember vagyok”. Inkább őszintének kellene
lennünk, és bevallanunk: „Én mindenkit szeretek,
kivéve a nagyszájú és pletykás szomszédot, kivéve

a neveletlen és szemtelen fiatalokat, kivéve az undok eladót,
kivéve az igazságtalan tanárt, kivéve az engem lenéző főnököt”,
és folytathatjuk egészen odáig, hogy „kivéve a gyevi bírót”.

Ettől a korláttól szabadít meg Isten szeretete. Mert Jézus
mindezeket a kivételeket is szereti, és ha benne élünk, ben-
nünk is elkezd változni valami. Mert úgy van, ahogyan Angelus
Silesius költő írta: „Ember, amit szeretsz, azzá lesz változásod:
/ istenné, ha hiszed, s földdé, ha azt imádod.”

Az életünk onnan belülről működik, ahol a hitünk van. Ami-
lyen a hitünk, olyan lesz az életünk. Ha magunkban, a magunk
jóságában, képességeinkben, szeretetünkben hiszünk, akkor az
eredmény „kici és occó” lesz. Ha Isten szeretetében maradunk,
akkor növekvő és értékes lesz.

■ BALICZA IVÁN

Isten útján járva

Endreffy Máté lelkésszé avatása

A Déli Egyházkerület új püspöke, Kondor Péter első kecskeméti látogatásán, július 14-én – ünnepi istentisztelet keretében – lelkésszé avatta Endreffy Mátét. A liturgiában dr. Varga Györgyi, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense és Kis János, a helyi gyülekezet igazgató lelkésze vett részt, a Confirmát pedig további tizenegy lelkipásztor énekelt.

FOTÓ: KISS TAMÁS

„Titokzatos az út, amely előtted áll. Csofálatos a hivatás, nincs hozzá fogható, de sok meglepetés érhet. Nem azt kívánom, hogy minél többet láss előre, hanem hogy

az Isten által készített egyenes úton járj!” – kezdte a püspök az igehirdetést. „Az igaz ember ösvénye egyenes, te egyengeted az igaz ember útját” (Ézs 26,7) alapján arra is kitért, hogy ki az igaz: az Isten előtt meghódoló, bűnbánó, kegyelmet nyert ember, akinek van két meghajtott térde, két összekulcsolt keze és Megváltója.

A záróimádságot az új lelkész mondta, hálát adva szereteteiért is – a jelen lévő-kért, a betegekért és a már előrementekért, akikre az istentiszteleten egy gyertya emlékeztetett.

A békéscsabai származású fiatal ember, akinek felmenői között több lelkész is van, gyakorlati évét töltötte Kecskeméten, mentora Kis János igazgató lelkész volt.

Az istentiszteleten a gyülekezet ének-kara is szolgált, majd Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő – a labdarúgó-világbajnokságra utalva – arra biztatta Endreffy Mátét, hogy a rábízott csapatot majd hittel vezesse.

Endreffy Máté Gyulán született 1991-ben, gyermekkorát Békéscsabán töltötte. Tanulmányait az általános iskolától az érettségiig a békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnáziumban végezte. A középiskolai évek után az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára jelentkezett, ezzel több családtagnak is a nyomdokaiba lépve. A Kecskeméti Evangélikus Egyházköz-ségben volt hatodéves Kis János mentorsága alatt.

Varga Györgyi visszaemlékezett Máté teológiai éveire, és Isten kézből kézbe adó szeretetére mutatott rá. Kis János a kecskeméti nevében egy névre szóló Bibliát nyújtott át, majd utalva a jézusi mondatra, miszerint sóvá és világossá-gá kell válni, Máténak gyertyát, kedve-sének, Sikter Annának pedig sötartót ajándékozott.

Elhangzott Endreffy Géza budaörsi lelkipásztor levele, amely „atyai” jó tanácsokat, lelki úttravalót adott a szolgálatba induló legifjabb családtagnak. Homoki Pál soltvadkerti lelkész biztosította leendő kollégáját arról, hogy olyan helyre kerül, ahol szeretettel várják, és ahol lesz munka bőven, mert sokféle feladatban, örömben és kihívásban lehet majd osztozni. Endreffy Máté ugyanis soltvadkerti iskolalelkészként kezdi meg szolgálatát. Az alkalom szeretetvendégséggel zárult.

■ HULEJ ENIKŐ

Bakancsos istentisztelet

Közös táborzáró istentiszteletet tartott a Csővári Evangélikus Egyházköz-ség és a 32. számú Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat július 15-én, vasárnap délután Csőváron, a Kilián-forrásnál. Együttal ez volt a helyi gyülekezet első „bakancsos istentisztelete”.

A Cserhát lábánál, igazán festői környezetben rendezte idei cserkész táborát a budavári és a kelenföldi evangélikus gyülekezet közös cserkészcsapata, a 32. számú Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat. Bence Kata csapatparancsnok és Végh Anna táborparancsnok vezetésével vasárnap délután nyílt napot tartottak: bográcsgulyással várták a helyi gyülekezetből érkezett csaknem negyven érdeklődőt. A gyülekezeti tagok viszonzásul finom házi süteményekkel lepték meg az egy hete az erdőben portyázó cserkészeket. A közös

agapé után játékos vetélkedő feladatai ismertették meg a vendégekkel a cserkész múltját, jelenét.

Mindezek után került sor az úrvacsorás erdei istentiszteletre, amelynek igehirdetési szolgálatát a Csővári Evangélikus Egyházköz-ség frissen beiktatott – harminkteddik – parókus lelkésze végezte Ézs 58,11 alapján. Czöndör István rámutatott: „Megérkezni egy forráshoz mindig ünnep, az Élet Vízével találkozni pedig – akár itt, a Kilián-forrásnál – az új kezdet ígérete lehet.”

Az úrvacsorai közösséget kisebb csoportokban, a fűben ülve ünnepelte meg az összesen több mint százöt fős gyülekezet.

Kihasználva a gyönyörű természeti környezetet, a csővári gyülekezet augusztus végén újabb bakancsos istentiszteletet tervez, amelyre szeretettel hívják és várják távolabbról is az érdeklődőket.

Forrás: Evangélikus.hu

Árral szemben

Afrikai falvak kiállítása Piliscsabán

Hogyan, miért kell, és érdemes-e, kell-e küzdenünk a kontrollálatlanul ránk ömlő tévtanításokkal, az Istent nem ismerők, embert nem tisztelők vélekedésével? És lehet-e az ilyenekkel egyáltalán szembeszállni, mást képviselni és amellet egy életen át kiállni? Mindenki számára lényeges kérdések ezek, a fiatalok számára azonban életbe vágóan fontosak. Ezért szolgált a szervezők öröme, hogy az Evangélikus Missziói Egyesület július 5-8. között Piliscsabán tartott konferenciáján az átlagéletkor szokatlanul alacsony volt – de ezt egy ötlet előzte meg...

A kisgyermek csicsérgése, a fiatalok lendülete és az idősebbek tapasztalata tette sokszínűvé idén az *Árral szemben* címmel meghirdetett külmisziói konferenciát. Ebben az évben ugyanis az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) kétfordulós külmisziói vetélkedőt hirdetett evangélikus iskolákban tanuló 7-11. osztályos diákoknak, illetőleg a gyülekezetek ifjára járó fiataloknak.

Az első forduló elméleti kérdései között szerepeltek olyanok, amelyekre a választ

nek tetszőleges anyagok felhasználásával. Hat kis remekmű született, főként a pápai Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskolát, a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumot, illetve a nyíregyházi ifjúságot (Nyífi) képviselők kivitelezésében. A kétfős csapatok részt vettek a konferencián, ahol alkotásaikból kiállítást rendeztek. (A résztvevők szavazatai alapján a legszebb falu különdíját az egyik pápai páros nyerte el.)

Mivel a konferencia résztvevői nem kerekedhetek fel,

FOTÓ: DR. BÁLINT ZOLTÁN

próbálták megidézni a kenyai életképeket.

Fiatalok, kisgyermek és idősebbek együtt öltözték magukra az eredeti kenyai ruhákat, és három jelenetben szívszorító történeteket eleveztettek meg, míg „körülöttük” zajlott, zúgott, nyüzsgött az afrikai főváros tipikus élete. Az olykor megnevettető, olykor szemeket szárazon nem hagyó életképek eljátszása és végignézése során szereplők és nézők együtt érezhették át, hogy – habár csepp a tengerben – mennyire fontos ez a szolgálat. Elsősorban azért, hogy szóban, tettben, szeretetben Isten megváltó kegyelméről tegyünk bizonyosságot, de azért is, hogy – oktatásuk, életük támogatásával – legalább ezt a maroknyi embert hozzásegítsük ahhoz, hogy ott maradhassanak, ahol születtek, ahová gyökereik, kultúrájuk köti őket: ahol ott-hon vannak.

A külmisziói konferencia azonban nem csak Afrikáról szólt, hiszen az EKME szolgálata más területeket is érint. A résztvevők érdekes,

tartalmas előadások során járhatták be szinte az egész világot: pápua lelkész tartott előadást Pápua Új-Guineáról; beszámolt munkájáról a Wycliff-misszionáriusként Vanuatu szigetén tevékenykedő Göllner Zsófia és Greizer Miklós; „bejelentkezett” Indiából a Jó házaspár. A bajorországi Mission EineWelt szolgálatát madagaszkári munkatársuk, Valinirina Nomenjanahari mutatta be, s a résztvevők együtt adhattak hálát a Mozambikban zajló evangélikus misszió újabb jó híreiért.

Volt sok éneklés, irodalmi est, sapkakeresés, kreatívkodás és hegymászás a fiataloknak, játék és éneklés angolul a kicsiknek és közös elcsendesedés a csendséta során. Az *Árral szemben* témacímét dr. László Virgil teológus járta körül tartalmas előadásában, Grendorf Péter és Grendorf-Balogh Melinda lelkészek pedig gyakorlatias, de igazán mély gondolatokat felvető áhítatokban szólították meg a jelenlévőket.

■ DR. BÁLINTNÉ KIS BEÁTA,
az EKME Afrika-referense

az interneten is meg lehetett találni; olyanok, amelyekhez az *Újra Afrikában* című könyvet kellett böngészni; és olyan kérdések is voltak, amelyek saját vélemény formálására készítettek. A második fordulóban egy afrikai falu makettjét kellett megalkotniuk a versenyzők-

hogyan Nairobi utcáin és nyomorgyeideiben testközelből tapasztalhatták meg, hogyan élnek azok az árva gyermekek, akiket az EKME a kenyai szolgálatának keretében immár tizenegy éve támogat, a szervezők – e sorok írójának irányításával – dramatizálva

Spirituális kihívások Óceániában

Beszélgetés Penga Nimbo pápua lelkésszel

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület által szervezett konferenciák résztvevői szinte már természetesnek veszik, hogy együttlétükre mindig érkezik olyan vendégelőadó, aki egy másik kontinens keresztény közösségeinek életéről számol be. Idén – a Mission EineWelt bajor külmissziói szervezet madagaszkári munkatársán kívül – egy pápua lelkész is megtisztelte jelenlétével a piliscsabai alkalmat.

Penga Nimbo egy esztendővel ezelőtt érkezett Óceániából Bajorországba, hogy négy éven át a dingolfingi evangélikus gyülekezetben szolgáljon igehirdetőként. A piliscsabai konferencián azonban nem annyira németországi tapasztalatairól, sokkal inkább hazájáról faggattuk.

– Lelkész úr említette, hogy Pápua Új-Guinea lakosságának több mint kilencven százaléka keresztény. Bizonyára ön is hívó családban nőtt fel.

– Én az országnak arról a hegyvidékéről származom, ahová csupán az 1950-es évek végén, utolsóként érkeztek meg a misszionáriusok. Édesapám és nagyapám voltak az elsők, akik 1962. július 29-én – Erkart Weber német lelkész szolgálata nyomán – Kendalg faluból megkeresztelkedtek. Így azt is mondhatjuk, hogy csupán második generációs keresztény vagyok.

– Hogyan döntötte el, hogy lekipásztor lesz?

– Az az igazság, hogy sohasem szerettem volna pap lenni. Sőt a szüleim is egészen más pályát szántak nekem. Olyat, amelyből meg lehet élni, amelyből jó pénzt lehet keresni. Ezért ők erőteljesen meg is próbálták lebeszélni.

– Ezek szerint a lelkészek szerény körülmények közt élnek önöknél?

– Ez így igaz. A papcsaládok nem élnek jómódban. De aki vállalja Isten hívását, az evangélium továbbadásának szolgálatát, az ezt is elfogadja.

FOTÓ: DR. BALINT ZOLTÁN

Bennem is Isten érlelte meg az elhatározást egy vasárnap előtti éjszakán, amelyet álmatlanul, imádkozva töltöttem. Másnap, amikor az istentiszteletet követően felelnem kellett a kérdésre, hogy szemináriumba megyek-e, már meggyőződéssel tudtam kimondani: igen, mert elhívásom van, lelkész leszek. És Isten a szüleim szívében is elkészítette, hogy a döntésemet békességgel el tudják fogadni.

– A piliscsabai EKME-konferencián tartott előadásában említette azokat a kihívásokat, amelyekkel a mai

pápua egyháznak szembe kell néznie.

– A társadalmi változások kihatnak az egyház életére is. Még a létszámukban mindegyre növekvő gyülekezetekéire is. Mert bár vasárnaponként tele a templom, gyermekek jelenlététől elevenek az istentiszteletek, hétről hétre több száz fős ifjúsági alkalmaink vannak, nekünk is választ kell tudnunk adni a modern kor kihívásaira. Új-Guineában súlyos gond a munkanélküliség, komoly problémát jelent az alkoholizmus, a drogok fogyasztása. A nagy külföldi vállalatok pro-

fitéhsége miatt komoly természeti károk érik országunkat. Hatalmas területen pusztítják az erdőket. A közösségi média használatával nem csupán a hasznos ismeretek jutnak el az emberekhez, különösen is a fiatalokhoz, hanem számos olyan dolog, amely a kárukra van. Ilyen körülmények közt kell hirdetnünk az evangéliumot, pásztorolnunk a híveket. Megváltozott a világ. Amikor a misszionáriusok megérkeztek, „könnyű dolguk” volt, mert az emberek szívében készség volt arra, hogy a bűnt bűnnek lássák, az evangéliumot elfogadják, a keresztény egyházak képviselőit tiszteljék. Ma az ismeretek bővülésével, a nyugati világ befolyása nyomán, a globalizáció, a közösségi média hatására azt érzékelik, hogy a nyugati világban már nincs értéke a Bibliának, nincs presztízse az egyháznak. Bizony kihívás ez a számunkra! Nem szeretnénk a nyugati kereszténység sorsára jutni.

– Németországban számos helyen szinte üres templomokban kellett prédikálnia. Ez az ön számára szokatlan élmény volt, és mint említette, szomorúsággal töltötte el. Mi okoz még nehézséget önnek itt, Európában?

– Az idő. Itt az emberek mindent olyan percre pontosan kezdenek. Mi ráérősebbek vagyunk. Nem zavar minket, ha egy nyolcórai találkozóra csak kilencre gyűlnek össze az emberek. Itt, a magyarországi konferencián is ez volt a jó. Nem sietett senki, nem rohantunk. Hagytuk, hogy érlelődjene bennünk a dolgok. Ez is kihívás: helyesen bánni az Istentől kapott idővel.

■ B. PINTÉR MÁRTA,
az EKME lelkészi elnöke

Kultúra-társadalom-teológia párbeszéde

Doktorrá avatták Verebics Éva Petrát

„A doktori értekezés az ószövetségi teológia tárgykörén belül egyszerre vonja be az olvasót a bibliai hermeneutika fölöttébb érdekes világába, ugyanakkor a kultúra-társadalom-teológia izgalmas párbeszédébe is” – fogalmazott Verebics Éva Petra doktori értekezéséről az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanévzáró ünnepén, június 22-én a zuglói evangélikus templomban Varga Gyöngyi. Alábbiakban az egyetem ószövetségi teológia tanszéke vezetőjének laudációja olvasható.

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

Verebics Éva Petra 1983. február 19-én született Siófokon. 2002-től az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) teológus-lelkész szakán, 2007-től pedig az ELTE Bölcsészettudományi Karán folytatta tanulmányait, ahol 2010-ben esztétika-vallástudomány szakirányon szerzett BA-diplomát, kiváló minősítéssel. 2010 őszétől az egyetem MA-képzésének hallgatója volt biblikus teológia szakirányon. Itt 2011-ben szerzett okleveles teológus szakképzettséget, szintén kiváló minősítéssel. Szakmai érdeklődése az Ószövetség, valamint az irodalom- és kultúratudományok metszéspontja, ezen belül a zoltárkutatás kultúratudományos módszerekkel; a civilizáció és kultúra az ókori Izraelben és az ókori Kelet környező kultúráiban, valamint ezek kölcsönhatása; foglalkozott továbbá identitás- és genderkérdésekkel is.

2010-től a European Association of Biblical Studies, szintén 2010-től az Ókortudományi Társaság, 2015-től a Magyarországi Teológusnők Ökumenikus Egyesüle-

te, valamint szintén 2015-től a European Society of Women in Theological Research tagja. Már egyetemi éveitől, majd a doktori képzés során mindvégig részt vett magyar és nemzetközi konferenciákon, workshopokon, szakszemináriumokon.

Verebics Éva Petra ezenfelül szakmai érdeklődésének megfelelően 2016-ban Jutta Hausmann-nal, Móríczt Nikolett-tel és Szent-Iványi Ilonával közösen úttörő vállalkozásban vett részt, amikor *Nemek között – Társadalmi nemek sokszínű vallási megközelítésben* címmel a Luther Kiadónál megjelentettek egy gender és teológia témájú tanulmánykötetet. 2017-ben pedig eddigi szerkesztői munkája legnagyobb és egyben legizgalmasabb kihívásaként Jutta Hausmann hatvanötödik születésnapja és nyugdíjba vonulása tiszteletére Móríczt Nikolett és Kőszeghy Miklós társszerkesztői együttműködésével német és angol nyelven szerkesztett egy *Festschriftet [ünnepi kötetet – a szerk.]*, amely a lipcsei Evangelische Verlagsanstalt gondozásában

jelent meg. Verebics Éva Petra ezenfelül komoly publikációs és szerkesztői, valamint fordítói tevékenységet folytat. A disszertációhoz kapcsolódó, már megjelent publikációit a téziszfüzetben sorolta fel.

2011 őszén kezdte meg PhD-tanulmányait az EHE doktori képzésében Jutta Hausmann témavezetése mellett. A *Szöveg kettős beágyazottsága – Kultúratudományos szempontok a Zsolt 18//25ám 22 értelmezéséhez* című doktori értekezését 2018. május 30-án védte meg.

A doktori értekezés az ószövetségi teológia tárgykörén belül egyszerre vonja be az olvasót a bibliai hermeneutika fölöttébb érdekes világába, ugyanakkor a kultúra-társadalom-teológia izgalmas párbeszédébe is. A szerző a dolgozatában alapvetően azt a kérdést vizsgálta, hogy miként hat egymásra a szöveg és kontextus, ha történetesen majdnem ugyanarról a szövegkorpuszról van szó, csak éppen ennek kettős kánonbeli beágyazottságával: egy költői és egy narratív kontextussal találkozunk.

Verebics Éva Petra nagyon jó érzékkel alkalmazza választott témája kapcsán az új filológia megközelítésmódját, amely az egyes szövegváltozatokra nem hierarchikus – alárendelő –, hanem demokratikus – mellérendelő – szemlélettel tekint. Az új ószövetségi doktor megközelítése, az általa választott módszertan is sok szempontból újszerű a hazai teológiatudomány területén; e tekintetben azt mondhatom, hogy úttörő vállalkozásról van szó.

Verebics Éva Petra tájékozottságát, a tudományos közlések világában való jártasságát dicséri, hogy a kortárs külföldi és hazai publikációkra jó rálátással bír, és igyekezett azokat lelkiismeretesen feldolgozni; ugyanakkor kellőképpen – és magabiztosan – szelektálni is. Az értekezés tartalmi felépítése világos, áttekinthető, ami egyben a szerző választott munkamódszerét is jól tükrözi. Az EHE Doktori és Habilitációs Tanácsa 2018. június 4-én ítélte meg számára a tudományos fokozatot magna cum laude minősítéssel.

■ VARGA GYÖNGYI

Élő tanúságtétel és globális felelősség

Először ülésezett a Lutheránus Világszövetség új tanácsa

A Lutheránus Világszövetség a 2017. májusi namíbiai nagygyűlésén választotta meg az új tanácstagokat, akik a 2017–2024 közötti időszakban a szervezet genfi irodájának működését segítik és felügyelik. Az új tanács tagjai – a tanácsadókkal és a világszövetséghez kapcsolódó szervezetek képviselőivel kiegészülve – június 27. és július 2. között találkoztak első alkalommal Genfben.

Reggeli áhítat a genfi Ökumenikus Központ kápolnájában. Igét hirdet Jack Urame pápua új-guineai püspök, előtérben balra Antje Jackelén svédországi érsek

A tanácsülésen jelen voltak az anglikán, a katolikus, a mennonita, a pünkösdi és a református világszervezet, valamint az Európai Egyházak Konferenciájának és az Egyházak Világtanácsának a képviselői is.

A Magyarországi Evangélikus Egyház a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) kelet-közép-európai régiójába tartozik, amelynek alelnöke – dr. Fabiny Tamás elnök-püspök utódként – Urmas Viilma, az Észti Evangélikus Egyház érseke. Rajta kívül még négyen képviselik a régiót: dr. Miloš Klátik (püspök, Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház), Olga Navrátilová (egyetemi oktató, Cseh Testvérek Egyháza), dr. Jerzy Sojka (teológus, Lengyelországi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház) és Vera Tkach (ifjúsági koordinátor az Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán és Közép-Ázsia evangélikusait összefogó egyházban). Egyházunk részéről e sorok írója tanácsadói pozícióban van jelen; ez a státusz nem jár szavazati joggal, de lehetővé teszi a részvételt a tanács és a bizottságok ülésein.

A tavalyi nagygyűlés tematikus vázát ez a hármas mottó adta: az üdvösség nem

bocsátható áruba; a teremtettség nem bocsátható áruba; az ember nem bocsátható áruba. Ezekből a gondolatokból nőtt ki az idei tanácsülés mottója is, amely a tizenkét tanítvány kiküldésénél elhangzott jézusi szavakra utal (Mt 10,8). A világ lutheránusságának sokszínűségét mindig híven tükröző áhítatokon és istentiszteleteken tehát főként olyan igeversek kerültek elő, amelyek Isten ajándékaira és az ajándékok

továbbadásának felelősségére irányították a figyelmet.

Az LVSZ működését és programjait a nagygyűlés határozatai alapján összeállított stratégia irányítja. A tanács 2018-as ülésén a legfontosabb feladat ennek a stratégiának az elfogadása volt. Ez már önmagában sem volt egyszerű, hiszen a nagygyűlés huszonöt – igen különböző témában született – határozatát kellett megszerezni és keretbe foglalni.

A genfi iroda által előkészített, a tag-egyházak által véleményezett, majd a tanács által jóváhagyott dokumentum végül a *Teljes szívvel az egyházért és a világért* címet kapta. Már az elnevezésben is kifejezésre jut az a kettős törekvés, hogy a magukat közösségként értelmező tagegyházak mind a szorosabb értelemben vett egyházi, mind a globális kérdésekben Isten szabadító kegyelméről tegyenek tanúságot.

Az ökumené, a diakónia, az emberi jogok és az igazságosság védelme, a nemek közötti egyenlőség és az ifjúság megerősítése mint hagyományos, de továbbra is fontos munkaterületek jelennek meg a stratégiában. A korábbinál erősebb hangsúlyt kapnak a klímaváltozással kapcsolatos kérdések, új elemként pedig bekerült a dokumentumba a teológiai intézetek együttműködésének támogatása is. Az elkövetkező hat év programjai és projektjei tehát főleg az itt felsorolt prioritásokat igyekeznek majd gyakorlati módon megvalósítani a különböző tagegyházak életében.

■ BALICZA KLÁRA

FOTÓK: ALBIN HILLERT / LVSZ

A Lutheránus Világszövetség tanácsának tagjai

Egyházi napok Szlovákiában

A Szlovákiai Evangélikus Egyház által hatodik alkalommal megrendezett egyházi napoknak idén június 29. és július 1. között Zólyom (Zvolen) városa adott otthont. (Két évvel ezelőtt Békéscsaba volt a helyszíne ennek a színvonalas, kulturális programok-

ban is bővelkedő nemzetközi rendezvény-sorozatnak.)

A pénteki úrvacsorás nyitó istentiszteleten Milan Krivda mint házigazda püspök hirdette Isten igéjét. Szombaton, az ünnepélyes főistentiszteleten – amelyet a szlo-

vák televízió is élőben közvetített – Miloš Klátik, a Szlovákiai Evangélikus Egyház egyetemes püspöke szolgált igehirdetéssel, a liturgiát pedig énekkari szolgálatok színesítették.

A szombat esti ünnepi program a történelmi visszaemlékezések jegyében zajlott, majd koncerten és ökumenikus áhítaton vehettek részt a hívek, akik között nemcsak Szlovákia különböző részeiből, hanem Németországból, Szerbiából, Romániából, Csehországból és Magyarországról érkezettek is voltak.

Vasárnap a záró istentiszteleteknek a Zólyomi Egyházmegye különböző gyülekezetei adtak helyet; az igehirdetés szolgálatát a különböző országokból érkezett lelkész vendégek végezték. Nobik Erzsébet Slovenská Lupcában, e sorok írója pedig Badínban prédikált.

■ GULÁCSINÉ FABULYA HILDA

FOTÓ: ECAVPRIEDZKA.SK

Pitvarosi vizit

A Déli Egyházkerület nemrég beiktatott új püspöke, Kondor Péter július 9-én a kerület leköszönő felügyelőjével, Radosné Lengyel Annával Pitvarosra látogatott. A vendégeket az Ambrózfalva-Csanádalberti-Pitvarosi Evangélikus Egyházközség lelkésze, Csonka Zsuzsanna, Prónay-díjas felügyelője, Dénes Erzsébet és Hodák Györgyné másodfelügyelő fogadta.

Az egyházi vezetők megtekintették a nemrég felújított pitvarosi parókiát, amelyre az Emberi Erőforrás Minisztériuma által kiírt pályázaton tizenkilencmillió forintot nyertek, s amelynek felújítását a kerület a két évvel ezelőtti missziói nap perselypénzének felével is támogatta. Az immár gyönyörű lelkészlakás rendbehozatalát közvetlenül is szervezte, illetve felügyelte Radosné Lengyel Anna, aki évek óta maga is presbitere a gyülekezetnek.

Szomorú látvány tárult azonban a látogatók elé, amikor megtekintették Isten házát, ahol éppen nemrégiben szakadt le egy darab a mennyezetből. A romjaiban is rendben tartott hajlék kívül-belül felújításra szorul, sőt a teljes födémcsere is esedékes lenne. (A templom sorsát – az önkormányzattal együtt – Lázár János országgyűlési képviselő is figyelemmel kíséri.)

Sajnos a gyülekezet létszáma a világháború után jelentősen lecsökkent, mert a lakosságcsere egyúttal a felekezeti ará-

nyok alapvető változását eredményezte: Pitvarosra főként római katolikusok települtek be Csehszlovákiából.

A házigazdák így is beszámolhattak örömteli eseményekről a gyülekezet mai életével kapcsolatosan. Szó esett a kezdődő hittantáborról, amelyen hét felnőtt vezetésével huszonkilenc gyermek készült részt venni, és elhangzott, hogy a lelkész asszonynak az elmúlt tanévben tizenegy csoportban ötvenkét hittanosa volt a szórványgyülekezetben.

■ Cs. Zs.

Püspökpuplicisztika kötetben

Megjelent Gáncs Péter Égtájéolóinak gyűjteménye

2006 februárjában indult az – akkor még hetilapként megjelenő – *Evangélikus Élet* „püspökpuplicisztikai” rovata, az *Égtájéoló*. A másik három magyar evangélikus egyházkerület püspöke – Szevik Imre, majd Fabiny Tamás (északi), Ittész János, majd Szemerei János (nyugati [dunántúli]), Adorjáni Dezső Zoltán (erdélyi) – mellett ebben a rovatban szólította meg az olvasókat hónapról hónapra Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület lelkes vezetője is. Írásainak gyűjteménye *Forrásközelben* címmel jelent meg a Luther Kiadó gondozásában. A Magyarországi Evangélikus Egyház és a Luther Kiadó ezzel a kötettel is igyekszik megbecsülni azokat az értékeket, amelyeket az ez év májusában nyugdíjba vonult püspök a szolgálatával egyházunk egész közösségének ajándékozott.

PRÖHLE GERGELY

Verbális pásztorbot

Egy püspök szolgálata sokrétű feladat, melynek maradéktalanul eleget tenni komoly fizikai és szellemi igénybevétel. A legfontosabb ezek közül persze az igehirdetés. A prédikáció tartalmi mélysége, magasztos volta és a mondanivaló közérthetőségének igénye gyakran kerül ellentmondásba egymással. Gáncs Péter szolgálatában azonban ez a dilemma szinte sosem merült fel. Igehirdetéseinek súlya nem a megszólalás veretes drámaisága által vált nyilvánvalóvá, hanem an-

nak a mély hitnek és meggyőződésnek lett a következménye, hogy az igehirdető a legdrámaibb pillanatokban is az örömhírről, az evangéliumról beszél. Ebből az alapállásból a legváratlanabb képzettársítások, a legmerészebb gondolati ívek és humorszilánkok is egy irányba mutatnak, s válnak a lelkes, püspöki szolgálat maradandó eredményévé – nem pusztán a nyomtatott papíron, hanem lelkek sokaságában is. A püspöki publicisztikáról azt hihetnénk, hogy csak a szolgálat egyfajta mellékterméke, hiszen itt hétköznapiabb dolgok adják az írások apropóját, még ha gyakran el is jut a szerző egy-egy

Gáncs Péter: *Forrásközelben*. Szerkesztette Kendeh K. Péter. Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 3500 forint.

igei esszenciáig. Az írások közéletisége is jelzi, hogy Péter püspök egy nagyon is köztünk járó ember, akinek verbális pásztorbotja reménység szerint még sokáig terelget minket egyre kalandosabbá váló tájainkon. ■

Dobogón A Lutherek nézettsége

Az elmúlt színházi évadban 363 előadáson több mint 78 ezer nézője volt a debreceni Csokonai Nemzeti Színháznak. Az előadásokra 12 és fél ezren váltottak bérletet – hangzott el a teátrum évadzáró társulati ülésén.

Évadértékelőjében a Jászai Mari-díjas színművész, Ráckevei Anna leköszönő igazgató elmondta, hogy az évadban a nézettség csaknem nyolcvanszázalékos volt.

A legtöbbet játszott produkció Molnár Ferenc *Játék a kastélyban* (20), Örkény István *Macskajáték* (17) című darabja, valamint Ittész Tamás és Lanczkor Gábor *A Lutherek* (17) című zenés műve volt, míg az ifjúsági korosztály körében a *Rózsa és Ibolya* című népmese/fantasy érte el a legmagasabb előadásszámot (17).

■ Forrás: MTI

FOTÓ: ÉDER VERA

Evangelikus kórház Budapesten?

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Amikor 1987 júniusában beiktattak a kőbányai lelkesi szolgálatba, személyes hangú levelet kaptam Antall Józseftől, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum akkori főigazgatójától, a későbbi miniszterelnöktől.

„El akartam menni, és személyesen akartalak köszönteni atyáddal együtt, kihez nemcsak a személyes és szakmai kapcsolatok fűznek, hanem a közös Alma Mater és osztályfőnök” – írta. Majd a szélesebb közvélemény által később megismert tanáros módon kifejtette, hogy az evangélikusok milyen nagy mértékben járultak hozzá az egyetemes kultúrához. Olyan híres evangélikus orvosokra utalt, mint Balassa János, Markusovszky Lajos és Lumnitzer Sándor, majd hangsúlyozta: „Volt idő, amikor a magyar gyógyszereszek negyven százaléka evangélikus volt a 19. században.”

Néhány évvel később – immár a rendszerváltás sodrában – Várszegi Asztrik és Bogárdi Szabó István mellett néhány biblikus gondolatot osztottam meg a frissen végzett orvostanhallgatókkal a pesti egyetemi templomban. Igehirdetésemben az irgalmas samaritánus példázatára utaltam, azon belül is „*a menj el, és te is hasonlóképpen cselekedj*” mondatra (Lk 10,37). Egyebek mellett ezt mondtam: „Szeretnétek az irgalmas samaritánus nyomában járni, ám amikor olajat és bort akartok a sebre önteni, akkor azt tapasztaljátok, hogy üres a korsó, és zavaros a bor. Bekötnétek a sebeket, ám nem steril a kötszer. Feltennétek a sérültet a szamárr hátára, de ez a szegény pára összeesik a teher alatt. Aztán a végén még az is kiderülhet, hogy egyáltalán nincs vendégfogadó, ahová a beteget vihetnétek...”

Feladatom persze nem az egészségügy örökké forráshiányos helyzetének ábrázolása, hanem a jézusi magatartás bemutatása volt. Ezért így próbáltam őket biztatni: „Annak a Jézusnak a tanítványai lehettek, aki fáradhatatlanul gyógyította a betegeket: leprásokat, sorvadtt kezűeket, vakokat, siketnémákat, eszelősöket, depressziósokat, vérfolyásosokat, megszállottakat. Közelében a legkülönbözőbb osztályokat be lehetett volna rendezni. Mégsem állt kórház a rendelkezésére: útszéli és kicsi házban, zsinagógában és tóparton egyaránt gyógyított. Amerre járt, kórházat alapított. Ő maga volt a kórház.”

Négy évtizedes diktatúra után először lehetett áldással kibocsátani az ezt kérő végzett orvosokat. Emlékeim szerint Cserháti Péter barátom szervezte ezt az alkalmat. Éppen ő

volt az, aki baleseti sebészként aztán élére állt annak a tervnek, hogy létesüljön egy evangélikus egészségügyi központ. A Duna Tv-ben másfél évtizede bemutatott film is megörökíti azt az alkalmat, amelyet ebben az összefüggésben tartottak Budapesten, a Deák téren. Ott számos adat elhangzott arra vonatkozóan, hogy a középkortól kezdve miként vették ki részüket az egyházak a gyógyítás feladatából, példának okáért a johanniták által működtetett ispotályokkal.

A második világháborút követően előbb Raffay püspöknek voltak olyan tervei, hogy a Mandák család ötvenkét kataszteri holdas hagyatékát kórház céljára fordítsák, majd Ordass püspök bízta meg a Fébé-diaconisszákat, hogy egy budai ingatlan, a Belvedere megvásárlásával egy kis evangélikus kórházban gondolkodjanak. Mindkét tervet keresztülhúzták az erőszakos államosítás.

Visszanézve a filmet (megtekinthető egyházunk központi honlapján, az *Evangelikus.hu*-n megjelent, *Már 2003-ban tervben volt egy Evangélikus Egészségügyi Központ létrehozása* című anyagban), szívszorító, hogy számos akkor megszólaló – Brooser Gábor, Fabiny Tibor, Frenkl Róbert, Manninger Jenő, csupa professzor – már nem él.

Ma már látjuk, hogy az akkor tervezett helyszín és koncepció sem aktuális. Cserháti Péter az évek során egymást váltó miniszterek és államtitkárok sokaságával tárgyalt, ám úgy látszott, hogy elhal a remény. Rajta kívül talán már mindenki feladta... Az elmúlt hónapokban aztán pozitív fordulatot vett az ügy, és immár kormányhatározat is született arról, hogy elindulhat az evangélikus kórház tervezése – ez persze még nem feltétlenül jelenti a biztos megvalósulást.

Reményeink szerint a jelenleg a Péterfy-kórház részét képező, Szövetség és Hársfa utcai épületegyüttesben evangélikus egyházunk fenntartásában megindul majd az a munka, amelynek a fókuszában a rehabilitáció, az időskori demencia kezelése, valamint hospice-ellátás és hajléktalankok gyógyítása lesz.

Felelősségteljes tervezési munka kezdődött most meg. Orvosszakmai, pénzügyi, jogi és építészeti feladatokat kell megoldani. Igazán kitűnő stáb áll össze. Híveinktől elsősorban az imádságos háttér biztosítását kérjük. Persze örülnénk annak, ha mind több evangélikus orvos és ápoló tervezne már most, hogy egy majdani új egyházi kórházban vállaljon munkát. ■

Lássátok, hogy jó az Úr!

Mrkva Renátának diáktársai ajánlották a teológiát

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Mrkva Renáta negyedéves teológus-lelkész szakos hallgatót a pályaválasztásáról, az aszódi evangélikus gimnázium szellemiségéről és a gyermekekkel való foglalkozásról is kérdeztük.

– **Miért választottad a teológiát?**

– Nagyszüleim és szüleim is rendszeresen templomba járó emberek, nálunk alapvető volt, hogy én is istentiszteletekre, gyülekezeti gyermekórákra járok. A hévízgyörki evangélikus közösség meghatározó volt a számomra. Az aszódi evangélikus gimnáziumba mentem továbbtanulni, ahol olyan szellemiséggel találkoztam, ami tovább erősítette a hitemet. Nagyon jó hittanóráim voltak. A pályaválasztásnál a diáktársaim mondták, hogy szerintük a teológiára kellene jelentkeznem. Ez rádöbbenett arra, hogy nekem valóban ez az utam...

– **Mit jelentett számodra, hogy az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégiumban tanultál?**

– Az istentiszteletek, áhítatok és a heti két hittanóra az egész iskola légkörét meghatározta. Az aszódi iskola szellemisége elfogadó, másokra odafigyelő és a hitre nagy hangsúlyt fektető közösséget formált. Az órák mellett számos további alkalom is volt, így hittantáborokba is járhattunk, valamint az énekkari szolgálat által számos evangélikus gyülekezetet felkereshettünk.

– **A teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá számodra?**

– A gyülekezeti gyakorlat. Ebben azt szeretem, hogy megmutatja, hogy ha végzünk, akkor mi lesz a feladatunk. Különböző gyakorlatokat kell csinálnunk, ez számomra nagyon izgalmas terület.

– **Tanulmányaid mellett a hévízgyörki gyülekezetben gyermek-bibliaórákat tartasz, és évről évre az országos evangélikus hittanverseny segítője is vagy. Mit jelent számodra gyermekekkel foglalkozni?**

– A gyermekek tisztaságát látni, meg tapasztalni számomra igazán különleges. Már az órákra való felkészülést is élvezem! A bibliaórák előtt pedig különféle feladatokat kell kitalálnom, amiket ők majd elvégeznek. Nagyon jó látni azt az örömet, hogy milyen jókedvvel vesznek részt az órákon a fiatalok.

– **A Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozón mint segítő veszel részt. Mit jelent számodra a Szélrózsza?**

– A sokszínűségét szeretem, azt, hogy rengeteg program közül választhatunk. És itt nem csak a zenei előadásokra gondolok, hiszen az áhítattól az egészen mély, beszélgetős alkalmakig számos olyan lehetőséggel lehet itt találkozni, ami megerősíti az embert. A Szélrózsza közössége igazán meghatározó, itt ismerik egymást az emberek, örömmel fordulnak a másik felé. Számos hallgatótársamhoz hasonlóan nekem sem kérdés, hogy megyek-e a találkozóra, számunkra az is fontos, hogy önkéntesek legyünk, és besegítsünk a munkába.

– **Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?**

– „Érezzétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki hozzá menekül.” [Zsolt 34,9] Ez volt a konfirmációs ígém is. Nap mint nap megtapasztalom, hogy Isten itt van a közelünkben, hogy bármikor az Úrhoz fordulhatunk az imádságunkkal. Ő az, akire mindig számíthatunk! Számomra ez az érzés nem tud elveszni. Ezt az örömhírt szeretném majd minél több embernek továbbadni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Vadosfai Őrségváltás

Amikor a „véletlen” ugyanahhoz a bibliai történethez egy másik igehirdetést hoz elénk a tallózás során, egészen más apropóból... A Vadosfai Evangélikus Egyházközség ugyanis megválasztott lelkészének, Fatalin Helgának az október 6-i beiktatására készül. Gyülekezeti újságuk frissen megjelent nyári számának beköszönő írásával ezért a lelkésznek az Északi Evangélikus Egyházkerület Igeidők című kiadványában megjelent áhítatát választották. A vadosfai „őrségváltáskor” a stafétát átadó Mihácsi Lajos lelkész elköszönéséből is idézünk, áldást kérve mindkettőjük életére.

Az Úréi

„...mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.” (Róm 14,8)

Martinnal, óvodás unokaöcsémekkel autóban ültünk, várakoztunk. Lehúztuk az ablakot, jólesett a beáramló friss levegő, a finoman melengető napsugár. Egyszer csak berepült egy darázs. Mondom neki: próbáljuk óvatosan kikergetni, mert még megcsíp bennünket. Ügyeskedtem. Ő kérdezett (a nagy kérdések időszakát élte): „Mi ez?” „Darázs.” „Csíp?” „De még mennyire!” „Fázik?” „Szerinted azért húzódott be hozzánk?” „Kié?” Részemről némi csend, majd kellő hozzáértéssel: „A Jóistené!” Mire ő: „Akkor nem félek!”

Kié? Az Úré!

„És íme, nagy vihar támadt a tengeren, úgyhogy a hajót elborították a hullámok. [...] Uram, ments meg minket, elveszünk! De ő így szólt hozzájuk: Mit féltek, ti kicsinyhitűek? Majd felkelt, ráparancsolt a szelekre és a tengerre, és nagy csend lett.” (Mt 8,24–26)

Kié a hatalom életben és halálban a retentő erő felett? Az Úré! S a vele egy csónakban lévők meg is tapasztalják azt! S azok is, és akkor is, amikor a halandó messze jár tőle. Idézzük csak ide Jónás életének egy történetét. A prófétának Ninivébe kellett volna mennie, ő azonban a Tarsis felé tartó hajóra szállt. Váratlan tengertombolás következett. Vajon ki miatt? Kutatták az emberek. Ráleltek Jónásra. Mit lehet tudni rólad? – faggatták. S az, aki akkor nem mondhatta el: ha élek, az Úrnak élek, akire okkal haragudott az Isten, azt kérte: dobjátok a tengerbe. Abba a tengerbe, amelyről percekkel korábban azt vallotta: a nagy víz az Isten teremtménye, azaz az is az Istené! Nem voltak nagy szavak, hangos átkozódás vagy éppen kétségbeesett mentegetőzés, csak zuhanás abba, ami az Istené!

„Ha a mennybe szállnék, ott vagy, ha a holtak hazájába feküdnék le, te ott is ott vagy. [...] kezed ott is elérne, jobbod ott is megragadna engem.” (Zsolt 139,8–10) Az Úréi vagyunk! Ámen.

■ FATALIN HELGA

Köszönöm...

A 2007 augusztusában megkezdett s – egyéves megszakítással – tíz évig tartó vadosfai szolgálat lassan a végére jár. A nyugdíjkorát elérve minden ember egy kicsit visszatekint. A mögötte hagyott évekre, eseményekre, kudarcokra és sikerekre. Mint ahogyan teszem most én is, Isten iránti hálaadással.

Amit legtöbbször kimondok, nem lehet más, mint a köszönet szava. Úgy kezdtem a szolgálatot, hogy igazán nem is tudtam, mi vár rám. Kellott valaki, aki áthidalja a régi lelkészek távozásával keletkezett űrt, s fenntartja a folytonosságot az új lelkész érkezéséig. Ki gondolta volna akkor, hogy ez több mint tízéves

időszakot jelent! De visszatekintve csak köszönetet tudok mondani ezekért az éveket. A soproni szeretetotthoni feladatok ellátása mellett itt is helyt kellett állni. S az itteniek szeretete, segítsége nélkül nem ment volna.

A szolgálattevők ugyan változnak, de a szolgálat mindig megmarad. S Urunk gondoskodott arról, hogy soha ne hallgasson el az ének, ne maradjon ige nélkül a gyülekezet. Amint gondoskodása tetten érhető volt nemcsak az elmúlt századokban, hanem a közelmúltban is. Adott erőt a hétközi feladatok elvégzéséhez éppúgy, mint a hétvégi szolgálatokhoz. S adta úgy, hogy mindig örömmel tudtam/tudtunk indulni. A fáradságot is legfeljebb a nap végén éreztem. Sok-sok áldott alkalom volt, amiben osztohattunk. Keresztelők, konfirmációk, esküvők örömteli alkalmait vagy a temetések nehéz, de szép szolgálatait is átélhettem. S hiszem, hogy a közvetlen érintettek túl mások is meghallották az örömhírt, amelyet hirdettem. Csak köszönni tudom a lehetősegeket.

Voltak közös alkalmak a katolikus testvérekkel, s önkormányzatok által rendezett összejövetelek is, ahol kérték a megszólalást. Köszönöm, hogy részesei lehettem azoknak is. Június 24-én Mihályiban volt a hivatalos elköszönés alkalma. A gyülekezet és a falvak szeretetét itt is megtapasztalhattuk. Köszönjük az ajándékokat és a virágokat, a szeretet megannyi jelét. [...] Urunk áldása legyen minden elvégzett munkán, s bocsássa meg a mulasztásokat. Feleségemmel együtt köszönjük a sok-sok megtapasztalt segítséget, szeretetet, s kérjük, őrizzenek meg minket jó emlékeikben. Ha bárkit akaratlanul is megbántottunk volna, kérjük, bocsássonak meg.

Nem búcsúzunk. Csak a hivatalt, a hivatalos szolgálatot adom át, de bizonyára találkozunk még sokukkal ezután is. Legfeljebb más minőségben. S ha utódom is megtapasztalja azt a nyílt, befogadó szeretetet, amit mi is, hamarosan otthon fogja érezni magát. Isten áldása legyen a gyülekezet életén s új lelkésze szolgálatán!

■ MIHÁCSI LAJOS

Forrás: Vadosfai Gyülekezeti Hírmondó, 2018. nyár

Indulj Ninivébe!

Július elején ismét útra kelt a Mesterházy Balázs, Mesterházy Andrea evangélikus lelkész házaspár, hogy közel másfél évtized után visszatérjenek Ázsiába, oda, ahol Jó András és Jó Angelika is tartózkodik, így a két család – a szülők egyaránt két-két gyermekükkel keltek útra – távol Magyarországtól segíthetik egymást lelkészi, hitoktatói, nyelvtanári és persze szülői hivatásuk ellátásában. Andrea és Balázs fotókkal illusztrált internetes naplója igen érdekes olvasmány, ahogy persze a Jó család is rendszeresen posztol kinti életükről. Időről időre Tallózó rovatunk is beszámol egy-egy élményükről. Az alábbiakban Mesterházy Andrea afféle „nulladik bejegyzéséből” közlünk részleteket, hiszen az itt leírtak elindulásukban fontos állomásnak számítanak. Mindkét családnak áldott szolgálatot, sikeres munkálkodást kívánunk Isten védelmező jelenlétében!

„Amikor Isten látta, amit tettek, és hogy mindenki megtért a maga gonosz útjáról, megbánta Isten, hogy pusztulásba akarta dönteni őket, és nem tette meg.” (Jón 3,10)

Szeretett Harkai Gyülekezet, kedves Testvérek!

A táborunk témája az idén Jónás próféta története volt. Sokaknak kiderült már hét közben is, amikor láthatták a közzétett képet a kreatívan cethalnak feldíszített egyházmegyei autóról, illet-

ve remélem, hogy a gyerekek is meséltek otthon egy-egy nap után.

Jónás története annyira gazdag, hogy én most nem is szeretném megismételni a hét reggeli áhítatainak gondolatait, hanem csak kérni és biztatni mindenkit arra, hogy ezt a rövid négy fejezetet olvassuk el újra és újra.

Összefoglalásként annyit azért elmondok, hogy mit tanultunk Jónástól. Megtanultuk Jónástól, hogy:

- Lehet ellenkezni Istennel: lehet mást csinálni, mint amire ő szólít, lehet. Nem veszi el az életünket. De következménye van. Következménye minden döntésünknek van. Itt például a hajó utasainak kellett felismerniük, hogy bizony bele kell őt dobni a tengerbe...

- Lehet imádkozni Istenhez nagy baj idején, sőt alapvetően mindig, de nagy baj idején nem tudunk mást megszólítani – a cethal gyomrában nincs más, aki meghallgatna. Ezért is választottam ezt a képet ide, amire majd visszatérek.

- Megtanultuk Jónástól azt is, hogy ha nagyon erősen szól hozzánk Isten igéje, akkor bármennyire erősen ellenkezünk is, előbb-utóbb úgy fogja intézni Isten, hogy azt csináljuk, hogy úgy történjen. Előbb-utóbb el fogunk jutni saját Ninivénkbe.

Volt egy teológiai évfolyamtársam, aki tizenhat évvel ezelőtt a lelkészavatásom istentiszteletén – amely akkor egyben a nemzetközi iskolába való kiküldésünk is volt – ezzel az igével áldott meg: „Indulj, menj Ninivébe, a nagy városba, és prédikálj ott...!” Akkor egy kicsit megrökönyödtem, de aztán nagyon is értettem, hogy milyen isteni üzenetet bízott rám Szilárd. Azt, hogy prédikáljak, azt, hogy hirdessem Isten igéjét, ne „csak” tanítsak az iskolában, ahova akkor is készülünk, és alapvetően egy olyan közegben – a hindu és muzulmán többségű országban –, ahol nem ismerik olyan sokan Jézus Krisztust. Lehet, hogy most ugyanez a feladatunk, hogy úgy legyünk majd jelen immár családosan ebben az intézményben, ebben a városban, ebben az országban.

A tizenhat éves lelkézi szolgálatom alatt azonban rájöttem valamire, kedves Testvérek! [...] én is sok mindent megéltem Isten-kapcsolatomban. Megéltem azt, hogy csak úgy lehet igazán hitelesen prédikálni, ahogyan ez a lengyelországi Dobroszówban található szószék mutatja. Megéltem én is mindazt, amiket az előbb elmondtam a Jónástól való tanulásról. Hogy akkor tudok én is igazán kiállni bármilyen gyülekezet elé Isten igéjét hirdetni, ha én is vállalom, hogy engem is kiköpött a cethal. Ha én is megjártam azokat a mélységeket és magasságokat, amelyeket Jónás.

BAROKK SZÓSZÉK A DOBROSZÓWI PLEBÁNIA TEMPLOMBAN (1750 KÖRÜL)

Erre biztatok mindenkit, kedves Testvérek, hogy mindannyian keressünk olyan emlékeket, élethelyzeteket, amikor úgy éreztük magunkat, mintha egy hal gyomrában lennénk. És ott aztán tényleg nem lehet mást tenni, mint imádkozni. Ott aztán valóban le kell adnunk minden egónkat, és csak leborulni lehet, hogy „könyörülj rajtam, Istenem!”.

És ha ezt megéltem, ha rájöttem arra, hogy alapvetően Ninivének is el kellett volna pusztulnia, meg nekem is az ítélet járna, akkor hallhatom meg azt a mondatot, hogy „az Úrtól jön a szabadság!”. Amikor azt élem meg, hogy valóban semmi más, mint Isten kegyelme az, ami megmentette Ninivét, és ami megment engem is, meg a hittantáborosokat is, meg a harkaiakat is, meg családtagokat, püspököt és babakocsiban ülőt, evangélikusokat, katolikusokat egyaránt.

Ezt a kegyelmet meg kell élnem, kedves Testvérek, hogy aztán a cethal szájából kiköpve tudjam szólni Isten igéjét. És ha ezt megélem, akkor mindegy, hogy kitől hallok az igehirdetést. Ha olyantól hallok, akit már egyszer kiköpött a cethal, akkor az biztosan építő lehet számomra, mert meghallom a kegyelem felszabadító örömhírét.

[...]

Hiszem, kedves Testvérek, hogy hozám is kétszer szólt Isten igéje, mint Jónáshoz: Harkára is kétszer hívott [...].

Hálás vagyok az elmúlt tizenhat lelkészi évemért (néhány nap múlva, Péter-Pál napján lesz az évforduló!), amelyben én is élhettem ezt az álmot. Álom, amely a közösség csodálatos ereje, álom, amelyben benne van az, hogy iskolában, gyülekezetben nem szeretnék másról beszélni, csak a Krisztusról.

Hálás vagyok azért, hogy első magyarországi szolgálati helyem Harka lehetett. Itt tartottam az első istentiszteletet gyülekezeti lelkészként 2005. július 31-én. Itt volt aztán két héttel később életem első családon kívüli kereszteleje: két olyan unokatestvér fiúé, akik az idén konfirmáltak, és a mostani hittantáborban is aktívan részt vettek.

Hálás vagyok azért, hogy az Úristen hat év szünet után aztán visszavezetett a harkai gyülekezetbe, ahol azóta is élhettem meg magasságokat és mélységeket.

■ MESTERHÁZY ANDREA

Táborzáró igehirdetés Harkán június 24-én

Forrás: penzu.com/public/fcd458d2,

2018. július 10.

Hogyan tovább, egyház?

Garádi Péter új könyve

Megkérdőjelezhetetlen szerepük van a lelkészeknek a gyülekezetek vezetésében, építésében. Ugyanakkor tudjuk, hogy az egyháztagság túlnyomó többsége nem lelkész. Elkötelezett és bizonyos mértékig képzett gyülekezeti munkatársakkal elérhetők és gondozhatók a gyülekezetek szélesebb rétegei is. Isten mindig „támaszt fiakat magának”, ad olyan „laikusokat”, gyülekezeti munkatársakat, akik nagy értékei az eklésia életének.

Mások mellett ilyen dr. Garádi Péter halbiológus, korábban a budaörsi miszsiói egyházközség felügyelője, most az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület elnöke. Nyugdíjasként is rendszeresen tart Dunántúlon és Felvidéken bibliaórákat, gyülekezetek hívják előadásokra, és tanít a révfülöpi presbiterképzőn.

Szeretettel ajánljuk Garádi Péter harmadik könyvét a *Híd* magazin *Hogyan tovább, egyház?* című rovatának tízévi teremtésével. (Korábban megjelent kötetei: *Kép és kerete*, 2012; *Jézus és a samáriai asszony – Megtéréstől a megtérítésig*, 2017.)

A szerző ajánlóját: „Az egyház sokszínű, sokrétűek a feladatai, sok hiányosság ütközik ki rajta, sok le nem tett terhet cipel fölöslegesen, sokszor nem látja a fától az erdőt, az elé tornyosuló feladatokról és elvárásoktól a lényegre; hogy honnan jött, hová tart, és mi végre van ebben a világban.

Az egyháznak lehet megtépázott a szövete, de akkor még egészséges, ha kívülről Isten Szentlelkétől, belülről pedig

Garádi Péter: *Hogyan tovább, egyház?* Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 1300 forint.

híveitől kér és vár segítséget. Igen, híveitől is, akik naponként szintén segítségre szorulanak, mégpedig krisztusi vezetésre és egyházuk szolgálatára.

E nyilvánvaló, de ki nem mondott segítségkérés és -várás alatt született meg ez a könyv – attól, aki hasonlóképpen Istentől és edényeszköztől, az egyháztól segítségre szorul.”

A nemrégiben megjelent kötet megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII. kerület, Üllői út 24.).

■ – SEVEZÉNYI –

„Itt állok, másként nem tehetek...”

Forrás: Luther megmondja Facebook-oldal

Egy német ajkú vándorprédikátor

Búcsúbeszélgetés
Johannes Erlbruch lelkésszel

FOTÓ: KISS TAMÁS

Mint múlt heti magazinunkban hírül adtuk, június 25-én búcsúzott el a Budapesti Német Ajkú Evangélikus Egyházközség lelkésze. Johannes Erlbruch kilenc éven át pásztorolta a Németországi Protestáns Egyház – Evangelische Kirche in Deutschland – külföldi gyülekezeteként működő budavári közösséget. A német ajkú gyülekezet német ajkú prédikátorával mindvégig magyar nyelven beszélgettünk...

– Lelkész úr, mindenekelőtt fedjük fel olvasóink előtt kiváló magyarnyelv-tudásának a titkát!

– Egyházi szolgálatom nem a Budavárban kezdődött Magyarországon, hanem a kilencvenes évek közepén Szekszárdon. Teológiai tanulmányaim alatt ismerkedtem meg a Magyarországi Evangélikus Egyház mostani elnökpüspökével, aki ösztöndíjasként készült Erlangenben doktori disszertációjának megírására. Mivel nekem a diploma után egy-másfél évet még várnom

kellett volna, hogy szűkebb pátriámban – a vesztfáliai egyházban – megüresedjen szolgálati hely, Fabiny Tamás tanácsára „bejelentkeztem” Szekszárdra. Mintegy másfél évig szolgáltam segédlelkészként az akkori parókus, Johann Gyula mellett, de néhány távolabbi sváb településen is tartottam német nyelvű istentiszteleteket.

– Ugye jól sejtem, hogy a Szekszárdon töltött másfél esztendő az ön életében meghatározóbb volt, mint a budavári évtized?

– Szekszárdon főként idősek jártak az alkalmaimra. Idősek, akik nemegyszer érzékenyültek attól, hogy anyanyelvükön hallgathatják az evangéliumot. Azért a szekszárdi gyülekezet ifjúságában is voltak németül értő fiatalok, és az egyik egyetemista lány, Hidasi Judit később velem is tartott Németországba. Merthogy 1999-ben összeházasodtunk... Szekszárdon volt az esküvőnk két nyelven. Magyarul Johann Gyula, németül édesapám végezte az esketési szolgálatot.

– Vesztfáliai lelkészkedés után immár háromgyerekes családapaként pályázta meg – többek között szintén Fabiny Tamás ösztönzésére – a Budapesti Német Ajkú Evangélikus Egyházközség hat plusz három évre elnyerhető lelkési állását. A budavári azonban merőben más összetételű gyülekezet.

– Az evangélium viszont ugyanaz! Szekszárdon megtanultam, hogy az erőt maga az evangélium adja az embereknek. Nyilvánvaló, hogy egy zömében értelmiségiekből álló közösségben más szavakkal kell prédikálni, de a Magyarországon csak ideiglenesen élők is vágnak az „otthonérzetre”. És az evangélium lelki otthon ad! Ráadásul a két gyülekezet tagjaiban van még egy hasonlóság. A svábok Magyarországon ugyan itthon vannak, a kitelepítések megrázó emléke miatt picit mégis idegennek érezték magukat. Ebben a helyzetben az egyház és a gyülekezet nagyon fontos volt a számukra. A budavári közösség tagjainak többsége – akár tanulni, akár dolgozni érkezett ide – eleve tudja, hogy csak átmeneti otthona ez az ország...

– Na jó, akkor felteszem azt a kérdést, amelyet csak őszintének érzett válasz esetén írok bele a cikkbe: ha az ön budavári szolgálatát nem korlátozta volna eleve kilenc évre a német egyházi törvény, szívesen maradna még?

– Tessék adni szerződést, rögtön aláírom!

– Ennyire jól érezte itt magát?

– Olyannyira, hogy úgy véljük: számunkra az Úristen készítette elő ezt a szolgálati helyet. Ugyanakkor látnunk kell, hogy a gyülekezeti élet a német ajkú közösségben folyamatosan változik, hiszen a gyülekezet tagjai is folyamatosan cserélődnek. Van persze néhány – Magyarországon végleg megtelepedett – oszlopos tagja a közösségnek, mint például a gyülekezet 1993-as önállósá válásában, majd húsz évvel ezelőtti hi-

vatalos megalakulásában is meghatározó szerepet játszó Albrecht Friedrich lelkész, ám jól érzékelteti a helyzetet, hogy most már én is a legrégebb gyülekezeti tagok közé tartozom. És talán a legidősebbek közé is, amivel egy százötven-kétszáz fős egyházközség esetében másutt aligha dicselkedhetne el az ember ötvenévesen. Búcsú-istentiszteletemen hat felügyelő is jelen volt. Mármint abból a hétből, akik az elmúlt kilenc évben mellettem szolgáltak. Ezért mégis azt kell mondanom: bölcs dolog, hogy hat, illetve maximum kilenc év után lelkészcsere ír elő az egyházi törvény.

– Hogyan összegezné budavári szolgálatának a tapasztalatait?

– Az említett sajátosságtól eltekintve az elmúlt kilenc évben is teljesen „normális” gyülekezeti élet zajlott. Istentiszteletekkel, bibliaórákkal, esküvőkkel, keresztelekkel, konfirmációkkal... Tény, hogy temetés nálunk alig volt. Ugyanakkor a gyülekezetben van egyfajta „búcsúztató kultúra”. Az én búcsú-istentiszteletemen sem csupán engem búcsúztattak, hanem néhány más családot is, amelyek idén nyáron szintén költöznek. És gyülekeztünknek ez a búcsúztató hagyománya szimbolikus jelentőséggel bír. Hiszen mi mindnyájan átmeneti jelleggel tartózkodunk földi otthonainkban. Krisztus egész

vándorló népének az a reménysége, hogy végső, állandó otthonunk az Úrnál van. A Budapesti Német Ajkú Evangélikus Egyházközséghez tartozók számára ez az üzenet talán könnyebben érthető.

– Apropos, mi a helyzet a gyülekezet lelkiségével?

– Magamat én inkább konzervatív lelkésznek tartom, Németországban akár a pietisták közé is sorolhatnak. A budavári német ajkú gyülekezetnek azonban van egy-két magyar tagja, és egyikük szerint én tulajdonképpen liberális vagyok. E tekintetben a gyülekezetnek nincs és nem is lehet egységes igénye a lelkészével szemben, hiszen maguk a gyülekezeti tagok is különböző kegyességi irányzatokat képviselő közegből érkeznek. Elvárás az lehet, hogy a lelkész mindenkivel szót tudjon érteni. Megjegyzem, nem csak németországi tagjaink vannak: működik egy osztrák csoport, de megfordulnak nálunk finnek, hollandok, svájciak és más nemzetek tagjai is.

– A német sajtó szinte a kezdetektől – mondjuk így – „averzióval” viseltetik az Orbán-kormánnyal szemben, márpedig az ön budavári szolgálata nagyjából lefedte az Orbán-kormány két ciklusát. Kíváncsi volnék személyes véleményére. Annál is inkább, mert a kezemből lévő plakát tanúsága szerint lelkész úr áprilisban előadást tartott Budakeszin Az

elmúlt évek Magyarországon egy német lelkész szemével címmel.

– Az igazság az, hogy én ezt a plakátot most látom először. Emlékezetem szerint nem is előadást tartottam, hanem – Lackner Pál lelkész kollégám invitalására – kötetlen beszélgetésre vállalkoztam a Budakeszi Protestáns Körben, amit amolyan bibliakörnek gondoltam. Így is készültem. Szóba kerülhetek ugyan közéleti kérdések, de akkor valószínűleg csalódást okoztam a jelenlévőknek, mert én legalább annyira kritikusnak tekintek Németországra, mint Magyarországra. A német sajtó kritikája egy dolog, de amikor az ember itt van, akkor látja, hogy semmi sem fekete-fehér.

– Mire ez az interjú napvilágot lát, lelkész úr már új szolgálati helyére költözik. Ám nem vissza Németországba, hanem Ausztriába.

– A Grazhoz közeli Peggau gyülekezetében fogok szolgálni. Mi tagadás, nem szerettünk volna távol kerülni Magyarországtól, ezért örömmel éltem az osztrák evangélikus egyház kínálta lehetőséggel. De mint említettem, jó, ha mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy ezen a földön mi mindenütt csak vendégek vagyunk. És a mennyországban valószínűleg annak sem lesz jelentősége, hogy valaki magyar, német vagy épp osztrák.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓ: FRANK FISCHER

Johannes Erlbruch (előtérben) a Budapesti Német Ajkú Evangélikus Egyházközség felügyelőivel (a hivatali idejük sorrendjében)

Ingmar Bergman 100

„Filmszalagon a legjobb írók és – kierkegaard-i értelemben – a legkülönb filozófus-teológusok egyike” – fogalmazott Ingmar Bergman művésztéről 1980-ban Pilinszky János. A svéd evangélikus lelkész gyermeke, a filmművészet kimagasló alakja, egyik legnagyobb hatású egyénisége a hit kérdéseit a filmvászonon is megjelenítette. Összeállításunkban – a tőle vett idézetek mellett – evangélikus lelkészek vallanak arról, mit jelent számukra a száz éve, 1918. július 14-én született rendező munkássága.

Isten és ember kapcsolatát, a hit és a hitetlenség belső feszültségeit olyan megkerülhetetlen, mára klasszikusnak számító alkotásokban dolgozta fel, mint például a *Tükör által homályosan* (1961), az *Úrvacsora* (1963) és a *Csend* (1963). Ingmar Bergman művészetében nemcsak a transzcendencia kérdése és annak a hiánya kerül előtérbe, hanem az ember esendősége, az emberi kapcsolatok sérülékenysége is. Érzékeny, lélektanilag mélyreható filmjei az emberi lélek megértése, a hit és az önvizsgálat szempontjából is kihagyhatatlan alkotások.

A saját életemben – de azt hiszem, egyetemesen is – Bergman különleges küldetése, hogy kiránt az első naivitásból, olyan erővel, hogy szinte egyből a másodikig sodródunk. Számomra minden filmje egy-egy ilyen kaland – sajnos már csak a padláson, de még megvan VHS-kazettákon a közel teljes Bergman-életmű, amelyet innen-onnan összeszedtem, ha jól emlékszem, harminchét filmig ju-

tottam. Az első Bergmanom a rendező első igazi nagyjátékfilmje, amely azon nyomban letörölhetetlen első pecsétet ejtett a szívemen, lelkemen, hitemen. Máig szeretem újraneézni *A hetedik pecsétet* (1957), de közte kell pár év, hogy ismét feldolgozzam, mert egyszerre elvarázsol és mélységesen megráz.

„Könyörülj rajtunk, mert kicsik, ijedtek és tudatlanok vagyunk!” – szól az összefoglaló fohász Istenhez. A sakkjátszma végkimenetele egy pillanatig sem kérdéses, a játék kizárólag időhúzás – a halál kikerülhetetlensége félelmetesen egyértelmű. Eközben Isten néma, tökéletesen *absconditus*; bár minden róla szól, az égvilágon semmi sem mutatja, hogy létezne. A hetedik pecsét maga ez a csönd: Jel 8,1–5. Az egyetlen apró nyom: Block, a lovag patetikusan felkiált, hogy bárcsak kiölhetné önmagából Istent, de bármit tesz is, az Isten kitartóan ott marad. Az Isten átható csöndjének félelmetességét persze ez sem csökkenti. Ez a némaság testet ölt a megerőszakolástól megmenekült lányban, aki szeretetlen szolgálóvá válik, egyfajta fordított áldozattá. És amikor

végül elhangzik szájából az egyetlen kiejtett szó: „elvégeztetett”, az mintha nem is a Fiú, hanem az Atya haláláról szólna.

A borzalmakkal szembesülő ember *teodiceája* tragikus. A számonkérés joga elvitathatatlan Elie Wiesel számos lelki társától. De míg a leszámolás lehetetlen, addig a legfinomabb módokon mégiscsak felsejlik Isten, karnyújtásnyira. Ez a csöndben csak megsejthető Isten a svéd rendező minden filmjében konkrétan vagy rejtetten megjelenik. De ha másért nem, egy dolog miatt pár Bergman-filmet (*A hetedik pecsét*; *Úrvacsora* – 1963; *A nap vége* – 1957) kötelezővé tennék minden teológusnak, de inkább minden kereszténynek: a hit ügye sokkal összetettebb dolog, mint ahogy azt általában az egyház sugallni akarja. Isten kérdése az emberi létezésünk legmélyéig megrázó. És Bergmannak is köszönhetem, hogy mindennél messze izgalmasabbnak, szívet és elmét izzítóan tartom az Istennel való találkozás kalandjait.

NOVOTNY DÁNIEL evangélikus lelkész

Mostanában engem igazán Bergman csendje érdekel. Ez a csend a híres, általa olyan sokszor kristálytisztán kifejezett Isten csendjéhez hasonlít. Nála Isten hallgat, és ez a hallgatás zavaró, kétségbeejtő. Amikor először igazán találkoztam vele, az egyik film képei forogtak tovább éjjel az álmomban, és nem hagytak tovább aludni. Ki kellett menni levegőt szippantani, megnézni, az égen vannak-e még a csillagok.

Ma mintha Bergman csendje lenne a probléma. Mintha hagyna aludni a kérdés. Nemcsak engem, hanem úgy általában. Ilyen élesen nem illik feltenni a kérdést. Az Istentől elég távolra kerültünk, hogy hiánya ne zavarjon, ne ejtsen kétségbe. Milliárd felesleges dologgal töltöttük tele a naptárt, a lakást, a fejet, hogy egy ilyen filmet ne tudjunk megnézni. Figyelmünket szétoztottuk kattintások, epizódok, élmények sokaságára, hogy ne kelljen szembenézni a létezésünk mélységével. Belealudtunk az erről folyó éjszakai beszélgetésekbe, beszélni más apróságokról szoktunk.

Az egzisztencializmus belenézett valahová, és gyorsan becsuktuk a szemünket, elfordultunk, és meg nem történtként vagy tévedésként tekintünk az esetre.

Lehet, hogy azért, mert a mi szüleink védett, kedves teret teremtettek, nem úgy, mint a kemény evangélikus lelkész Bergman papa. A legbékésebb évtizedekben élünk, és a háttérben nem mennek tankokat szállító vonatok, mint a *Csendben*. Emberi kapcsolataink rövidebbek, hogy olyan fagyos mélységeig ürüljenek, mint a legtöbb bergmani szobában.

Lehetne ez jó, ha a csendet valamilyen jó válasz hangja törte volna meg vagy töltené ki. Csak a válasz helyett a „hogyan töltjük meg a csendet zajjal” technikai megoldásai virágoznak. Ebben a teológia, a templom is részt vesz. A szellemi hiány, az üresség ezen formája legalább úgy kong, mint az üres svéd templomok padjai a filmkockákon.

Kinek jó a hite? A kemény apáé, aki nek bűniszonya kiüresíti a fiút, aki alkotni indul? A fiué, aki képes feltenni a kérdést Isten csendjéről, és ezzel a negatív teológia nagyjainak nyomdokaiba lép? A miénk, akiknek az életében a jelen minősége érdekek szerinti pragmatizmussal rajzol kérdést és választ?

Minden tapasztalatunk ellenére közelebb vagyunk az előző két lehetőséghez, mint gondolnánk. Nem vagyunk immunisak a fekete-fehér képkockákra. A sakkjátékban benne vagyunk teljes valónkkal, akár emberi kapcsolatok közeljeit, akár létezésünk végességét illetően. A csendet sokszor hallott szavak törnek meg Bergmannál. Először zajból csend, aztán ezek a masszív, csendtörő, csakazértis-szavak.

SZABÓ B. ANDRÁS *evangélikus lelkész*

Idézetek Ingmar Bergman műveiből

„Filmrendezőnek lenni néha különös boldogság. Soha el nem próbált arckifejezés születik egy pillanatban, és a felvevőgép rögzíti ezt a kifejezést.” (*Laterna magica*; Európa Könyvkiadó, 2011)

„Az Isten alászáll, és befészkezi magát egy emberbe. Először csak olyan, mint valami hang, mint valamilyen súlyos dolognak a tudása, mint valami parancs. Fenygető vagy kérlelő, visszataszító, de izgató is. Aztán egyre jobban megismer-

teti magát, és az ember próbára teheti az isten erejét, megtanulhatja szeretni, feláldozni magát érte, és eljuthat a teljes odaadásig és a teljes ürességig. Amikor eléri ezt az ürességet, az Isten birtokba veszi emberét, és vele végezteti el a munkáját. Aztán magára hagyja üresen, kiegészve, megfosztva az e világi élet további lehetőségeitől.” (*Képek*; Európa Könyvkiadó, 1992)

„Nem tudhatjuk, hogy a szeretet bizonyítéka Isten létének, vagy a szeretet maga Isten.” (*Filmtrilógia – „...Tükör által homályosan...”*; Európa Könyvkiadó, 1998)

„Egész tudatos életemben küszködtem Istenhez fűződő fájdalmas és örömtelen viszonyommal. Hit és hitetlenség, bűn, büntetés, kegyelem és kárhozat számomra megkerülhetetlen realitások voltak. Imáim bűzlöttek a szorongástól, az esedezéstől, az átkozódástól, a hálától, a bizakodástól, a csömörtől és a kétségbeeséstől: Isten beszélt, Isten hallgatott, ne taszíts el Színed elől.” (*Laterna magica*)

„Az ember egyszerre öreg és egyszerre gyermek. És nem érti, hová tűnt a közbeeső hosszú idő, amelyet olyan fontosnak szoktak tartani.” (*Fanny és Alexander*; Árkadia Könyvkiadó, 1985)

„Gondoltál már arra, hogy az üresség fáj? Az ember azt gondolná, hogy esetleg szédülést vagy lelki hányingert okoz. De az én ürességem fizikailag fáj. Sajog, mint

egy égési seb. Vagy mint amikor kicsik voltunk, és sírtunk, és az egész belsők fáj.” (*Jelenetek egy házasságból*; Európa Könyvkiadó, 1996)

„A tudás több választási lehetőséget ad és több szorongást.” (*Jelenetek egy házasságból*)

„Sokféle szerepet játszunk. Van, amelyik szórakoztat, és van, amelyiket azért játszunk, mert mások elvárják tőlünk. Legtöbbször azért, hogy védjük magunkat.” (*Öt vallomás*; Európa Könyvkiadó, 1996)

„Ha minden ember már gyerekkorában megtanulja, hogy törődjön a másikkal, másképpen alakult volna a világ, ebben biztos vagyok. (*Jelenetek egy házasságból*)

„Ha valaha is úgy érzed, hogy túl gyorsan száguld veled az élet, menj templomba vagy színházba. Ott megáll az idő, azt hiszed, hogy elromlott az órád, úgy van, ahogy Strindberg mondja a *Viharfelhőkben*: Az élet rövid, de sokáig tarthat, amíg elmúlik.” (*Laterna magica*)

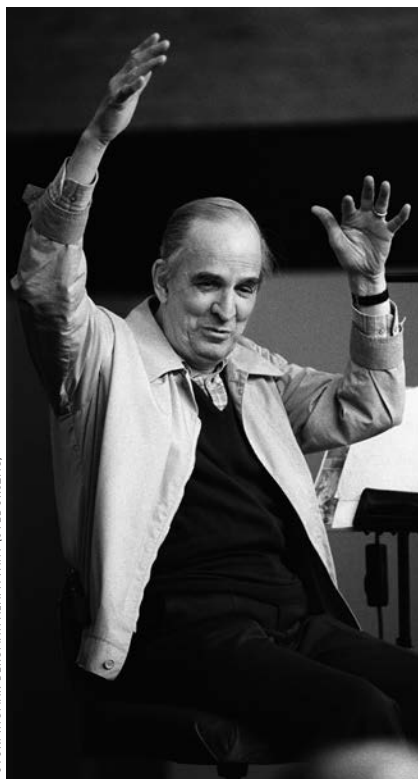
„Ha igaz úton jársz, erős leszel. Ha az igazságot választod, megoldhatod, ami megoldhatatlan.” (*Öt vallomás*)

„Te is eljöhetsz a templomba... Nem leszünk sokan egy ilyen vasárnap este, mint a mai. Valószínűleg nem lehet majd hallani, amit Arborelius prédikál, de ez talán nem is baj. Ehrling viszont szépen orgonál, és a kórus elénekli az öreg Morén két motettáját. Úgyhogy azért jut a léleknek is.” (*Öt vallomás*)

„Ne azt mondd, hogy »Isten«! Azt mondd, hogy »Szentség«. Az Ember Szentsége. Minden egyéb csupán ismeretjel, öltözk, megjelenés, csel, elkésredés, kétségbeesett kiáltás a sötétbe és a csendbe. Az Ember Szentségét nem lehet elképzelni vagy megragadni. De közben viszonyulni, ragaszkodni lehet hozzá, mint valami konkrét, valóságos dologhoz. Éltünk végéig. Hogy azután mi történik, azt nem tudjuk. De egy biztos: olyan dolgok történnek körülöttünk, melyeket érzékszerveinkkel nem érzékelünk, de amelyek szüntelenül hatnak ránk. Csak a költők, a muzikusok és a szentek mutatják meg nekünk tükreikben a Felfoghatatlant. Ők látják, tudják, értik. Nem teljességben, de részeiben.” (*Öt vallomás*)

„Egész életünkben azt szeretnénk tudni, hogy milyen a halál, hogy van-e valami utána vagy nincs.” (*Sarabande*; Európa Könyvkiadó, 2003)

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: INGMAR BERGMAN ALAPÍTVÁNY (SVÉDORSZÁG)

Mindenkinek anyanyelvén

Jelnyelvi Biblia készül siket testvéreinknek

Akik hallóként élik mindennapjaikat, azoknak a fejében valószínűleg meg sem fordul, hogy a siketek számára az írott szöveg értelmezése nehézséget okozhat. Siket keresztény testvéreink számára tehát nagy segítség lenne, ha a Biblia szövege hozzáférhető lenne jelnyelvre fordítva. A munka már folyik; nehézségeiről és örömeiről Bokros Andrea jelnyelvi tolmácsot, a Magyarországi Baptista Egyház Speciális Missziójának vezetőjét és Ponicsán Erzsébetet, a Rákospalotai Evangélikus Egyházközség lelkészét kérdeztük.

Az, hogy a Bibliának szülessen jelnyelvi fordítása, keresztény siket testvéreink igénye volt: sokuk számára az anyanyelvükön, a jelnyelven való közlés vezet a szöveg valódi megértéséhez, mint ahogyan a legteljesebb megértést mindenki más számára is az anyanyelv biztosítja.

A projekt a Magyarországi Baptista Egyház vezetőségének kezdeményezésére, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának egyetértő támogatásával, valamint a Magyar Bibliatársulat közreműködésével indult. A fordítók a Magyar Bibliatársulat 2014-ben megjelent, revideált új fordítású Bibliájának (RÚF) szövegét használják.

A munkacsoportban evangélikus, református, baptista testvérek, siketek és hallók dolgoznak együtt. Mivel a jelnyelvet immár hazánkban is a siketek anyanyelvének tekintik, szeretnék jelnyelven is elérhetővé tenni az evangélium üzenetét, követve a lutheri hagyományt, vagyis hogy anyanyelven adjuk az emberek kezébe a Szentírást – foglalta össze a kezdeményezés célját Bokros Andrea.

Egyházunkból Ponicsán Erzsébet is csatlakozott – még a kezdetekben – a fejlesztésekhez; teológiai konzultánsként vett részt a munkában. Ő még ötödéves teológusként, németországi tartózkodása során találkozott a bajor egyház siketmissziós szolgálatával, s ez új missziós területekre nyitotta fel a szemét.

„Evangélikus lelkészként fontosnak tartom, hogy mindenki meghallja Isten ígését, amelynek minden egyes mondata az ő szeretetével van átitatva. Ez a hivatásom, arra tettem le a lelkési esküt, hogy mindenkor, minden körülmények közt, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, hirdessem a soha el nem múló szeretetet. Hogyan tehetjük hall-

hatóvá Isten ígését a nem hallók, de Istent keresők számára? Ha nem hallottak volna róla, akkor nem is keresnék. Nem szabad engednünk, hogy elrontsuk a szeretet üzenetének eredeti szépségét és tartalmát. Az a feladatunk, hogy mi is jobban ráhangolódjunk Isten szavára és akaratára, kérjük őt, hogy mutassa meg nekünk azt a nyelvet és formát, amelyet testvéreink megértenek és elfogadnak, és hogy új területekre is elmenjünk, szokatlan helyzetekben is megszólaljunk, ahol jól érthető és vigasztaló szavakkal is tudunk segíteni” – mondja siketmissziós elhívásáról Ponicsán Erzsébet.

Márk már megvan

A munka üteme változó. A kezdetekben tapasztalt természetes és nem várt nehézségek leküzdése után Márk evangéliumának fordítása a múlt évben vált elérhetővé. Ezek után Máté evangéliuma alapján elkészült a Jézus születéséhez kapcsolódó történetek fordítása. Mivel a fordításokat nemcsak a Magyar Bibliatársulat, hanem a Nemzetközi Bibliatársulat munkatársa is ellenőrzi, az anyagokat csak ezután lehet közrebocsátani.

„Reményeink szerint a négy történet július végén már elérhetővé válik – mondta Bokros Andrea. – Jelenleg az Apostolok cselekedetei fordításán dolgozunk. A munka ütemét a szöveg nehézsége is nagyban befolyásolja. Naponként megtapasztaljuk, hogy minden egyes lépésben, minden döntésben szükségünk van a Szentlélek vezetésére. Így aztán naponként lélekben az Úr Isten kegyelmét és a Szentlélek bölcsességét kérve dolgozunk.”

A projekt kihívásaival kapcsolatban úgy fogalmazott: nem szokta rangsorolni a nehézségeket. „Megtanultuk, hogy a nehézségeket arra használjuk fel, hogy min-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

dennel, mindenért az Úrhoz forduljunk. A munka szó nem is alkalmas annak kifejezésére, amit végzünk, hiszen a munkaidő végén nem tudjuk letenni a tollat, a kamerát. Egy-egy kérdés, kifejezés, fordítási, értelmezési nehézség vagy annak jelnyelvi formája a gondolatainkban marad, sokszor éjjel is ezzel foglalkozunk. Azután másnap, a reggeli imádság után megosztjuk egymással, mire jutottunk az adott témában. A nehézségek mellett pedig ott vannak az örömek is. Az Ige tanulmányozása, az üzenet megértése, annak jelnyelvi átültetése olyan megtapasztalásokat, mély lelki átéléseket ad nekünk, hogy néha könnyekre fakadunk vagy nevetünk. Naponként átéljük a magunk kicsinységét, Isten nagyságát, hatalmas szeretetét. A bibliafordítás nem a munkánk, hanem az életformánk.”

Hasonló élményekről számolt be a siketmisszióban végzett szolgálatáról Ponicsán Erzsébet is. „Istennek legyen hála, sok éve már, hogy megélhettem a siket gyülekezetben való szolgálatomban oly sok csodát, hogy csodultig van velük a szívem. Ezért a Biblia üzenete és Istenünk ígéje felé fordítva igyekszem a siket

testvérek között tett szolgálatomat Urunk szaván keresztül »hallhatóvá«, valójában láthatóvá tenni.”

Külföldi példák, örömteli visszajelzések

Egyre több európai országban – Csehországban, az Egyesült Királyságban, Lengyelországban, Litvániában, Romániában, Spanyolországban – indult vagy indul jelnyelvi bibliafordítás. Az Amerikai Egyesült Államokban, illetve Ausztráliában már évtizedek óta folyik ilyen bibliafordítói munka. A magyar jelnyelvi fordításban a Wycliffe Bibliafordítók Egyesületének csapata úttörő munkát végzett. Közös műhelymunka keretében sok hasznos információt osztottak meg a magyar fordítókkal.

A magyarországi érintettek körét a fordítói csapat nem számszerűsíti. Elsősorban azoknak készítik a bibliafordítást, akik a magyar jelnyelvet tekintik anyanyelvüknek. Emellett a jelnyelvet ismerő, azt használó vagy éppen tanuló hallók számára is hasznosnak ítélik a jelnyelvi Bibliát.

„Sablonos válasznak tűnhet, ha azt mondom, pozitív visszajelzéseket kaptunk – fogalmazott Bokros Andrea. – Ezért inkább a hozzám vagy munkatársaimhoz érkezett személyes vélemények, meg tapasztalások közül mondanék néhányat. A siket gyermekeknek a hitoktatás alkalmával jelent nagy örömet és újdonságot, hogy a bibliai történeteket jelnyelvi formában láthatják. A gyüleke-

zeti szolgálatban, istentiszteleten vagy bibliaórán is nagy segítséget jelent ez. Számomra mégis az a legfontosabb, amikor személyesen mondja el nekem egy-egy siket testvér, milyen változást hozott az életében, amikor »végre« megértette az Ige üzenetét.”

És miként folytatják a munkát? „Terveink között szerepel applikáció készítése is a későbbiekben. Jelenleg a fordítási munkára összpontosítunk. Egyelőre a Magyarországi Baptista Egyház honlapján [Baptist.hu] és a Magyar Bibliatársulat honlapján [Biblatarsulat.hu] érhető el a fordítás” – foglalta össze a további lépéseket Bokros Andrea.

Az evangélikus egyház siketmissziós munkájáról Ponicsán Erzsébet így fogalmazott: „A siketmisszió evangélikus egyházunkban még csak a nagyon kezdeti lépéseknél tart, de Istenünk ígéje szerint „ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges” [Lk 18,27].

Teljes értékű nyelv

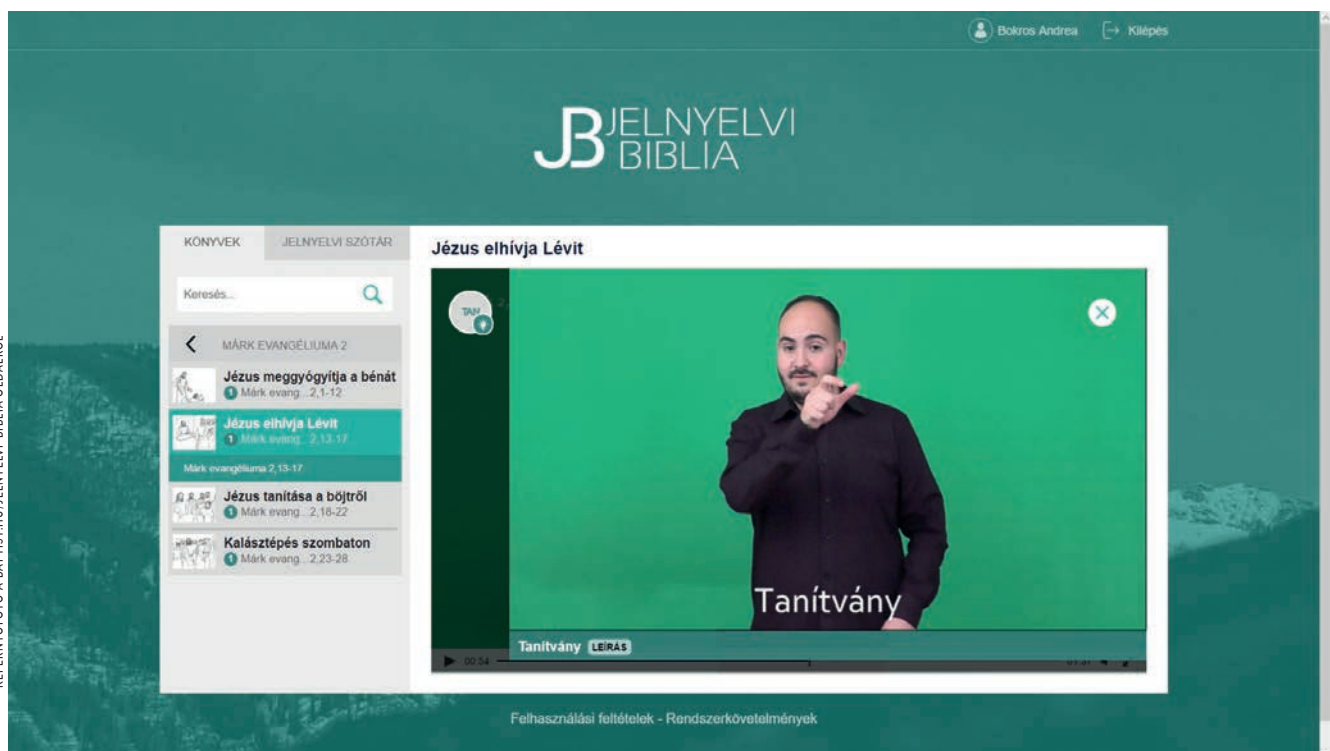
A világon hozzávetőlegesen kétszázötvenmillió embert érint a hallássérülésnek valamilyen formája, közülük mintegy hetvenmillió a siket. Sok siketnek gondot jelent az írott szöveg megértése, a hangzó nyelvek ábécéinek a betűi ugyanis olyan hangoknak a jelei, amelyeket sosem hallottak. Valójában a hangzó nyelv a siketeknek nem az anyanyelve, ezért az üzenet megértéséhez egy másik nyelvet célszerű használniuk. Ez a jelnyelv.

„A jelnyelv egy teljesen önálló kommunikációs rendszer, amely független a környezet hangzó nyelvétől. Egy jelnyelvi egység (jel) komplett jelentést hordoz (nem pedig betűt vagy hangot idéz fel)” – olvashatjuk a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének honlapján (Sinosz.hu). Vagyis a jelnyelvi szövegek nem nyomtathatók ki, nem sokszorosíthatók könyvben: a szóban forgó bibliafordítást is videófelvétel hordozza.

A jelnyelv nem egységes, országonként is eltéréseket mutatnak a jelek, sőt országokon belül is – akárcsak a hangzó nyelvek esetében – lehet több jelnyelvi nyelvjárás. A siketek a találkozásukkor általában tisztázzák, hogy melyik városban – itthon például Budapesten, Vácott vagy Debrecenben – tanultak, így egyértelműsítik az eltéréseket, és tudnak egymáshoz alkalmazkodni, hiszen a magyarországi siketek általában ismerik a többi nyelvjárás jeleit is.

A Magyar Országgyűlés 2009. november 9-én egyhangúlag elfogadta a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló – 2009. évi CXCV. – törvényt. E szerint Magyarország a magyar jelnyelvet önálló, természetes nyelvnek ismeri el. A törvény továbbá – az Európai Unió tagországai közül Finnország után másodikként – kimondja, hogy a siketek közössége nyelvi kisebbség, amelyet megillet „a magyar jelnyelv használatának, fejlesztésének és megőrzésének, a siketkultúra ápolásának, gyarapításának és átörökítésének joga”.

■ HARMATI DÓRA

Szembeszállnak az örömek gyilkosával

Fiataloknak a drogokról – másképpen

Drog. Mindenkinek van véleménye róla, valójában azonban alig tudunk valamit a kábítószeres romboló hatásáról. A szülők féltik tizenéves gyermekeiket – csak ki ne próbálják! –, de vajon képesek-e felvértezni őket hathatós érvekkel és tudással is a mesterséges bódulattal szemben? Mit tudnak mondani a tiltó szón kívül? S itt a keresztyény felelősség is. Hívóként valljuk, hogy testünk és lelkünk Isten teremtménye és ajándéka az életre, sőt: a test a Szentlélek temploma – mit teszünk vele? És a fiatal generáció védelméért mi, felnőttek mozgósíthatók vagyunk-e?

– elmesélte, hogy az iskolában valaki drogot árul. Az a jobbik eset, ha egy gyerek mindenről őszintén mer beszélni otthon. Ilyenkor persze minden szülő szíve összehúzózik, az enyém is – de a sopánkodás nem segít. A tiltás sem ér sokat érvek nélkül. Először is, tudtam, hogy a fiamnak minden kérdésre választ akarok adni – de ahhoz előbb magamnak is meg kellett találnom őket! Dr. Balogh Sándor barátomhoz, volt kollégámhoz, a kiváló – ma már nyugdíjas – mentőorvoshoz, igazságügyi orvos szakértőhöz fordultam. Kiderült: évek óta hever a fiókjában egy előadásának anyaga, egy darabig járta vele az országot, ám nem vetett nagy hullámokat. Odaadta, elolvastam, és nem hittem a szememnek. Erről így is lehet beszélni? Erről így kell beszélni! Nekiültünk, kicsit felfrissítettük, és elindultunk. Ez 2008-ban volt.”

Az elmúlt tíz év alatt sok száz előadást tartottak, 2015 végéig mintegy negyvenötezer általános és középiskolához jutottak el, lehet, sokan az életüket köszönhetik a felvilágosításnak...

„Remélem, így van – mondja a projektgazda. – Mi nem az éppen piacra kerülő kábítószeresek nevét, jellemzőit taglaljuk, nem is bedrogozott fiatalok képeivel sokkoljuk a hallgatóságot. Ezért beszélünk „másképpen”. Arról szólnak, ami nincs fent a neten. Amiről senki nem szokott: hogy mit tesz tönkre az emberi testben, az agyban a drog – méghozzá visszafordíthatatlanul. Valljuk be: a drogok marketingje igen jó. Fejből soroljuk az ütős szerek neveit... Ez nincs jól, ezért van teendők és megkerülhetetlen személyes felelősségünk! Az agy csodálatos szervünk: mire megszületünk, minden elkészült az anyaméhben, már csak a tudást tesszük bele életünk során. A drog az agy azon részét pusztítja el, amely az örömet felel. Öröm, amikor matekból ötöst kapunk, meglátjuk a szerelmünket, vagy megesszük édesanyánk húslevesét. Az örömeire való képesség ajándék: akár

„Érdekes előadás a drogokról, a megszokottól eltérően, az öröm haláláról” – olvasható a figyelemfelkeltő ajánlás *A drogokról másképpen* program honlapján. Különösen „az öröm haláláról” szóló fordulat motoszkál bennem, amikor a téma nyomába eredek: miben más ez a prevenció előadás, mint a többi?

A projekt felelőse, Marosi Antal sokoldalú, színes egyéniség. Erős, határozott, és van, amiben kérlelhetetlen. Mint mondja: „Mi nem vagyunk megengedőek. Nincs mit megengedni! Az életünkről van szó.” Meggyőződerővel áll a hallgatóság elé. Gyilkossági nyomozóból lett rádiós újság-

író, majd haditudósító – ha valaki, hát ő ismeri az élet legsötétebb oldalát is. Egy évtizede immár, hogy az életét erre a miszériának nyugodtan nevezhető küldetésre, a drogellenes felvilágosító munkára tette fel. Csapatának nyugalmazott mentőorvos, igazságügyi szakértő, klinikai szakpszichológus és középiskolai tanár tagja is van.

A sopánkodás nem segít

És hogy miért kezdte el ezt a munkát? Talán személyes érintettség van a háttérben? Erre így válaszol: „A kisebbik fiam tizenhárom éves lehetett, amikor – hála Istennek

FOTÓ: ERZSÉBET-TÁBOR

percenként átélhetünk az említettekhez hasonló hétköznapi örömeket. A kábítószer kiváltotta öröm minden alkalommal rombol az agy ezen örömközpontján, a tönkretett sejtek soha nem fognak újraéledni. Folytassam? A lejtőn nincs megállás. Egyre több kell, hogy ugyanazt az örömet kiváltsa a szer, miközben a pusztítás is egyre nagyobb.”

Mérgezés és függőség

A projekt ötletgazdája ezután idézi a honlapon is olvasható vallomást kollégájától, dr. Balogh Sándortól: „2006-ban egy továbbképzésen dr. Fürst Zsuzsa professzor biokémiai előadásának köszönhetően letisztult bennem a súlyos függőségek kialakulásának egyik nyilvánvaló oka: az agy örömközpontjának működésében szinte a mérgezéssel egyenrangú vagy annál még súlyosabb működészavar. Amikor hazamentem, elkezdtem átalakítani a régi előadásomat, megtartottam benne bizonyos kábítószerrel kapcsolatos tisztázási részeket, de megpróbáltam közérthető fogalmakba önteni a biokémiai kutatások legújabb eredményeit. Akkoriban keresett meg az én Marosi Tóni barátom, és arra kért, hogy beszéljek a drogokról a kisebbik fia iskolájában, mert a gyerekek körében (7. osztály!) már jelen van a kábítószer. Kötélnek álltam, elvállaltam egy előadást. Tóni számára talán éppen az volt a vonzó, hogy én másképpen láttam a drogekérdést, mint az addigi »klasszikus« megközelítések, és nem akartam a drogozást modern kori szabadságjogként zászlómrá tűzni.”

A program tizenhárom éves kor feletieknek készült (elkél ugyanis néhány biológiai ismeret, például hogy mi az a sejt), de az emberi testről és az egészségről már az óvodásoknak is kell beszélni.

Az ötletgazda külön örömmel mesél a vidéki utakról, ahol nyugdíjasokkal találkozók: „A nagymamák sok időt töltenek az unokáikkal, ők vigyáznak rájuk, iskola után oda megy haza ebédelni, leckét írni a gyerek. Ha baj van, ők láthatják meg az első jeleket! Az idősek nagyon fogékonyak erre az ismeretre. Használják az internetet, mindennek utánaolvasnak, nem pánikolnak a drog szó hallatán, ellenkezőleg: tudni akarják, hogyan védhetik meg a szeretteiket, noha az ő ifjúságukban azt se tudták, mi az a drog, vagy ki a díler.”

1. Büntetőjogi és a bűnnel kapcsolatos etikai általános kérdéseket tisztáz (iskolarendőr vagy katolikus tábori lelkész előadása).
 2. A kábítószerrel kapcsolatos foglalkozás kizárólag a drogok élettani hatásával foglalkozik, a kábítószeresek fajtáiról, elnevezéséről nem esik szó, kábítószereseket nem mutatunk be.
 3. A problémák megoldásával, a feszültséget generáló élethelyzetek feloldásának technikai kérdéseivel foglalkozó programelem a hétköznapi életben történő eligazodást segíti elő, hangsúlyozottan a serdülőkorú stresszhelyzetekre koncentráva. Ha kell, a tanulók szemüvegén át, és ha kell, a szülőként keresztül.
 4. A börtönlátogatások során (a tizennegyedik életév felett) káros hatások nem érik a fiatalokat. (A tizennegyedik életévüket be nem töltötteknek tartandó iskolai előadások témája is igazodik ehhez.)
 5. A programot lezáró foglalkozás a tanévet átívelő program során szerzett ismereteket rögzíti, a felmerült kérdésekre ad választ.
- A program honlapja: Adrogokrolmaskeppen.hu.

Szülők felelőssége

Kérdezni minden előadáson lehet. Előfordul, hogy a fiatal provokálja, teszti az előadót. Tényleg ismeri-e, amiről beszél? Tapasztalt nyomozóként és emberismerőként Marosi Antal tudja: aki izeg-mozog, hárít, félrenéz, az érintett. Volt fiatal, aki a végén „egy barátja ügyében” tett fel kérdéseket. Egyértelmű volt: ő maga az a „barát”.

Kétgyermekes apaként nem győzi hangsúlyozni a szülők felelősségét: figyelni és támogatni kell a gyereket, őszinte, bizalmi kapcsolatot építeni és ápolni. Akkor nem a haveroktól fog tanácsot kérni, ha baj van. Ezen a nyáron minden héten a zánkai Erzsébet-táborban üdülő fiataloknak beszél „a drogokról másképpen”. „Jó, hogy ott is hangsúly van a felvilágosításon, az állammal való együttműködés eleve kulcskérdés e téren.” A csapat hol együtt, hol külön dolgozik. A fővárosban és vidéken mindenhol elviszik a programot, ahová csak hívják. Egyházi oktatási intézményekben vagy nyári, gyülekezeti táborokba is elmennek, ha van igény.

„Tegnap nagy siker volt az előadás Zánkán. Esett az eső, sokan is voltak a gyerekek, nagyon jó volt köztük lenni. Ha nagy csönd van – mint tegnap is –, akkor tudom, hogy célba találtunk. Hogy leesett a tantusz. Van a honlapunkon egy mottó: »Lehet, hogy elfelejtik, mit mondtál nekik, de soha nem fogják elfelejteni, hogy hogyan érezték magukat szavaidtól.« Látom a szemükön, amikor Balogh doktor szavait emésztik: hogy az emberi test olyan pontosan működik, mint egy svájci óra. Ha mostohán bánok vele, annak súlyos következménye lesz.”

A jelenlegi kormány egyébként éppen olyan kérésselhetetlen a drog liberalizációját illetően, mint maga a projektvezető: mint rámutat, a hollandiai példa, a legalizált drogfogyasztás odáig vezetett, hogy mára két magyar nagyvárosnyi függő van, akiknek az ellátása nem kis teher a holland egészségügynek.

Olvashatók a honlapon iskoláktól érkezett köszönőlevelek is. Az igazgatók, pedagógusok nem győznek hálálkodni a szakszerű, ugyanakkor érthető, mai diáknyelvre lefordított, dinamikus előadásért. Dicsérik az előadás tartalmát, stílusát, az előadó szuggesztivitását, hitelességét. Iskolapszichológus írja, hogy élmény volt látni a gyerekek arcát. Értetni kell a nyelvükön, nem is kérdés, de betalálni szívükbe, lelkükbe, értelmükhöz eljutni, ez a nagy feladat – s a szakemberek szerint ezt sikerült elérni.

Marosi Antal mindezt a munkát nem főállásban, hanem a szabadidejében végzi, és az ilyen levelek megerősítik őt is, és kollégáit is abban, hogy van értelme annak, amit csinálnak. „A múltkor Szegeden háromszáz diák előtt beszéltem – meséli. – Az előadás végén egyikük előrejött, és az egész terem füle hallatára azt mondta: »Ha tudtam volna, hogy ezt okozza a szer, nem nyúlok hozzá. Most előttetek fogadom meg, hogy leteszem.«”

S hogy mi lett a projektvezető kisebbik fiának iskolájában a drogügy folytatása? A dílert kiközösítették, ott is hagyta az iskolát. Antal fia lefordította angolra a szöveget, és a két tannyelvű intézményben ő maga tartotta meg az előadást társainak.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Különböző kultúrák, közös hit

Amerikai önkéntesek munkáját koordinálja Rachel Eskesen

Az egyesült államokbeli Amerikai Evangélikus Egyház Fiatal felnőttek a globális misszióban nevű programján keresztül egyházunk évről évre fogad önkéntes szolgálatot végző fiatalokat. Rachel Eskesen koordinátor-ként él Magyarországon, fontos feladata az önkéntesek és helyi mentoraik kapcsolatának építése, valamint lelkészként az önkéntesek számára a spirituális háttér biztosítása. Az amerikai lelkésznőt a munkájáról kérdeztük.

– Kérem, mutatkozzon be röviden olvasóinknak. Mit tudhatunk a családjáról, az iskoláiról?

– Három gyerek közül a középső vagyok, egy nővérem és egy öcsém van. Úgy nőttünk fel, hogy mindig is templomba járó volt a család. Amióta csak az eszemet tudom, ott voltunk az evangélikus istentiszteleteken. A Kaliforniai Evangélikus Egyetemen, Thousand Oaksban szereztem diplomát angol irodalomból. Dolgoztam középiskolában, angolt ta-

nítottam második nyelvként spanyol és orosz nyelvű diákoknak. Foglalkoztam velük iskola utáni programban is, ebben igyekeztünk a szülők, a tanárok és a diákok közötti kapcsolatokat szorosabbra fogni. Dolgoztam Montanában egy lutheránus bibliai táborban, aztán megismerkedtem a *Fiatal felnőttek a globális misszióban* [Young Adults in Global Mission – YAGM] programmal, és önkéntesként egy évre lehetőségem nyílt elmenni Egyiptomba, Kairóba. Menekültekkel foglal-

koztam, és egy angol iskolában olyan tanárok között dolgoztam, akik szintén menekültek voltak. A feladatom az volt, hogy koordináljam a köztük végzett programot, és a gyerekek számára megfelelő tananyagot állítsunk össze.

– Miként kapta az elhívást a lelkészi szolgálatra?

– Egyetemistaként még nem láttam pontosan, mivel is szeretnék valójában foglalkozni. Nagyon szeretem az angol irodalmat, az angol szakos egyetemi diplomámmal lehetett volna belőlem a reneszánsz irodalmat oktató-kutató professzor is a későbbiekben. A kairói egy év elé úgy tekintettem, hogy majd egy kis változatos-ságot hoz az életembe, de arra nem gondoltam, hogy az ottani tapasztalat át fog változtatni. Isten ekkor hívott el a szolgálatra. Eleinte egyáltalán nem akartam ezt. Nem ismertem női lelkészeket, sosem láttam a gyülekezetünkben lelkésznőt.

– Netán a családjában van lelkész?

– Nincs, nem is volt egyáltalán. A családom elég különleges és színes a felekezeti hovatartozást tekintve. A rokonságban vannak mormonok és Jehova tanúi, sőt fundamentalista keresztények is, nagy a keveredés e téren. Mindenesetre az én életemben Isten mindig elég világosan megmutatta, mit is kell tennem. Minden ajtót és ablakot becsukott, egyetlen ajtót nyitott csak meg, és az a szemináriumba vezetett, hogy teológiát tanuljak. Csodálatos út volt.

– Tehát az angol irodalom után az evangélikus teológia következett.

– Így igaz. Miután Észak-Angliában, a Leeds-i Egyetemen magiszteri fokozatot szereztem irodalomból, Kaliforniában, Berkeley-ben iratkoztam be a szemináriumba [Pacific Lutheran Theological Seminary]. A globális misszió azonban mindig is meghatározó maradt az életemben és a teológiai felfogásomban. Az irodalmi háttérrel sem feledtem, hiszen szövegek olvasása, a különböző kultú-

rák olvasási, szövegértelmezési, szövegértési szokásai is foglalkoztatnak. Maga a lutheránusság is egészen más olvasatú Közép-Európában, például Szlovákiában. Érdekes látni, hogy a lutheri teológiát és a Bibliát ennyiféle úton és módon lehet értelmezni a különböző kultúrákban Isten dicsőségére.

– Hogyan viszonyult a családjához a döntéséhez, hogy lelkész lesz?

– A szüleim és a testvéreim nagyon támogatók voltak. 2016. április 23-án volt az ordinációm – ez Shakespeare születésének és halálának is az évfordulója. Azért választottam ezt a dátumot, mert összeköti a lelkészi elhívásomat és az irodalomszeretetemet. Olyan emberek is eljöttek az ünnepre, akik nem járnak templomba, nem is ismerik az egyházat, de voltak olyanok is, akik végigkísérték a lelkésszé válásom útját, annak ellenére, hogy más egyházhoz tartoznak.

– Lehetne tehát lelkész egy amerikai gyülekezetben is, de Magyarországon szolgál. Miként került hozzánk?

– Miután diplomáztam a szemináriumban, az Amerikai Evangélikus Egyház gyülekezeteiben állásinterjúkon vettem részt különböző lelképásztori pozíciókra. Eközben kaptam egy telefonhívást a missziótól, arra kértek, hogy a közép-európai program koordinátorként szolgáljak. Ismertem már a régiót, mert a Pozsonyi Nemzetközi Gyülekezetben [Bratislava International Church] voltam lelképásztori gyakorlaton.

– Nem is egyedül, hanem a férjével együtt érkezett.

– Abban az időben még nem voltunk házasok, de tudtuk, hogy szeretnénk összeházasodni. Magyarországra az esküvőnk után, 2015 augusztusában jöttem. A férjem, Zach Kaliforniában, Berkeleyben maradt, hogy befejezze a tanulmányait a szemináriumban, de 2015 decemberében csatlakozott hozzám Budapesten. Áldás számunkra, hogy kapcsolatba kerültünk a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközséggel, ahol vasárnaponként segítünk az angol nyelvű istentiszteletek szolgálatának vezetésében.

– Koordinátorként mi a feladata?

– Egyfajta kapcsolatépítőnek mondanám magam. Különböző kultúrákból jövünk, bizonyos szokásaik miatt az amerikaiak miatt furcsának tűnhetnek, illetve bizonyos magyar szokásokra meg nekünk kell felkészítenünk az ide érkezőket. A koordinátorok munkájának a

legnagyobb részét tehát az adja, hogy segítsenek tisztázni az előforduló kérdéseket az önkéntes és a mentor között. Ez egyben a legjobb rész is, hiszen oda kell utaznunk a helyszínekre, és személyesen kell beszélünk az emberekkel. Lelki támaszok is vagyunk, és vallási kérdésekben is mellettük kell állnunk. Sajnos vannak prózaibb dolgok is, például rengeteg e-mailt kell olvasni, helyzetjelentéseket kell írni.

– Milyen munkát végeznek az amerikai önkéntesek?

– Fontos hangsúlyozni, hogy az önkénteseknek nem az angol nyelv tanítása a feladatuk. Ez nem angoltanítási program. Bár néha segítenek az angol nyelv területén, nem ez az elsődleges szerepük a közösségben. Ők misszionáriusok itt, akik maguk is tanulnak és szolgálnak. Fontos, hogy az önkéntescsapat minden egyes megmozdulása spirituális is legyen.

Az is feladatuk, hogy közreműködjenek az istentiszteleteken. Legyenek részei a közösségnek, az intézménynek és a gyülekezetnek egyaránt.

– Hogyan választják ki őket?

– Ez hosszú folyamat. Magam a zárószakaszába kapcsolódom be, amikor ők már túl vannak egy telefonos megkeresésen, egy személyes találkozón, és Chicagóban a bizottság előtt be kell számolniuk az elképzeléseikről. Minden egyes országprogramban kétszer anynyi jelöltet kérdezzük meg, mint ahányat fel tudnánk venni. Ugyanígy minden YAGM-jelölttel két országprogramra is készítünk interjút. Egész hétvégén együtt étkezünk a jelöltekkel, kikérdezzük, megismerjük őket. Megbeszéljük, hogy hová éreznek elhívást a szolgálatra. Minden országkoordinátor megvizsgálja az országprogramban elérhető vagy lehetséges helyszíneket is. ►

FOTÓ: KESZTAMÁS

Megpróbáljuk megtalálni a legjobb lehetőségeket, hogy minden olyan jelentkező, akit meghallgattunk személyesen is, valahol szolgálhasson a világban. Ezután valamennyi koordinátor összejön a végső döntéshez, hogy kinek melyik országot javasolják. A jelentkezők száma évente eltérő, így a Közép-Európába kiküldendők száma is évente változik.

– A magyarországi mentorok is hasonló teszten esnek át?

– A Magyarországi Evangélikus Egyházban diakóniai partnerünkkel dolgozunk együtt a programban. Az ő szakembereik segítenek nekünk kiválasztani az önkénteseink számára a megfelelő mentorokat. A mentorok – lelkipásztorok, tanárok – saját területük szakértői, és a legalkalmasabbak arra, hogy bevezessék az önkéntest a közösségük életébe. Reméljük, hogy a közösség összefog az önkéntesek támogatására is. Ideális, ha van valaki, aki segíthet nekik a napi ügyekben a helyszínen, esetleg van egy vendéglátó család, amely segíthet az önkéntesnek megismerkedni a magyar kultúrával, és aki hajlandó tanulni is az önkéntestől. Fontos a lelkesítő jelenlét is a helyi gyülekezetekben. Néha az önkéntes kapcsolatba kerül egy bibliakörrel, ifjúsági csoportokkal, kóruossal. Még ha minden szó magyarul hangzik is el, élvezik a kapcsolatot, együttlétet.

– Mit gondol a program jövőjéről? Milyen irányban fejlődhetnek ezek a kapcsolatok?

– A siker sosem a számoktól függ. Nem érzem úgy, hogy a programnak vagy

a gyülekezeteknek csak az tesz jót, ha minél többször és minél többen vesznek részt benne. Fontosabb az együtt töltött minőségi idő, a spirituális élmények. Amikor egy önkéntes hazamegy, és megtalálja az életében azt, amivel foglalkozni szeretne, amikor a hivatására lelhet tudósként, tanárként vagy művészként – nem feltétlenül lelkészként –, akkor biztos, hogy jólesően idézi fel mindazokat az élményeket, amelyeket ott szerzett, ahol önkénteskedett. Amikor évek múlva visszajönnek az egykori önkéntesek Magyarországra, és felelevenítik a régi kapcsolatokat, élményeket, közös perceket, az nagyon jó. A kapcsolatok erősödése rendkívül fontos. Én a mai napig emlék-

szem a kairói élményeimre, és Egyiptomnak speciális helye van a szívemben. De ha Amerikában meghalok pár magyar szót, felismerem, és öröm tölt el, még akkor is, ha igen nehéz megtanulni ezt a nyelvet. Ha egy évig élünk valahol, akkor megtanulunk nem általánosítani. Ha halljuk a híreket, hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy minden amerikai ilyen vagy olyan, vagy minden magyar ilyen vagy olyan. De ha vannak személyes tapasztalataink, mert éltünk az adott helyen, akkor egészen másképp fogunk viszonyulni ahhoz az országhoz, néphez.

– Értem, mennyire fontos ez az emberek számára, de mit gondol, az egyház vagy az egyházi élet mit tud mindebből hasznosítani?

– Nem tudom könnyen elválasztani az egyházat az emberektől. Ráadásul Isten is több és erősebb, mint bármilyen intézmény. Amikor az önkéntesek visszatérnek Amerikába, visszatérnek az ottani egyházba is. Lehetnek majd egy gyülekezet világi vezetői, ifjúsági csoportjainak a koordinátorai, tanárok vagy akár lelkészek is. Egy a fontos: mindenképpen kapcsolatban lesznek az egyházukkal. Az amerikai fiatalok számára sajnos sokszor az egyház semmit nem jelent már, de egy ilyen misszió után fontossá válhat a spiritualitás az életükben. Többet láthatnak és tapasztalhatnak abból, mit is jelent az egyházi élet, mit jelent az egyházban szolgálni. Jót tesz a közösségeknek ez a kapcsolat, és így a korosztályok is közelebb kerülhetnek egymáshoz.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

FOTÓK: BUDAPEST-FASORI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Nem rakétát tervez – ígét hirdet

Hazánkban ordinálják majd az amerikai Zachary Courtert

Mérnök szeretett volna lenni, de egy chilei ösztöndíj után úgy érezte, Isten megérintette őt, és a teológia kérdéseivel kezdett foglalkozni. Zachary Courter az Egyesült Államokból érkezett hazánkba, idén októberben a fasori evangélikus templomban szentelik lelkésszé.

– Kérem, meséljen a családjáról és arról, hogyan kapott elhívást a lelkési szolgálatra!

– Az Egyesült Államok közepén fekvő Wisconsin államból származom. A lutheránus egyházban nőttem fel, az egész családom evangélikus volt. Majdnem minden vasárnap jártam templomba, de nem voltam túl lelkes résztvevője egyik ifjúsági csoportnak sem. Mérnöknek tanultam, az űrtechnológia érdekelt, rakétákat, űrhajókat és műholdakat szerettem volna tervezni. Az egyetemre jártam már, amikor rájöttem, hogy annyira nem is érdekel ez a dolog. Érdekesnek találtam, de nem ez volt az, amit egész életemben szerettem volna tanulni. Egy szemesztert Santiago de Chilében tölthettem el, ahol a globalizációval és a minőségi ökonómiával foglalkoztam. Ekkor jöttem rá, hogy mennyire nem igazságos az egész globális rendszer. Igazságtalannak tartottam azt, hogy ha valaki egy bizonyos országba születik, az egyben azt is meghatározza, hogy milyen jövő vár rá. Ezek a kérdések engem teológiaiilag is megérintettek: ha Isten mindenkit egyformán szeret, hogyan élhetünk olyan világban, ahol a mellettünk élő szomszédunk és a világban élő szomszédunk között ekkora különbség lehet? Ezen az úton haladva végül eldöntöttem, hogy a teológiai szemináriumba megyek.

– Mit szóltak ehhez a szülei?

– Ők egyáltalán nem szerették volna. Meg akartak győzni, azt mondták, hogy mérnökként is tudok az egyházban szolgálatot vállalni, részt vehetek az egyházi munkában például gyülekezeti felügyelőként vagy presbiterként, csak ne legyek lelkész. De én mindenképpen ezt akartam. Miután jelentkeztem a teológiára, már támogattak a döntésemben. Hosszú út volt még előttem. Majdnem tíz év telt el. Texasban kezdtem a teológiát, spanyol ajkúak között szerettem volna szolgálni, mert ez a környezet állt hozzám közel. Az első év után azonban megszűnt ott a szemináriumi program, mert 2008-ban a

gazdasági válság kitörése után nem volt pénz az intézmény fenntartására. Seattle-be mentem, Washington államba, ahol négy-öt éven át menekült gyerekekkel is foglalkoztam, akiknek a többsége valamilyen erőszakos cselekedet elől menekült Mexikóból az Egyesült Államokba. Mivel nem volt családjuk, sőt senkijük sem az Egyesült Államokban, így sokat kellett velük foglalkozni. Ezután beiratkoztam a kaliforniai, berkeley-i teológiára [*Pacific Lutheran Theological Seminary*], itt találkoztam Rachel Ann Eskesennel, aki később a feleségem lett. Tanulmányaimat akkor fejeztem be, amikor Rachelt elhívták, hogy részt vegyen közép-európai koordinátorként a *Fiatal felnőttek a globális misszióban* [*Young Adults in Global Mission – YAGM*] elnevezésű programban.

– 2015-ben négy hónappal a felesége után érkezett Magyarországra.

– Azóta a programban segíték neki, valamint a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközségben minden vasárnap angol nyelvű istentiszteletet tartunk, prédikálunk. Ez tulajdonképpen egy nagyszerű csapat. Aradi Györggyel és Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalinnal, a helyi lelkészekkel és feleségemmel együtt tudjuk ezt a szolgálatot végezni a Fasorban.

– Most októberben pedig a fasori gyülekezet lesz Magyarországon az első, ahol amerikai lelkészt fognak ordinálni – az ön személyében.

– Ez egy folyamat természetes része, hiszen jelenleg itt szolgálók, Magyarországon. Amikor elfogadtuk a YAGM programot, és ideköltöztünk, adódott a lehetőség, hogy én is itt szolgálhatok. A Magyarországi Evangélikus Egyház pedig rendkívül nyitott és együttműködő volt e téren. Azt gondolom, hogy ez nagyszerű módja lesz annak, hogy a két egyház, az Amerikai és a Magyarországi Evangélikus Egyház együtt ünnepeljen. Mit jelent a 21. században a lelkési szolgálat? Azt jelenti, hogy kapcsolatban állunk egymással, bárhol legyünk is a világban. Isten nem vá-

FOTÓ: KISS TAMÁS

laszt el bennünket országok vagy nemzetek szerint. Mi mindannyian Jézus Krisztus követői vagyunk. És bár most Magyarországon lesz az ordinációm, azért tudom, hogy a misszió átível a határokon.

– Az ordinációján amerikai és magyar egyházi vezetők is részt vesznek majd?

– Kirby Unti, az Északnyugat-washingtoni Zsinat elnök-püspöke jön majd el, én odatartozom, és ők azok, akik végigkísérték a teológiai tanulmányaimat. A magyarországi evangélikusok részéről pedig Fabiny Tamás elnök-püspök lesz jelen ezen az október 5-ei napon a fasori evangélikus templomban. Már nagyon várom ezt az alkalmat, azt gondolom, egészen különleges nap lesz nemcsak az én életemben, hanem az egyházaink életében is. Kétnyelvű istentiszteletet tervezünk, és minden rész közös lesz. Bár különböző nyelveket beszélünk, de azt hiszem, hogy Isten ugyanazon a nyelven, a Szentlélek erejével hív el bennünket a szolgálatra.

– Milyen változást hoz ez az életében?

– Ez egy lelkész életében azt jelenti, hogy a nyilvános szolgálatra megkapta az elhívást. A fasori gyülekezetben, a Magyarországi Evangélikus Egyházban és az Amerikai Evangélikus Egyházban is végezhetek lelkészként szolgálatot. Ez egyfajta belső, szívbeli változást is hoz, hiszen lelkész leszek, és ezzel betölthetem azt, amire Isten elhívott engem a szolgáljaként. Gyakorlati szempontból nézve azonban ugyanazt a szolgálatot fogom végezni, amit eddig is. Továbbra is a fasori gyülekezetben szolgállok majd, és a YAGM programban segíték a feleségemnek.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Isten nélkül a mi szeretetünk kevés

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Azon a hétfőn, amikor ezeket a sorokat írom, Pride fesztivál volt Budapesten. Színes, hangulatos, határozottan vonzó. Szeretem a színes és hangulatos dolgokat, ez a fesztivál mégis elszomorít.

A szerelem valóságában nem kételkedem, csak hát ott az a sok válás, amely mind a szerelem jegyében megkötött házasság végén böffen elő, mint egy bűzös buborék a mélyből. Mi több, gyakran épp egy új szerelem jegyében, amely érvénytelenít ígéretet, felelősséget és tiszteletet a társ és a gyerekek felé. A szerelem jegyében sebez, és okoz rengeteg fájdalmat.

Nem a szerelemben kételkedem, csupán abban, hogy boldogulunk egyedül. Mert bármekkora a rózsaszínű felhő, amelyből elindul egy pár közös élete, a kémia törvényei már bizonyítottan megváltoznak az évek során, és ha nem dolgozunk a szereteten, igenis kiürül, elhal a kimondhatatlan szárnyalás, és a kezünk csak a semmit szorítja egy idő után. Ma már Magyarországon is elérhetők ezzel kapcsolatos közérthető előadások. Dr. Gloviczki Eszter ásta bele magát a témába, és a valóság öt igazolja.

A szerelem tünékeny valóság. Isten pedig nem mese. („A szerelem valóság, Isten csak mese!” feliratot is láthattunk a

felvonuláson.) Olyan egyszerűen és olyan sokféleképpen szólít bennünket. Kínálja nekünk a közelségét, mellénk akar állni, és közösségben akar élni velünk. Napról napra hűséges hozzánk, pedig egymás után követjük el a rémisztőbbnél rémisztőbb dolgokat.

Nem, nem a homoszexuálisokról beszélek. Vannak számomra nagyon kedves és fontos emberek, akikről tudom, hogy ilyenek, de a szeretetünk ettől mit sem változott. Nem hiszem, hogy jogom lenne ítélkezni fölöttük. Honnan tudhatnám, kiben mi lakik? Néha még azt sem tudom pontosan, amikor éppen én magam ártok valakinek. Jézus pedig éppen a láthatatlan, a szív mélyén megbújó, kívülről jól álcázható sunyi bűnök miatt volt mélységesen felháborodva. Aki hozzá fordul, azt ő nem küldi el, ezért jött. Mert van Isten, és neki fontos a kapcsolat velünk.

Azon azonban gyakran elgondolodom, hogy miért csak ezzel a „mással” foglalkozunk. Valahol a hétköznapiok peremén élnek Down-szindrómás gyerekek, akiktől az ép szülők elhúzzák a játszótéren a kicsinyeiket. Autisták, akiknek a család nem talál iskolát, ahol befogadná őket. Látássérültek, halláskárosultak, akiknek nagyon korlátozott az életük, és valahogy se pénz, se figyelem arra, hogy megláthassuk azt, amit ők tudnának nekünk adni. Még mindig kevés kerekesszékes kap értelmes munkalehetőséget, már ha valahogy adódik egyáltalán lehetőségük eljutni bárhova. Sok aktív felnőtt küszködik, amiért már nem számítják egész embernek, mert betöltötte az ötvenet. És vannak szorgalmas, tehetséges cigány gyerekek, akiknek nagyon nehezen adatik meg, hogy végigjussanak az egyetemi éveken is, mert nem is ismerik a lehetőségeket, amelyek segíthetnék őket ebben. Vagy az értelmileg akadályozottak, akik az általános iskola után leszázalékolt-, illetve nyugdíjas státuszban töltik az életüket, pedig sokan szívesen foglalkoznának valamivel, mint a többi felnőtt. Egyszerű dologgal, olyannal, amire képesek.

Valahogy az ő másságuk annyira a peremre szorul! Mert nagyon kevés a mi emberi szeretetünk. Nagyon szemellenzős, gyenge és magatehetetlen. Szánalmasan kevés valóságnak.

Isten pedig nem mese. Sokkal nagyobb szükségünk van rá, mint bárkire valaha is volt. Hogy támogasson bennünket igazán elfogadóvá és elérhetővé tenni ezt a világot.

■ FÜLLER TÍMEA

Fundamentalista volt-e Jézus?

Ökumenikus szeminárium Strasbourgban

Ötvenkettedik alkalommal rendeztek nemzetközi ökumenikus szemináriumot a franciaországi Strasbourgban, az Ökumenikus Kutatóintézetben. Ez alkalommal a Fundamentalizmus mint ökumenikus kihívás címet kapta a nyolcnapos, július 2–9. között tartott nyári egyetem. Egyházunkat dr. Gáncs Tamás kelenföldi igazgató lelkes, biblikus teológus képviselte. Az ő szubjektív naplójegyzeteit közöljük az alábbiakban.

Szerelem első látásra. A utazás mindig lehetőség. Nemcsak arra, hogy az ember új embereket, tájakat, ízeket, érzéseket, melódiákat, gondolatokat fedezzen fel, de arra is esély, hogy kicsit távolabbról tekintsen saját életére, élethelyzetére, hivatására, kihívásaira, feladataira, jövőjére. A hétfői nap, melynek nagy része utazással telt – repülő-vonat-vonat-vonat kombinációban –, biztosította is ezt a lehetőséget. Összegzés és visszatekintés, tervezés és várakozás, közelség és távolság, megannyi gondolat életről, családról, teológiáról, egyházzal, tervekről, álmokról és természetes izgalom a várva várt szeminárium miatt.

Délután érkeztem meg Európa fővárosába, amely már az első percben lenyűgözött befogadásával, vitalitásával, nyitottságával. Igazi szerelem volt első látásra. A városi buszon már együtt utazhattam és beszélgethettem egy indonéz kolleginával, aki Németországban tanul diakóniát; ott és akkor kristálytisztá lett számomra, hogy ez egy beszélgetéssel telezsúfolt hét lesz. És igazam lett.

A megérkezés után tehettem egy rövid sétát, majd közös vacsorával indult el teljes valójában a hét. Este hivatalos köszöntéssel vette kezdetét a nyári egyetem. A szervező Ökumenikus Kutatóintézet nevében két teológusprofesszor, dr. Jennifer Wasmuth és dr. Theodor Dieter köszöntött minket, a közel harminc országból idelátogató, nyolcféle felekezetet képviselő több mint ötven résztvevőt.

Mi fán terem a fundamentalizmus? Keddtől szombatig minden délelőtt előadásokat hallgathattunk, majd vitathat-

tunk meg, teljes őszinteséggel, interaktív módon. A keddi nap délelőttjén Jennifer Wasmuth, a kutatóintézet igazgatója tartotta a bevezető előadást. A professzor asszony a cím összetettségére mutatott rá, valamint a fundamentalizmus mint jelenség egyértelmű definiálásának nehé-

e fogalom értelmezésének sokszínűségébe. Indirekt módon utalt a szeminárium címének ambivalenciájára, tudniillik – világított rá előadó – igencsak komplex ökumenikus kihívás is a fundamentalizmussal foglalkozni, hiszen lényege szerint nem a nyitottságra épül.

Amerikai diagnózisok, fundamentalista Jézus. Az első hivatalos délelőtti másik előadásán dr. Scott Appleby egyesült államokbeli (Indiana) történészprofesszor folytatta a nyomozást. Különösen az észak-amerikai helyzetre koncentrált,

STRASBOURG VÁROSKÉP

ségére. Rengeteg árnyalatot villantott fel, nem elkerülve a kényes kérdéseket, hangsúlyozva a fundamentalizmussal kapcsolatos félreértéseket, szélsőségeket.

Kitért a fundamentalizmus politikai vonatkozásaira csakúgy, mint vallásközi szempontjaira. Alapvető célként tűzte ki, hogy a hét folyamán minden résztvevő egy kicsit jobban betekintést nyerhessen

kiemelve az evanglikál mozgalmak vallásos és politikai szerepét, sokszor használva ironikus mondatokat. Példának okáért: „Van egy mondás, miszerint »a fundamentalista a dühös evanglikál«.” Őva intette a hallgatóságot, hogy összekeverje a fundamentalistákat, a tradicionalistákat, az evanglikálokat, a konzervatívokat és a szélsőségeket. ►

Mindegyik különbözik – fejtette ki –, bár természetesen vannak átfedések. Beszél a szekularizmus térhódításáról, az ellenségképgyártás veszélyeiről (többen véltünk felfedezni ismerős elemeket) és a gyarmatosítás következményeiről.

Dr. Appleby definíciója szerint a fundamentalizmus egyfajta válasz a modernitásra, csakúgy, mint a liberalizmus, a tradicionalizmus vagy a többi különböző „izmus”. Nagyon fontosnak tartotta (és

ségükben nemcsak hogy Donald Trump amerikai elnök leghűségesebb támogatói, de előszeretettel használják a militarista terminológiát prédikációjukban, kommunikációjukban. Nagyon fontosnak tartotta a gyülekezeti aspektusokat, kiemelve azt a diagnózist, hogy ha az emberek nem találják meg a helyüket a hagyományos egyházi keretek között, akkor előszeretettel keresnek olyan kisebb közösséget, ahol megélhetik hitüket. Ezen közösségeknek

mentalizmusra mint egyfajta reakcióra tekintett, de nem elsősorban a modernitásra adott válaszként (ahogyan dr. Appleby), hanem mint amely igyekszik egyértelmű keretet adni, utat mutatni az egyház és a társadalom változásainak útvesztőiben.

Afrikai hagyaték(ok). Dr. Ndanganeni Phaswana dél-afrikai evangélikus elnök-püspök a fundamentalizmus kihívásainak afrikai perspektíváját részletezte szerdai előadásában. Nagyon lényegesnek tartotta a világvallások sokszínűségében a párbeszéd szerepét a buddhizmus, a hinduizmus, az iszlám és a kereszténység között. Hangot adott annak, hogy szükséges feldolgozni a gyarmatosítás utáni „hagyatékot”. A feldolgozásra – véleményem szerint – kiváló lehetőséget nyújthat a posztkoloniális interpretációs keret, amire több fórumon is felhívtam a figyelmet. Óriási jelentősége van – mutatott rá a püspök –, hogy az elnyomott népek meghallják az Isten országának jó hírét, amely reményt adhat számukra, találkozhatnak bármely világvallás fundamentalistáinak ítélkező és sokszor szélsőséges megnyilvánulásaival.

Az előadó számos témát érintett, például a nyilvános igazságosság kérdését, Desmond Tutu dél-afrikai anglikán egyházi vezető, emberi jogi aktivista szerepvállalását, az AIDS mint isteni büntetés problematikáját, a vízhiány mint isteni jel tematikáját, a politikai fundamentalizmus vagy éppen a Jézus nevében „elkövetett” ősi törzsi varázslások keresztény megítélését.

Valahol Európában. Csütörtökön és pénteken európai aspektusokra koncentráltunk. Csütörtökön dr. Gisa Bauer, a Lipcsei Egyetem Teológiai Karának docense az egyházak és a társadalmak identitásproblémáit részletezte, külön kitérve a protestáns álláspontra és az európai protestantizmusban jelen lévő fundamentalizmusra, amely természetében más, mint amerikai „testvére”, bár kétségtől több közös pont is felfedezhető bennük. Az előadó nagyon egyértelműen beszélt arról a tendenciáról, hogy az internet adta lehetőségek segítik a fundamentalizmus és a radikális nézetek előretörését Európában, de világszerte is.

Dr. Sonja Angelika Strube, az Osnabrücker Egyetem Katolikus Teológiai Intézetének docense számomra két nagyon fontos elemre hívta fel a figyelmet, mégpedig a római katolikus hitelveket szem

Dr. Priestly Balasingh indiai lutheránus elnök-püspök és a szerző

szinte a szeminárium céljaként tűzte ki) a téma részletes megvitatását, komolyan véve az egyéni tapasztalatokat. Kitért még a fundamentalizmus fogalmának asszociációs bázisára, példaként említve nagyon konkrét ügyeket, úgy is mint a Biblia szó szerinti ihletettsége, a női ordináció lehetősége, az iszlámellenesség sajnálatosan növekvő tendenciája vagy éppen a homoszexualitás értelmezésének kérdése.

Délután dr. Mark Granquist amerikai (Minnesota) egyháztörténész-professzor részletezően beszélt az amerikai konzervatívizmusról és arról, hogy milyen fekete-fehér világképben gondolkodnak azok a fundamentalista evangélikusok, akik több-

sokszor van fundamentalista eszmei hátterük, a szó exkluzivista értelmében.

Az előadó feltette a kérdést: Jézus vajon fundamentalista volt-e? Leszögezte, hogy először is a magunk számára kell definiálnunk, mi is a fundamentalizmus, és csak utána válaszolni erre a provokatív felvetésre. A professzor a kérdés szubjektív fogalmi tisztázása után a saját válaszát is megadta: az ő interpretációja szerint Jézus nem volt fundamentalista, bár Isten országára mint alapra tekintett. Az első keresztény generáció számára pedig már Jézus vált az egyértelmű fundamentummá – hangsúlyozta –, ennek lenyomata maga az Újszövetség is. Dr. Granquist a funda-

előtt tartva. Egyrészt arra, hogy hihetetlen módon terjednek Európában az újpogány eszmék (ez hazánkra fokozottan igaz), másrészt arra, hogy a fundamentalizmus és annak több különböző vallásban, felekezetben, felekezeten és vallásokon kívül való megjelenése legtöbbször egyfajta ellenállás is a hagyományos intézményes egyházi keretekkel szemben.

Fundamentalizmus – ortodox keresztény és muszlim aspektusok. Pénteken a görög dr. Vasilios Makrides, az Erfurti Egyetem professzora tartott előadást a fundamentalizmus ortodox értelmezéséről. Felidézte, hogy a fundamentalista ortodoxok tüntettek II. János Pál ellen, a távozását követelve, amikor a pápa 2001-ben Athénban tett hivatalos látogatást. A Biblia szó szerinti értelmezését, a modern hermeneutika létjogosultságát és az ortodox hagyomány szerepét is részletezte a professzor, kiemelve a felekezet patriarchális felépítését, illetve azt, hogy az ortodoxiára a felvilágosodásnak nem volt hatása.

A globalizáció kihívásait komolyabban kellene vennie az ortodox kereszténységnek – hívta fel a figyelmet az előadó –, megtartva azt a keresztény identitást, amelynek az értékei megkérdőjelezhetetlenek. Beszült a hivatalos egyház hierarchiájáról, valamint a kritikai önreflexió szükségességéről az ortodox egyház saját múltjával és jelenével összefüggésben. A professzor elengedhetetlennek tartotta a dialógust a nyugati keresztény egyházakkal és az ő tapasztalataikkal, valamint arra a kérdésre is válaszolt diplomatikusan, hogy vajon miért nem volt reformáció az ortodox egyházban.

A fundamentalizmust tárgyalva természetesen többször beszéltünk az iszlám fundamentalizmusról is. Ebben adott szakértő útmutatást dr. Ghassan El Masri arabista, berlini egyetemi docens, aki a *Korán* exegézisének sokszínűségéről beszélt, valamint dr. Alexi Chehadeh szíriai professzor, ortodox pap, aki a keresztény–muszlim dialógus fontosságát hangsúlyozta, és felvázolta a kereteit, nem rejtve véka alá a folyamat bonyolultságát és nehézségeit sem. A hét zárásaként a Sierra Leone-i dr. Joseph Bosco Bangura pünkösdi lelkész belgiumi tapasztalatait hallgattuk meg, valamint Emily Stelling amerikai (Wisconsin) evangélikus lelkészjelölt szlovákiai nemzetközi gyülekezetépítési stratégiáját ismerhettük meg.

Fundamentalizmusok – a többes szám mint feloldás. A konferenciát záró előadásában szombat délután dr. Theodor Dieter professzor összegezte a szemináriumon hallottakat. Kiemelte az önreflexió fontosságát, az eltérő álláspontok megosztását, a különböző kritikus nézetek ütköztetésének jelentőségét. Hihetetlen pontossággal elemezte, mit is jelent reális dialógusban lenni: keresztény felekezeteknek egymással, világvallásokkal, a társadalommal, a kortárs gondolatokkal. A dialógust mint biztonságos zónát (*safe place*) mutatta be, ahol nem a másik meggyőzése a cél, hanem a másik megismerése, megértése és elfogadása.

Mintegy a hét konklúziójaként elmondta, hogy a fundamentalizmus szó számtalan kontextusban és igen különbözőképpen használható, ezért az ő meglátása szerint kizárólag többes számban

kellene és szabadna említeni: fundamentalizmusok. A szavakat hídépítésre kell használni, nem pedig fegyverként egymás ellen – adott bölcs útmutatást a világhírű kutató. A folytatásban mintegy utóiratként kitért arra, hogy bizony a fundamentalisták nagyon modern emberek, értik a mai technikát, és jól is használják, viszont a világmépük kifejezetten dualista és kirekesztő. Ez óriási kihívás az ökumené számára. Ugyanakkor le kell szögeznünk – emelte ki –, hogy Jézus helyét semmi nem foglалhatja el.

Végezetül dr. Dieter is idézte az ökumenikus, úrvacsorás záró istentisztelet kulcsmondatát 1Kor 3,11-ből: „Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus.”

Az utolsó strasbourgi szó jogán. Túlfeszítené a beszámoló terjedelmi határait, ha felsorolnám azt a sok pozitív jelzót, amelyet Strasbourggal kapcsolatban használtam – magyarul, angolul, németül, franciául. Mind a konferencia hivatalos programja, mind az éjszakába nyúló személyes beszélgetések megerősítették bennem a Lutheránus Világszövetség jelmondatát: „Evangélikusnak lenni annyit jelent, mint ökumenikusnak lenni.” A szó legtagabb értelmében. Teológiai diskurzusokban, kulináris élvezetek közepette, sétahajózás vagy buszkirándulás alatt vagy éppen a déli közös áhítatos csendekben a Szent Tamás protestáns templomban. A lüktető és békés városban a multikulturális értékek, a jó értelemben vett európai közös értékek mentén zajlottak a dialógusok. Lehetőségeimhez mérten igyekeztem rámutatni a héten, hogy ha sok szempontból vagyok-vagyunk is kisebbségi helyzetben itthon, magyarként, evangélikusként, lelkész-ként, teológusként, szülőként igyekszünk helytállni, és ha kell, az árral szemben is vállalni az irgalmasságot, a nyitottságot, a párbeszédet, a hídépítést.

Kedden *social evening* (közös est) keretében Kodály Zoltánról beszéltem a konferencia résztvevőinek, és azokról az értékekről, amelyeket otthonról hoztam. A Kodály gyűjtötte, *Erdő mellett estvéledtem* című magyar népdal közös eléneklésével zártuk az estet. Ha kicsiben is, de megvalósult az egyik álmom, és Budapest és Strasbourg valamelyest közelebb került egymáshoz – ha csak néhány percre is.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

STRASBOURG VÁROSKÉP

Jegyzetlapok

Szomjazom. Megszokhatatlan jó ízük, atmoszférájuk van azoknak a konferenciáknak, amelyeknek középpontjában az Úr áll, aki rendező, forgatókönyvíró, dramaturg és főszereplő. Semmiel nem pótolható az ilyen közösség. Ezt éltük át kegyelemből az idei piliscsabai találkozón is július 1–4. között. Az év igéje volt a mottó: „*Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen.*” (Jel 21,6c) Igehirdetésben, előadásban, imaközösségben, úrvacsorában, éneklésben, udvari beszélgetésben, étkezéseknél és a pilisvörösvári cukrászdában is ő volt jelen.

Az egyik résztvevő, Duszka József nyugalmazott gyilkossági nyomozó írta: „Azok az emberek, akik lelkileg szomjaznak, életük értelmét és célját keresik. Tudni akarják, mit kezdjenek az életükkel. Én megtaláltam az Élő víz forrását: »...szomjaztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok...« Evangélikus konferenciánk végén hálásan köszönöm, hogy Veletek lehettem ismét. Soli Deo Gloria!”

Duszka József és Roszík Mihályné

Elveszett és megtaláltatott. A Béthel Evangélikus Missziói Otthon bejáratánál megállt egy rendőrautó. Két megtermett rendőr kérdezte ki a konferencia egyik kedvencét, a kilencvenkét éves Ilonka nénit. Lánya kerestette, mert otthon felejtette a mobilját, és a konferencia időpontját is tévesen adta meg a családnak. Több napja otthon kellett volna már lennie a jelzett időpont szerint. A nyomozást könnyítette, hogy az interneten a néni is szerepelt a konferencia ideje alatt készült fotókon.

A megnyugvást eredményező szokatlan eseménynek üzenete is van: addig jó, amíg hiányzunk valakinek, amíg számon tartanak, és imádkoznak értünk. Keresnek, kerestetnek és meg is találunk. Emlékeztetett ez az eset az Úr Jézus programjára is, aki azért jött, hogy megkeresse az elveszettet. Idős testvérünk többek között azért is vívta ki magának szimpátiánkat, mert az előadások szünetében „gazolt”, tisztogatta a kertet.

Megtérő börtönparancsnok. Vatai Gyula ezredesnek, a Váci Fegyház és Börtön nyugalmazott parancsnokának tanúságtételében visszatérő motívum volt a minket kereső Isten munkája. A börtön lelkipásztora és a megtért fogvatartottak hívó parancsnokért imádkoztak jó ideje. Isten erről nem úgy gondoskodott, hogy leváltotta a nem hívó parancsnokot, és egy keresztyént küldött helyette, hanem úgy, hogy a pozícióban lévő tényleg megváltozott. Valódi ébredést éltek át ebben az időben a fogvatartottak. Nyolcvanfős börtöngyülekezet jött létre.

A nyugalmazott ezredes beszámolt arról az esetről, amikor hárman – a lelkész, a parancsnok és egy fogvatartott lelki munkatárs – indultak autóval a Nyírségbe, hogy egy korábban megújult életű, de a bűnbe, iszákosságra visszaesett testvérük után menjenek. Megkeresték és megtalálták. Egy idő múlva újra visszaesett az atyafi, de azóta is imádkoznak érte.

Piliscsabai ajándékkosár. Sokakat megszólított Szemerei János, Gáncs Péter, Lupták György, Győri Péter Benjámin, Dobó Dániel igehirdetése. Nagyszerű, inspiráló előadást hallhattunk Ittész Gábortól a méltatlanul háttérbe szorult Melanchthonról, Luther munkatársáról. Láng Emese, a szenvedélybeteg gondozója több százezer magyar családot érintő gondokról, bajokról és gyógyulási lehetőségekről szólt. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákarca, dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész a mai menekültkérdésről beszélt árnyaltan. Dr. Veres Sándor pszichológus indulataink kezeléséről szólt bibliai nézőpontból. Miklós Tibor felnőttkorában veszítette el látását. Nagy küzdelmek után belső világosságot kapott Istentől. Erről szólt tanúságtétele. A Bartimeus Egyesület elnökeként sokakon segít.

A konferencia „kitágult” a határon túli területekre is: Györéné Csákány Marianna kántor, hitoktató a kárpátaljai Kisgejőcrről érkezett közénk, nem először. Énekekkel dicsőítette Istent, és tett tanúságot róla, sokakat gazdagítva. Tóth Dorottya temesvári énekes szakrális népi dalokat hozott közénk Erdély és Gyimes különböző területeiről. Isten asztalt terített nekünk a piliscsabai Béthelben.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A múlt sötét hagyatéka

Kihúzza a szőnyeget a nézők alól az Örökség rendezője

Nincs könnyű dolguk manapság a horrorműfaj rajongóinak. Aki igényes filmeket szeretne találni a sok olcsó ijesztgetésre és kizárólag az erőszakra építő darabok között, olyan érzése támadhat, mintha tút keresne a szénakazalban. Éppen ezért öröm egy olyan gyöngyszemre bukkanni, mint az Örökség, mely a műfaj legjobb hagyományait viszi tovább, és helyenként csavar egyet a koncepción, hogy kellően frissnek hasson.

Örökség. Színes amerikai horrorfilm, 126 perc, 2018. Főszerepben: Toni Collette, Gabriel Byrne, Alex Wolff, Milly Shapiro. Rendezte: Ari Aster.

A Graham családot tragédia éri: hosszú betegség után meghal a nagymama. A temetés napján kapcsolódunk be a történetbe, és bizony hamar kiderül, hogy a nagy igazi hárpia volt, és nem igazán gyászolja senki Grahamék kislányán, Charlie-n kívül. A szertartás után az anya, Annie (Toni Collette) átnézi a hagyatékban lévő holmikat, és olyan dolgokra bukkan az anyjával kapcsolatban, amelyekre kicsit sem számított.

Eközben a családdal egyre több megmagyarázhatatlan esemény történik: Charlie egyre furcsábban viselkedik, a fiútestvére, Peter különös hallucinációkat él át, a család fő (Gabriel Byrne) pedig megtudja, hogy a nagymama sírját meggyalázták. Ekkor beüt a katasztrófa, az események apokaliptikus fordulatot vesznek. Annie-nek minden követ meg kell mozgatnia azért, hogy az anyja sötét öröksége ne szakítsa szét a családját.

Ari Aster rendezőnek ez az első filmje, de már most látszik, hogy a kisujjában van a szakma. Mesteri érzékkel játszadozik a nézők elvárásaival: amikor már azt hinnénk, hogy tudjuk, mi fog következni, Aster egyszerűen kirántja alólunk a szőnyeget. Ezzel teremt az Örökség tökéletes táptalajt a pszichológiai horroroknak. A film elején még csak halvány sejtésünk van, hogy valami nem stimmel a Graham család körül, és miközben egyre sokasodnak a gyanús jelek, úgy furakszik be lassanként a bőrünk alá a borzongás. Aztán elszabadulnak az események, és a közönség teljesen átérzi a szereplők kétségbeesését, ahogy próbálnak kiutat találni a kaoszából.

A gyász is központi témája a filmnek. Egy közeli hozzátartozó elvesztése óriási trauma, és ha az ezzel járó érzések nincsenek megfelelően feldolgozva, akkor az szétszakíthat egy családot. Miközben a szereplők az emocionális mélypontjukon

vannak, az az érzésük támad, hogy elhunyt szeretteik tovább kísértik őket, jelképezve a fel nem oldott gyász terhét.

Mindehhez rengeteget hozzátesz a színészek játéka: Toni Collette talán élete legjobb alakítását nyújtja, Gabriel Byrne nagyon jól játssza a családot összetartani próbáló apát, és a gyerekszínészek is kiválóak. A hanghatásokat és az aláfestő zenét sem érheti panasz, nagyban hozzájárulnak a hátborzongató atmoszféra megteremtéséhez. Egyedül a vizuális effektusok tűnnek néha kissé fapadosnak, csak itt látszik meg, hogy nem egy nagy hollywoodi stúdióban készült a film.

Az Örökség vitán felül az utóbbi évek egyik legjobb horrorfilmje. Mesterien felépített, okosan megírt és tényleg ijesztő darab, melynek hatása alól sokáig nem tud szabadulni a néző – már aki nyitott erre a műfajra.

■ ILLISZ BALÁZS

JELENET A FILMBŐL

Zsoltár thai gyermekhangra

Lélegzet-visszafojtva figyeltük a híreket, hogy mi történik azokkal a thaiföldi fiatalokkal, akik edzőjükkel a Thuan Lung-barlangban rekedtek. Két héten át semmit sem lehetett róluk tudni, míg aztán végre életjelt adtak magukról. Kijutni azonban nem voltak képesek a vízzel elárasztott barlangrendszerből, így mentőalakulatokat kellett értük küldeni. Az ő munkájuknak a nehézségét jelzi, hogy az egyik haditengerészeti bűvár életét vesztette, mivel kifogyott a levegője. Hosszú nappalokon és talán még hosszabb éjszakákon át kellett a fiúknak a barlangban kuporogniuk.

Ez a szívszorító helyzet számomra a 69. zsoltárt idézte, amelyben a bajba jutott ember így imádkozik: „Segíts meg, Istenem, mert nyakamig érnek a vizek! Fenekeetlen iszapba süllyedtem, nincs hol megállnom. Örvénylő vizekbe estem, elsodort az ár. Belefáradtam a kiáltozásba, kiszáradt a torkom, szemem elhomályosodott, míg Istenemre vártam.” (Zsolt 69,2–4)

A mentőalakulat tagjai felkészítették a fiúkat az erőt próbáló útra, amelynek egy szakaszát a hömpölygő sodrású, mocskos víz alatt kellett megtenniük. Mindenkit két bűvár kísért, akik a barlangban végigvezetett kötélbe kapaszkodva haladtak. A teljes

arcot beborító maszkot viselő gyerekek az egyik bűvár palackjából kapták a levegőt, az őket körülvevő vizet pedig a másik segítő fejlámpája világította meg. A nyilván elcsigázott fiúknak a bűvárok és a vezetőkötel követése mellett leginkább arra kellett ügyelniük, hogy helyén maradjon a maszkjuk és a bűvár által vitt palackhoz csatlakozó légzőkészülék.

Belegondoltam, hogy micsoda bízalomra van ilyenkor szükség. A bajba jutott ember nem tehet mást, mint hogy teljesen a segítőjére hagyatkozik. A zsoltáros éppen ezt a hangot szólaltatja meg: „De én hozzád imádkozom, Uram, a kegyelem idején, Istenem. Nagy szeretettel hallgass meg, hűségesen segíts meg! Húzz ki a sárból, hogy el ne süllyedjek, hadd meneküljek meg [...], az örvénylő vizekből! Ne sodorhasson el a víz árja, ne nyelhessen el a mélység, ne záruljon be fölöttem a kút szája! Hallgass meg, Uram, jóságos szeretettel, nagy irgalmaddal fordulj hozzám! Ne rejtse el orcádat szolgálád elől! Bajban vagyok, siess, hallgass meg!” (Zsolt 69,14–18)

Figyeljünk erre a sorra: „Ne rejtse el orcádat szolgálád elől!” A thaiföldi fiúk helyzetéről olvasva József Attila *Bukj föl az árból* című versének e sorai jutnak eszembe: „Vad, habzó nyálú tengerek

/ falatjaként forgok, ha fekszem...” Ez a vers ugyanakkor imádság is, hiszen a költő ezt kéri az általa csak remegve sejtett Istentől: „Bukj föl az árból hirtelen, / ne ránts on el a semmi sodra.” Zárásként aztán így kiált fel: „és úgy nézek farkasszemem, / emberarcú, a hiányoddal!” Ugyanezt kéri tehát a zsoltáros: „Ne rejtse el orcádat szolgálád elől!”

Isten nem rejtette el orcáját a bajba jutott thaiföldi fiúk elől. Rájuk tekintett, és edzőjükkel együtt kimentette őket.

A magunk sötét barlangjaiban, örvénylő veszedelmek közt mi is megtapasztalhatjuk, hogy Isten nem hagy minket magunkra. Az emberarcú Isten, Jézus Krisztus a mi segítőnk, aki mentőalakulatot küld értünk. Ennek tagja talán egy kedves családtag, az emberi hangot megütő lelkipásztor, a lelkiismeretes orvos vagy egy figyelmes szomszéd. Legyen meg bennünk az a gyermeki bizalom, amellyel rájuk, az ő segítségükön keresztül pedig az életmentő Uristerre hagyatkozunk.

■ FABINY TAMÁS

Elhangzott a Kossuth rádió Vasárnapi újság című műsorának Lélektől lélekig rovatában július 15-én

Bal nyolcas

Avagy rág a szű a zománc alatt...

Lassan, lomhán közelítünk még manapság is Magyarország sok évtizedes szocialista időszakához. Hoszszabb ideig talán azért lehetett így, mert a ma élő nemzedékek jelentős részben kötődtek a társadalmi szocializáció szálain keresztül ahhoz a korszakhoz, amelyet a rendszerváltozás utáni években leginkább tagadni, mélybe nyomni, felszínes szlogenekkel ad acta tenni illett. Ráadásul paradox módon leginkább azoknak a körében volt ez így, akiknek a legtöbb mondanivalójuk lehetett volna a korábban történelekről, a valódi mozgatórugókról, hiszen maguk is befolyásos szereplői voltak a „konszolidált barakk” vidámra retusált rendszerének.

Negyedszázad elteltével viszont fokozatosan oldódni látszik ez a görcsös kényszer, és felszínre kíváncznak az emberi és közösségi történetek az elvtelen elhallgatás és a szirupos retróhangulat közepette is.

2017-ben megjelent regényében éppen a Kádár-kori szocializmusnak a felszínén békés, a felszín alatt azonban fullasztó viszonyait idézi meg Jakab-Köves Gyopárka. Egy Budapestről vidéki körzetbe váltó fiatal fogorvos történetét

olvashatjuk, aki új, falusiasan zárt környezetébe illeszkedve tapasztalja meg a szocialista rendszer sűrű atmoszféráját.

A történet szereplői színes, karakteres figurák, akik a szocializmus helyi, „erős emberei” mellett a társadalmi hazugságok nyomása alatt „deklaszálódott” értelmiségi, munkás- és falusi emberek jellemtorzulásait is magukon hordozzák. Itt az időtlenség látszatába merevedett emberi, közösségi erőviszonyok legkisebb megbotlygatása is beláthatatlan következményeket gerjeszt, és a rendszer fényesen ápolta zománca alatt kellemetlenül és tompán fájva már rág és rothaszt a szű. A bal nyolcas – a regény címét adó fájó bölcsességfog – jelzi vissza mindazt, amit évtizedekig nem volt lehetséges, majd a rendszerváltozást követően hosszú ideig nem volt kifeszítő kimondani.

A regény a Magyarországon évszázados előzményekre visszatekintő, társadalmi problémák feltárására, szociográfiai leírásra érzékeny népies irodalom hagyományát idézi, miközben megközelítése, cselekményének feszültsége a 21. század nyugtalan tempójához szokott embert is magával ragadja. A nyers tényfeltárást olyan alapkérdések szövik át, mint a szocialista erkölcs által megbontott családi életmodell, az érvényesülés könyörtelen kompromisszumai, a kádári „összekacsintós” világ kiüttalan reménytelensége. S közben – mintegy mellékszálként – feltűnik a Jakab-Köves Gyopárkára jellemző, erős protestáns elkötelezettségű szál is: hol van, hol lehetett, hol lehet majd ezután szerepe ezekben a közösségekben a lelkeseknek, a keresztény embereknek?

És innen indulhatunk tovább mindnyájan a régi időkkel való szembenézés felé. Az 1945 és 1990 közötti korszak időben legalább három egymást váltó aktív generáció kora – ebből következően nincsen hazánkban olyan család, település, gyülekezet, amely ne hordozna magában ebből az időből visszamaradt emlékképeket, kulturális és lelki lenyomatokat. Ha csupán az elmúlt egy évszázadot vesszük: egymásra záruló rétegek-

Jakab-Köves Gyopárka

ben feszül bennünk és köztünk Trianon, a nyilasok és a kommunizmus traumája. Ezeknek a nemzedékeknek olykor az egész életét vitték magukkal az egymást váltó tragédiák, és kialakították az „elégdjünk meg a túléléssel” mentalitását. Akár a hallgatás árán is.

Pedig száz esztendő vagy akár csak a szocializmusra eső negyvenöt év nem szívódik fel nyomtalanul: torzulásai, következményei máig hatóan közöttünk vannak. Talán éppen ez az a pont, amelyet Európa nyugati fele sem megérteni, sem velünk szolidáris együttérzésben feloldani nem volt képes. S ezen persze az sem segít, hogy a kolonializmus és a kapitalizmus viszont őket roncsolta súlyosan, a rendszerváltozás óta eltelt időben közösen megélt történelmi és politikai bűnök pedig újabb kökemény zárórétteggel fedték be a hidegháborús korszak globális embertelenségeit...

A gyógyító emlékezés, amelyet oly sokszor hallhattunk egyházban-világban egyaránt az elmúlt időkben, aligha kezdődhet másként, mint hogy elmondjuk és kibeszéljük az elmúlt nemzedékek alap-történeteit. Ezekben elevenednek meg az egykori fájdalmak és remények, küzdelmek és feszültségek, és létrejöhetnek az első empatikus találkozások az egykoriak és a ma élők között. Mindehhez bátorság kell, emberi nyitottság és merészség: egyfelől megírni, másfelől pedig átélni egy tompán sajgó kor visszamaradt emlékképeit.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Jakab-Köves Gyopárka

**BAL
NYOL
CAS**

Jakab-Köves Gyopárka: *Bal nyolcas*. Magyar Napló Kiadó, Budapest, 2017. Ára 2400 forint.

Nigériai útinapló 2.

A Lutheránus Világszövetség Kölcsönös tanulás a vezetők cseréjén keresztül (Mutual Learning through Exchange of Leaders) elnevezésű projektjének a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintő első lépéseként Fabiny Tamás elnök-püspök és Buda Annamária, az országos iroda diakóniai osztályának vezetője Nigériába látogatott. Útinaplójából – amelynek első részét előző számunkban közzétettük – képet kaphatunk a nyugat-afrikai országról és evangélikusainak mindennapjairól.

Abujából indultunk, Yolába érkeztünk.

Ahogy a repülőtéren kinyitják a gép ajtaját, szépen leballagunk, egy ember kedvesen mosolyog, és megszólít bennünket. Kicsit megijedek, hogy mit akar pont tőlünk, de aztán rájövök, hogy ketten voltunk csak fehérek a leszállók között, vélhetően a legtanácstalanabbak is.

Ezután kezdődik az álom. A csomagot már nem kell kivenni, intézik helyettünk. Egy külön helyiségbe vezetnek, pontosan ellenkező irányba, mint a többi utazót. Bőrfoteles váróhelyiség, aztán még egy különterem, és maga az érsek vár egy hűtött, külön szobában a munkatársaival. Dr. Panti Filibus Musa – Krisztus Nigériai Evangélikus Egyházának első számú vezetője – rendkívül világi és kedves ember. Ő jelenleg a Lutheránus Világszövetség elnöke.

A munkatársai mindent észrevétlenül elrendeznek, egyszer csak jeleznek, hogy készen vagyunk, és mehetünk az dzsipekhez. A csomagok már a helyükön. Megdöbbentő, ahogy hátul a két püspök közé befészkélem magam, és látom, hogy az első ülésen fegyver van. Megkérdem, miért, de elütik a kérdést.

Az érsek meséli, hogy ezt a repülőteret már a németek is használták a második világháborúban. Látszólag nem sokat változott azóta.

Ebédelni megyünk egy magas kőfallal körülvárt helyre – ez már ismerős –, ahol rajtunk kívül csak egy fegyveres őr tartózkodik és a személyzet. Utána eljutunk a szállásra. Igazi afrikai luxus. Mintegy ötven négyzetméteres lakosztály, afrikai

stílusú és mennyiségű kosszal. Két WC is van az apartmanban, de az egyiknek az ülőkéje mellé van téve. Az áldott félhomály nem engedi mélyebben megismerni a hely realitását.

Az afrikai vidék. Kimegyünk Yolából. Szenegálban csak nagyvárosban voltam, most látom, milyen is az afrikai vidék a valóságban. A homokos, vörös színű földből fák nőnek. Nem állnak össze erdővé, egyszerűen sok fa van, majomkenyérfa, északabbra pálmák és más, számomra ismeretlen fajok. Ezek között bújnak meg a kis lakóközösségek. Egy-egy falu sok apró udvarból áll. Az udvarok kis, kerek házakat rejtene. A házacsokak különféle funkcióval bírnak (hálószoba, konyha, raktár, ez utóbbi a legnagyobb). Vezetékes víz nincs, kutakról hordják a vizet, a módosabbak házában van víztartály. A víz nagy érték. (A mindenütt jelen lévő tartályok figyelmeztetnek. Magam is sokkal fegyelmezettebb vagyok. Az ablakomból a szálloda víztartályára nézek. Hamar elzárom a csapot.)

Amerre járunk, sűrűsödik a növényzet. Egészen meglepő helyeken tűnnek fel emberek. Látszólag a semmi közepén asszonyok mosnak. Ha körülnézünk, sejtethjük, hogy valahol a fák között megbújik egy tanya. Logikája van a tájnak, csak nem szabad gyorsan elhaladni mellette. Ha megállunk, vagy lassan megyünk, megelevenedik.

Hegylánc bukkan fel. Csipkés hegyek, olyanok, mint egy rendetlen EKG-görbe. Az út nem jó, de azért százzal megyünk.

Útközben írok, de nem könnyű, mert időnként eltűnik az aszfalt, és rázkódni kezdünk. Próbálom hasizomból megoldani, az út végére izomlázas leszek.

Éjszaka esik. Ez nem jó szó, talán a vihar sem az. Úgy érzem néhány komoly, sátorban átélte balatoni vihart megtapasztalva, hogy a mi vihar szavunk nem írja le azt, amit láttam. A kőházban is érezni lehetett a szél és a víz erejét. A villámok az egész utcát és az eget is sárgára festették két-három másodpercig. Az eső, mintha öntötték volna. Eszembe jutott az esernyő, amelyet nem hoztam. Most csak mosolyogni tudok: mit jelent az esernyő ilyen viharban?

Amos püspökkel utazunk, aki arról beszél, hogy többféle nyelvet használnak az

istentiszteleten is. Mayo Belwa városában vagyunk. Itt van kórház is, piac is, sok apró téglaház fémtetővel, ami a jobb életre utal. A hentes a földön kiterített fólián kínálja portékáját. Hűtőszekrény és áram híján a megvásárolt hús a fán lóg és szárad.

Ahogy haladunk ki a városból, ismét szaporodnak a kicsi, vert falú házak. Rizsföldeket látunk. Pici kapával, hajlongva dolgoznak az emberek. Egyedül művelik a kicsiny földeket. Ahol víz van, ott rizs van a földben. Az árokparton végig.

Az öreg, Boxer márkájú, Simson-szerű motorokon sokszor hárman is ülnek. Az úton sokan vannak nem sok autóban, az egyikben kilenc embert számolunk meg.

A biztonság céljából sok az ellenőrző pont. Ezek hevenyészetten lerakott, rossz gumiabroncsok és rajtuk keresztbe fektetett faágak. Az út egyre jelképesebb.

A kerek házak a hagyományosak. Ahol a házak között megjelenik egy nagyobb, szögletes, nem vert falú épület, az a misszionáriusok nyoma. Ezek az európai házak. Itt vagy iskola, vagy klinika (helyi fogalmak szerint értendő egészségügyi ellátóhely) működik.

Egy helyen szép ruhába öltözött embereket látunk, férfiakat és nőket külön, csoportokban. Azt mondja a püspök úr, temetés lesz.

Sziklás, köves vidék. A földeken kukorica és yam; ennek a levelét fogyasztják megfőzve, nemzeti eledel ez itt. Ez az, ami megterem. Ezt látva kezdem megérteni, miért számít a sült krumpli különleges csemegének, miért azt eszik reggelire a jobb módú emberek. A sült krumplihoz ugyanis négy dolog szükséges, minden olyasmi, ami itt luxus: olaj, edény, tűzhely és krumpli.

Letérünk a főútról. Egy ötévesforma kislány vizet hord. Megáll az autók láttán. Hosszan néz, majd továbbmegy. Egy ideig lesz min eltűnődnie.

Azt gondoljuk, a főútról való letérés a célt jelenti. De nem. Még megyünk hosszasan a vízmosásban – ez itt az út –, szembe is jönnek. Izomlázas van, ahogy írás közben tartani próbálom magam.

■ BUDA ANNAMÁRIA

FOTÓK: FABINY TANÁS

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Időutazás

Van-e ember, aki nem álmodozott még soha arról, hogy milyen lenne körülnézni egy másik időben, a múltban vagy a jövőben?

Már a kicsi gyerekek is döbbenettel próbálják megérteni, hogy az ő születésük előtt is volt élet, hogy anya és apa régen nem is ismerték egymást, hogy a nagymama és a nagypapa valaha csecsemők, majd óvodások voltak. Én is sokat nézegettem a fotóalbumot, amelyben még copfos kislány az édesanyám, rövidnadrágos kisfiú az édesapám. Milyen furcsa! Tudjuk, hogy természetes, mégis van benne valami különös.

És felnőttként már az is eszünkbe jut időnként, hogy mindez, amit ma látunk, egyszer majd nélkülünk is folytatódik. A kisbabákból óvodások, aztán iskolások, tinik, fiatalok lesznek. A fiatal felnőttekből pedig az élet rendje szerint

középkorúak, majd idősök válnak, végül befejezik a földi életüket. Hogy honnan jöttünk, és hová megyünk, pontosan senki nem tudja, ez Isten titka és meglepetése számunkra, csak amikor az ő szerető szívének a dobogását halljuk, érezzük, akkor sejtünk meg valamit az egészből. Ilyen alkalom lehet például az, amikor valami szépet csendben tudunk alaposan megnézni.

Számtalan film és könyv is szól az időutazásról. Mindegyikben vannak elképzelések arról, hogyan élnénk, hogyan éltünk volna a jövőben vagy épp a múltban. Ha azonban egy valódi időutazást szeretnénk tenni, nem kell mást tennetek, csak keresni egy békés helyet egy felhőtlen augusztusi estén és figyelni a csillagokat. (Természetesen ne egy kivilágított kirakat vagy egy utcai lámpa tövébe tegyétek le a pokrócotokat!)

Nálunk a hátsó udvaron és a parókia templom mögötti részén lehet jól csillagokat nézni. A szúnyogok miatt érdemes nyakig belemászni egy takaróhuzatba. Tegyetek magatok egy polifoam matracot (tornaszivacsot) vagy egy strandszőnyeget. Aki teheti, feküdjön egy óriás trambulínba, és figyeljen onnan egy darab eget.

A csillagok nagyon messze vannak tőlünk, a távolságukat a csillagászok fényévekben fejezik ki. Egy fényév az a távolság, amelyet a fény légüres térben egy év alatt megtesz. Alig is tudom elképzelni, hogy valami ilyen messze lehet. Ráadásul azt is tudjuk, hogy a csillagok között, amelyeket mi most ámulva csodálunk, sok olyan van, amely ma már nem is létezik. Elpusztultak az idők során, de a fényük még csak most ért ide, és most világítja meg az éjszakánkat. Tehát tulajdonképpen a múltat látjuk most.

Az augusztusi égbolton különös látványosságként hullócsillagokat, úgynevezett meteorokat is láthatunk. A meteor szó jelentése „ég és föld között lebegő”. Igazából a világűrben keringő kövekről és porszemekről van szó, amelyek a Föld légkörébe érve felizzanak, fénycsóvát húzva átsuhanak felettünk, és általában teljesen elégnak.

A gyerekeim sokat gondolkodtak ezen. Volt közöttük, aki szeretett volna megszerezni egy lehulló csillagdarabot, hogy éjjelente az világítson majd neki. Sajnos azonban erre nincs esély, mert a nagy ritkán földet érő mereorit már egyáltalán nem világít, nem fényes. Kihűlt, nem más, mint egy fekete, égett kődarab.

Olyan gyerekekkel is néztem már csillagokat, akik először féltek tőle, hogy ránk pottyanhat egy ilyen meteordarabka, de az az igazság, hogy ezek a kövecskék az útjuk során porrá égnak a nagy sebességű zuhanástól, és amelyik mégis leér, leginkább egy kis üveggolyó, legfeljebb kosárlabda méretű.

A legtöbb esélyetek rá, hogy hullócsillagot lássatok, augusztus 10–15. között

van, amikor nyolcvan–százhusz hullócsillag várható óránként.

Biztatlak hát benneteket a kalandra, fogjatok össze néhányan, ha lehet, egy felnőtt vezetővel együtt éljétek át szemtanúként ezt a csodát. Aki egyszer látta, nehezen hagyja ki legközelebb.

Másféle csillagokról is szeretnék azonban beszélni még nektek. Ma sok sztár (hoppá, a *star* angol szó maga is csillagot jelent!) és celeb van, aki énekel, táncol, bevállal furcsa, olykor bizzar dolgokat, YouTube-videókat oszt meg, így vagy úgy ismertségre tesz szert. Most azonban nem róluk beszélek. Az ő fényük csak olyan, mint egy kis zseblámpa fénye, amely hamar elenyészik. Olyan csillagokra gondolok, akik valahol valamikor a maguk idejében olyan jól tettek, indítottak el, aminek a fényét még ma is látjuk, holott ők már régés-régén nincsenek közöttünk.

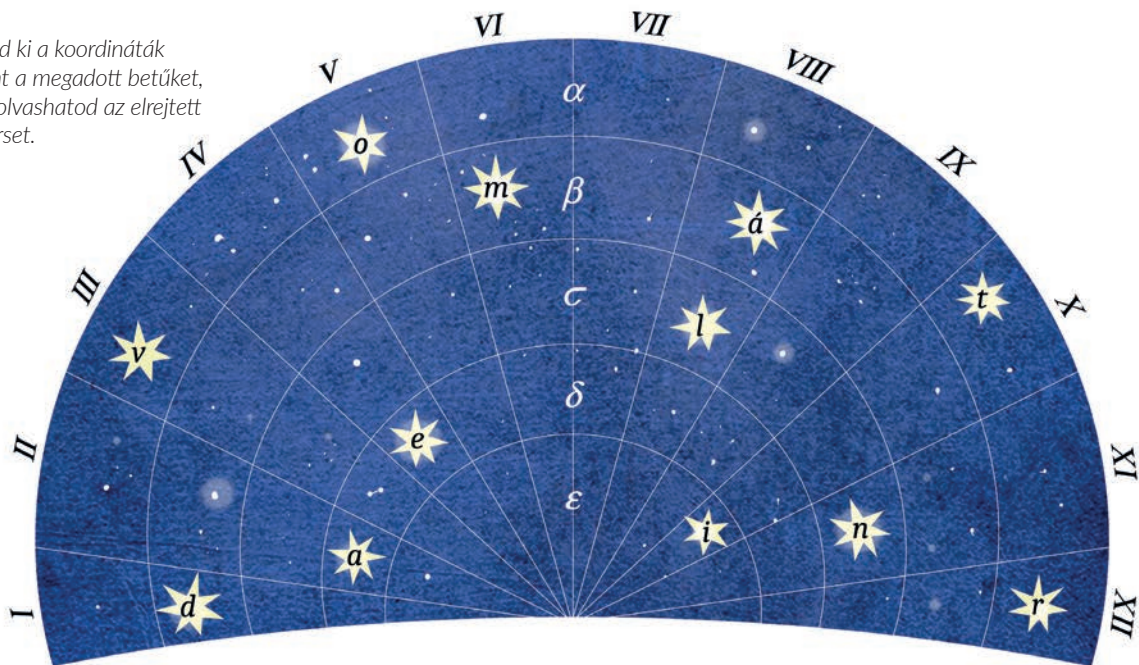
A mi kis templomunkat például Lehel Ferenc építette. Amikor a gyülekezetbe került, az kicsi és gyenge volt, a környék szegény, az embereknek se pénzük, se erejük nem volt ekkora munkába befogyni. Ő egyedül hitt abban, hogy megvalósul-

hat a terve, felépülhet a templom. Járt a világot, hogy összegyűjtse az építkezéshez szükséges anyagokat. Az adománygyűjtéshez gyalog és kerékpárral járt be hatvan-négy egyházközséget, aztán rábeszélte a falu népének apraját-nagyját néhány munkaóra. Így vágtak bele a templom megépítésébe. Elkészült az alap, és az emberek kezdtek reménykedni, hogy sikerülhet megvalósítani ezt a nagyszabású tervet. Gyönyörű volt, ahogy egyre többen jöttek, hogy akár csak egy-egy követ beletegyenek a falba.

Mindez 1937-ben történt. Ma már csak néhányan élnek azok közül, akik akkor ott voltak, de ha szóba kerül, mind örömmel, lelkesen beszélnek róla, menyit kaptak abból az építkezésből. A közös munka, az együtt töltött idő, a nagy terv megvalósulása mindnyájukat megerősítette a hitükben, és a gyülekezet ma is él. Isten temploma belőlünk is felépül.

Valószínűleg ti is mindannyian tudnátok ilyen igazi csillagot találni a környezetetekben. Arra biztatlak benneteket, hogy ne tévesszen meg a kis zseblámpák fénye, éljétek igazi csillagként.

Keresd ki a koordináták szerint a megadott betűket, így elolvashatod az elrejtett üzevetet.

δIV $c VIII$ αXII δIV $c XI$ βI δIV $c VIII$ ϵX δII **cs** ϵX $c VIII$ $c VIII$ δII **g** αV **k**

sz $\beta VIII$ βVI $\beta VIII$ αX , **és** βVI ϵX $c XI$ βI $c XI$ γ $\beta VIII$ **j** αV **k** δII αX

$c XI$ δIV αIII **é** αXII **ő** $c VIII$ $c XI$ δIV αIII δIV **z** ϵX .

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Észak-Irakban dolgozó munkatársai naponta találkoznak azokkal a személyes sorsokkal, amelyek egy-egy híradós riportban nem látszanak: a mindenüket elvesztett családok, a vallásuk miatt üldözött keresztények, a legszörnyűbb háborús borzalmakat átélt gyermekek történeteivel. Helyszínen lejegyzett történeteket feldolgozva Lackfi János József Attila-díjas költő, író az irodalom eszközeivel segít közelebb hozni, miket is élhettek át ezek az emberek, tőlünk nem is olyan távol.

Shamil mondja

Ott volt a jel a kapunkon, ők festették fel, megjelöltek vele minket a halálra. Ugyanaz a nyelvünk, ugyanitt élünk, csak másik templomba járunk, mi lettünk a halálraítéltek. Eleven halottak. Egyik szomszédomnak átköszöntem, mint szokásosan, végighúztam mutatóujját a torkán.

Milyen apa az, aki helyben bevárja, hogy érte jöjjenek, és fiával együtt lemészárolják, lányait, feleségét megerőszakolják? Ott volt a jel, eltörölhetetlenül. Bátyám háborgott, karddal várja be őket, nem adja olcsón az életét. És a családja? – kérdeztem. Inkább megöli őket, ne kerüljenek ellenség kezére. Sírva fakadt a telefonban.

Huszonnégy óránk volt elmenekülni, mit vigyen az ember ilyen útra? Elhagytuk Moszult, mintha szívünket téptük volna ki a mellkasunkból. A kivezető úton lépten-nyomon megállítottak a géppisztolyosok. Átkozott jó szimatjuk volt, az első checkpointon kiszedték a ruhák közül az ékszereket. A ruhákat megtaposták. A második csapat megtalálta a váltás cipőm talpába rejtett bankjegyeket, késsel minden cipőt széthasogattak. A harmadikon előhúzták nagymama ősrégi szőnyegét a csomagtartó mélyéről. Minden állomáson zsugorodott kicsit a jövőnk, de megmaradtunk egymásnak.

Shekanban éltünk három évig a száműzetés keserű kenyerén. Egy kis boltban dolgozhattam, összespóroltuk az albérletrevalót. Egymás nyakán éltünk, de éltünk, nem volt jel a kapunkon. A harcnak vége, de Moszul nem biztonságos, sötét árnyak lakják még mindig. Bashiqában lakunk, vadonatúj házban, hálások is vagyunk, itt nincs más jel az ajtón, mint a kis tábla, amit kiakasztottunk: Hozott Istent! Itt akarunk élni, az élők földjén, ahol apáink éltek és apáink apái, de ha nincs munka, meg kell tennünk a hosszú utat, át kell kelni a tengeren. Ez már nem rólunk szól, hanem gyerekeinkről és gyerekeink gyerekeiről.

Hannaa mondja

Csak mi voltunk egymásnak, én és Faeu, egymás kezét fogtuk a furgon hátulján ülve, a batyunkat kiforgatták, mérgesek voltak, hogy nincsen semmink, pedig mondtuk, hogy nincsen semmink. Arcunkba nyomták a géppisztolyokat, de úgy se tudtunk mást mondani, mint hogy nincsen semmink. Látták ők is, agyonlőhettek volna, keve-

sebbért is agyonlőttek embereket. Nem embereket, keresztényeket, mi nem számítunk embernek erre felé mostanában, dicsőség véget vetni az életünknek, homlokunkon ott az átok jele. Ha nem tagadjuk meg a hitünket, semmi esélyünk.

A gyerekek már Európában, ha küldtek repülőjegyet, meglátogattuk őket,

de eszünk ágában sincs hozzájuk költözni. Itt születünk, és itt is halunk meg. Szkájpólunk az unokákkal, és fáj, hogy ritkán dögönyözhetjük meg őket úgy igazán, de ez a sorsunk, Isten adta az eget fölénk, a földet aláánk. A tükröt kellene szembeköpnöm azon a napon, mikor ki mondanám: „Uram, elhagyom a földet, melyen élnem rendeltetett.”

Faeu kezét fogtam, amikor abban a sötét templomban hevertünk több száz másik emberrel, éreztem a dohányszagát. Nemigen volt már dohányja, erősen meg gondolta, mikor sodorjon egy-egy cigaret tát, egyre vékonyabbakat sodort. Hevertünk a megmaradt ruháinkon a templom jéghideg padlóján, a fülledt emberszagban, a sokféle hortyogásban, kinti fény szitált be az íves ablakokon. Mindig azt vártam, hogy üvöltő harcosok törnek be géppisztollyal, rajtunk ütnek, de elhessegettem a képeket, a félelem nem az Úrtól való.

Barátok segítettek, volt hol laknunk addig is, nem néztek ránk ferde szemmel, nem éreztük, hogy ingyenélők lennénk, mások jósága tartott a felszínen. A gyerekek folyton üzengettek, küldik a repülőjegyet, ne örüljünk meg, de mi maradni akartunk, épp most, épp itt. Sírunk, mikor újra láttuk az otthonunkat, sírtunk az örömtől, a fájdalomtól. Mi volt és mivé lett.

Faeu már nem úgy emelgeti a köveket, mint hajdan, itt is kellett a segítség, mások jóságából épültek újra a falak. Mi maradunk; ki maradna, ha mi nem maradnánk? A szívünk hasad meg, ahogy látjuk a fiatalokat: itt is, ott is felroppennek csapatostul, családostul, mint a madarak, elmennek, vissza se néznek. Elszállnak, mint Faeu cigarettájának füstje. Mi maradunk csak, csikkek, akiket elszívott az élet.

■ LACKFI JÁNOS

Adjunk együtt esélyt a visszatérésre!

Iraki keresztényeket segít az evangélikus egyház és a MÖS

Éveken keresztül láttuk a híradókban a háborús képeket az Iszlám Állam térdnyeréséről, majd legyőzéséről. Ma a legtöbb iraki településen már béke van. Több mint hárommillió belső menekült már visszatért, de ami otthon fogadta őket, az nem adott sok okot a reményre és a maradásra: lebombázott házak, lerombolt iskolák és templomok...

Az Ökumenikus Segélyszervezet (MÖS) 2016 óta állandó jelenléttel és segélyprogramokkal segíti a hazatérőket, köztük kiemelt figyelmet fordítva az üldözött keresztényekre. Házaikat tesznek újra lakhatóvá, iskolákat működővé, minden eszközzel segítve a családokat az újrakezdésben. Hogy az ott élőknek legyen esélyük a helyben boldogulásra, hogy ne kelljen nekik is megint – immár végleg – elindulniuk.

Most újra adománygyűjtést hirdet az Ökumenikus Segélyszervezet és a Magyarországi Evangélikus Egyház, kérve: segítse Ön is a szervezet iraki segélyprogramját. Az adománygyűjtés elindításakor dr. Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök bejelentette: csatlakozva a felhíváshoz, egyházunk a továbbiakban is támogatja a programot. Az elnök-püspök kiemelte: a közelmúltban Próhle Gergellyel, az egyház országos felügyelőjével együtt a helyszínen győződhetek meg arról, hogy az evangélikus adományok hogyan válnak konkrét segítséggé. Az evangélikus gyülekezetek 2017 adventjén tizenötmillió forintot gyűjtöttek össze, amelynek köszönhetően tizenhét család házának felújítását tudta elvégezni az Ökumenikus Segélyszervezet Bashiqában.

Egyházunk országos presbitériumának döntése értelmében pedig az október 7-i vasárnap offertóriumát a MÖS iraki segélyprogramja kapja meg.

Kérjük, segítsen, hogy esélyt adhassunk a háború után hazatérő családoknak az újrakezdésre, a maradásra, a helyben boldogulásra.

■ Forrás: EvÉlet-infó

Hogyan segíthetünk?

Banki átutalással a 11705008-20464565-ös számlaszámra • online adományozással a segelyszervezet.hu/irak oldalon • csekk kérhető a 06-1/205-3955-ös telefonszámon vagy az adomany@segelyszervezet.hu e-mailcímen; az adomány célját így kéri megjelölni a segélyszervezet a csekk Közlemény rovatában: „Irak – evangélikus”.

Nyári szünet az országos irodában. Tájékoztatjuk egyházközségeink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája a nyári időszakban július 30. (hétfő) és augusztus 10. (péntek) között zárva tart, az ügyintézés ez idő alatt szünetel. Az első munkanap augusztus 13., hétfő, a szokásos munkarend szerint.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA
országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

Az Ordass Lajos Alapítvány augusztus 10-én 18.30 órai kezdettel megemlékezésre hívja a testvéreket Ordass Lajos farkasréti sírházhoz (19. parcella, 2-2-63-as sírhely) halálának negyvenedik évfordulóján. A megemlékezésen dr. Fabiny Tibor professzor hirdeti az ígét.

Ünnepi istentisztelet. „A megrepedt nádszálát nem töri össze, a füstölő mécsest nem oltja ki, hűen hirdeti a törvényt.” (Ézs 42,3) Szeretettel meghívjuk augusztus 19-én, vasárnap 18 órára a Budai Református Egyházközség templomába (1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 3.) az állami ünnepünk előestéjén ökumenikus közösgben megrendezendő ünnepi istentiszteletre.

STEINBACH JÓZSEF elnök és DR. FISCHL VILMOS főtáitkár
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Gazdasági-pénzügyi állás. A Baptista Teológiai Akadémia gazdasági-pénzügyi munkatársat keres szeptember 1-jei kezdéssel. Elvárások: gazdasági (középfokú) és mérlegképes könyvelői végzettség; Microsoft Office felhasználói szintű ismerete; jó kommunikációs készség; az egyházi kötődés előnyt jelent. Amit kínálunk: hosszú távú, biztos munkalehetőség; teljes idejű foglalkoztatás; barátságos környezet. Várjuk jelentkezését, szakmai önéletrajzát a bta@bta.hu e-mail-címre.

Lelkészlakás kiadó nyugdíjas lelkész házaspár, lelkész vagy hívó család részére Budapesttől ötven kilométerre, Nyáregyházán. Az ingatlanban új nyílászárók, új radiátorok kerültek beszerelésre. A háromszobás, 102 négyzetméter alapterületű, összkomfortos, félig bútorozott lakáshoz terasz, udvar és kert tartozik. Bérleti díj: havi 50 ezer forint + rezszi. Érdeklődni lehet Rosta László gondnoknál; tel.: +36-20/953-3397; e-mail: rosta166@gmail.com. Nyáregyházi Evangélikus Egyházközség presbitériuma

Felvétel a Luther Otthon – Evangélikus Szakkollégiumba a 2018/2019-es tanévre. A Luther Otthon – Evangélikus Szakkollégium felvételt hirdet Budapesten felsőoktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatóknak a 2018/2019-es tanévtől. A jelentkezési laphoz lelkészi ajánlást és kézzel írott önéletrajzot kell mellékelni. Az írásbeli felvételi beérkezési határideje augusztus 5., 23:59. A jelentkezési lapot elektronikusan a felveteli@lutherotthon.hu címre várjuk. A felvételi tábor – amelynek része a szóbeli felvételi – augusztus 10–12. között rendezük meg. Bővebb információ Laczi Rolandtól kapható a felveteli@lutherotthon.hu címen vagy a +36-20/824-4696-os telefonszámon. A felvételi lap letölthető a *Lutherotthon.hu* címen a Felvételi menüpontban.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Koncert-istentisztelet a Művészetek Palotájában

„A gyülekezeti ének imádság, igehirdetés és hitvallás, ugyanakkor pedig az istentiszteletnek egy olyan része, amelyen leginkább megmutatkozik az igazi művészet. [...] Az énekeskönyv színvonala mutatja az illető egyház kegyességének és műveltségének színvonalát.” A néhai Ravasz László református püspök 1940-ben tett megállapításával egyetértők a Református énekek elnevezésű budapesti gálaesten immár tizenhetedik alkalommal bizonyosodhattak meg arról, hogy protestáns testvéregyházunk „énekkincstára” igazi művészet élményének forrása is. Az idei koncert-istentisztelet helyszíne július 7-én ismét a budapesti Művészetek Palotájának Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterme volt.

FOTÓ: VARGA GÁBOR VARGOSZ

Ezerhétszáz érdeklődő töltötte meg szombaton este zsúfolásig a Múpa koncertcsarnokának nézőterét, ünnepőbe öltözve, hogy részese legyen a Kárpát-medencei reformátusok legnagyobb zenei eseményének.

A szinte példátlan népszerűségnek örvendő és mára komoly szakmai rangot kivívott hangversenysorozat abból a szándékból született, hogy professzionális előadók tolmácsolásában készüljön koncertfelvétel a reformátusok használatára kiadott énekeskönyv zslotáraiból és dicséreteiből. Eddig tizenhat CD- és kilenc DVD-lemez (köztük több arany, illetve platina minősítést szerzett) igazolja a Periferic Records, illetőleg a lemezeket forgalmazó Stereo Kft. vállalkozásának sikerét.

A mindkét céget keresztény elkötelezettséggel vezető alapító, Böszörményi Gergely ez év márciusa óta „civilben” a

Magyar Örökség és Európa Egyesület elnöke. A koncertszervező producer immár nemcsak a Magyarországi Református Egyháznak és egyházkerületeinek, de az Emberi Erőforrások Minisztériumának, a Nemzeti Kulturális Alapnak és a kerületi önkormányzatnak is köszönetet mondott a *Református énekek* hangverseny és a Ferencvárosban május 24–27. között megrendezett tizenötödik református zenei fesztivál támogatásáért.

Az időbeli eltolódás ellenére a július 7-i koncert-istentisztelet tulajdonképpen a szintén egyre rangosabb református zenei fesztivál záróeseményének tekinthető, amely felett idén Steinbach József dunántúli református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke vállalt védnökséget.

A Magyarországi Református Egyház gyülekezeteinek túlnyomó többségében

mindmáig a hetven évvel ezelőtt – próbaénekeskönyvként – megjelentetett gyűjtemény van használatban, amely 512 egyházi éneket tartalmaz. A tervek szerint testvéregyházunk még e jubileumi esztendő végén kiadja hivatalos énekeskönyvét, ám attól aligha kell tartani, hogy a *Református énekek* hangversenysorozat repertoárjára tűzött zslotárok vagy dicséretetek kikerülnének a „végleges” kiadványból. Az eddigi gálaestekre választott művek száma amúgy sem merítette még ki a koncertterembéli rögzítésre mindenképp érdemesítendő énekek tárházát, és idén már a tervezett énekeskönyvbe választott újdonságokból is hallhatott a közönség.

Szavatolhatja a sorozat jövőjét az is, hogy a Művészetek Palotájának református zenei ünnepe az utóbbi években már egyébként sem szorítkozik az énekeskönyvre. A négy részre tagolt koncert utolsó blokkjában idén is kiléptek az 1948-as énekgyűjteményből, hogy egy kortárs szerző, Vajda János zenés istentiszteletéből szóllaltasson meg három átiratot a Kárpát-medencei egyesített kórus. E mintegy háromszáz fős vegyes karba – az itthoni kórusok mellett – évről évre meghívást kapnak a felvidéki, kárpátaljai, partiumi, erdélyi és délvidéki énekkarok legjobbjai, valamint evangélikus és baptista kórusok is.

Idén dr. Farkasné Sajó Márta, Balogh Lázár, Nagy-Szabó Kornélia és Arany János dirigált egy-egy zenei blokkot, amelyek előtt református esperesek olvasták fel a dr. Fekete Károly tiszántúli püspök által válogatott igeszakaszokat. Az orgonánál mindvégig Szabó Balázs Junior Prima díjas orgonaművész tett tanúbizonyságot tehetségéről és – főként hangszerkíséretéről lévén szó – művészi alázatáról.

A közönség a *Fidelio* műsorújság különszámának oldalairól követhette a programot, amelyben – egy-egy énekes erejéig – közreműködővé válhatott, azaz együtt énekelhetett a kórusal. A kéz a kézben elénekelt *Himnusz* után Csűry István királyhágómelléki református püspök bocsátotta útnak imával és áldással a koncert-istentisztelet népes gyülekezetét.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Büszkeség és balítélet

Keresztény felbuzdulás a Pride felvonulás okán

A hazai LMBTQ – leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és queer – közösség legnagyobb évenkénti eseményének, a Budapest Pride néven ismert melegfesztiválnak az illegális bevándorlást is pártfogoló emberi jogi szervezet, az Amnesty International volt az egyik legfőbb támogatója. Az idei fesztivált záró július 7-i felvonulással párhuzamosan, annak Kossuth téri végállomása mellé, a Vértanúk terére szervezett keresztény istentisztelethez viszont hivatalosan egyetlen egyház sem adta a nevét. Az így is ökumenikus alkalom arról a Jézus Krisztusról tanúskodott, aki ma is egyedüli megváltóként kínálja a beteg, bűnös ember számára a gyógyulást, a bűnbocsánatot.

Mielőtt a Városligetből a Parlament elé vonult volna a mintegy tízezer főre becsült szívvárványos forgatag, szombaton délelőtt a 23. Budapest Pride fesztivál keretében LMBTQ-barát zsidó istentiszteletet tartottak a budapesti zsidó közösségi élet központjaként ismert VI. kerületi Bálint Házban. A Szívvárvány Misszió Alapítvány által szervezett, idén már egy teljes hónapra át több vidéki városban is megrendezett fesztivál programjában néhány keresztény jelzővel illetett együttlét is akadt, főként a Keresztények a melegéért mozgalom szervezésében. Míg azonban e felekezetközi csoport tagjainak sajátos bibliaértelmezése magát a homoszexualitást is elfogadhatónak tartja, addig a július 7-i utcai evangelizáció igehirdetői arra mutattak rá, hogy Jézus nem a bűnt tolerálta, hanem a bűnös ember iránt nyilvánította ki Isten feltétel nélküli szeretetét.

Ha azonban a „feltétel nélküli szeretet” azt jelenti, hogy Isten a bűneivel együtt is képes szeretni az embert, akkor ez – a bűnök bűnnek nevezésén túl – a személyes hitre jutott keresztényeket is erre kötelezi. E látszólagos ellentmondásnak a megértése kétségkívül nehézséget okozott annak a két-három fiatalnak, akik homofób ellentüntetés reményében csatlakoztak transzprensükkel a keresztény közösség – nagyjából délután háromtól hat óráig tartott – rendezvényéhez...

„Az Isten szerinti családért” mottóval hirdetett szabadtéri istentiszteletet az Ádám-Éva Misszió szervezte, pontosabban annak két, pünkösdi gyülekezethez kötődő „misszionáriusa”, Vadász Sándor és felesége, Edit. A házaspár évek óta fektet hatalmas energiát abba a munkába, amelyre – hitük és meggyőződésük szerint – az Úr hívta el őket. Noha az idei

alkalommal már többeszes gyülekezetre számítottak, a résztvevők száma mindössze száz és kétszáz fő között hullámzott. A szervezők eltökéltségét mindazonáltal ez a körülmény sem ingatta meg, saját körlevelükben – egyebek mellett – így értékelték a rendezvényt: „Felállt a Parlament közelében és a Pride-felvonulás közelében egy bátor, hívő keresztény csapat, hogy félelem nélkül hirdesse Isten teljes szeretetét és ígését. [...] Ebben a kényes témában keresztények még alig hallatták hangjukat ilyen nyíltan az utcán.”

Bár egyházi orgánumok nem vagy csak igen szűkszavúan foglalkoztak az eseménnyel, az evangélikus sajtó képviselőjét mindenképp indokolta, hogy a felekezetközi alkalom négy igehirdetője között – Dobó Dániel és Sándor Frigyes személyében – két lutheránus lelkipásztor is akadt. Mellettük Baranyi László baptista prédikátor és Mátyás Ferenc, a Biblia Szól Egyház lelkipásztora szolgált igehirdetéssel, többen pedig imádságban tettek biznyságot. A dicsőítő zenei szolgálatot Prazsák László, valamint Csilla és a Wana zenekar vállalta.

Nemcsak a „prájdosok” Kossuth téren felállított színpadán, de a Vértanúk terén szerénykedő emelvényen is volt „coming out”: egy Magyarországon élő brit férfi vállalt nyíltan arról, hogy – megtérése révén – miként gyógyult ki homoszexualitásából. Szavai meggyőzően hitelesítették az előtte szóló szociálpolitikus előadásában foglaltakat. Dr. Tárkányi Ákos ugyanis arról beszélt, hogy ma sincs bizonyíték arra, hogy az Egészségügyi Világszervezet által egészen 1980-ig betegségként nyilvántartott homoszexualitás genetikailag kódolt lenne. Átminősítése csupán a szélsőbalos Homoszexuális Felszabadítási Front nevű

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

amerikai mozgalommal indult agresszív érdekvégyényesítés „eredménye”.

„A homoszexualitást normális dologként beállítók úgy magyarázzák a homoszexuálisok között sokkal gyakoribb különböző deviáns jelenségeket (promiszkuitás, kábítószeresítés, AIDS), hogy ez általánosan tapasztalható elnyomásuk (a »homofóbia«) következménye. Ugyanakkor az, hogy ezek a jelenségek New Yorkban vagy San Franciscóban, a »meleg büszkeség« városaiban még gyakoribbak a homoszexuálisok között, mint az USA más, konzervatívabb részein, arra enged következtetni, hogy ezek háttérében aligha a homoszexuális viselkedés társadalmi elutasítása a fő tényező. Logikusabbnak tűnik az a magyarázat, hogy ez addiktív jellegű, a szenvedélybetegségek körébe sorolható beállítódást és életmódot jelent (legalábbis a férfi homoszexuálisok zömének esetében), önmagukra és másokra is romboló hatású testi-lelki következményekkel” – fogalmazott a szakember.

S hogy miért van hajlam bűnre, devianciára Isten minden teremtményében, arra – mások mellett – épp Sándor Frigyes mutatott rá: élő istenkapcsolat nélkül mindnyájan kiszolgáltatottak vagyunk...

■ TPK

Büszkeség és alázat

Tisztelt Egybegyűlte! Szeretnék egyvalamit rögtön a legelején leszögezni: bár mi itt a Pride felvonulás, vagyis a meleg büszkeség felvonulásának ellenpontjaként gyűltünk össze egy istentiszteletre, mégis, a célunk nekünk is ugyanaz, mint amit a Pride mozgalom a zászlajára tűzött: hogy minden ember szeretetben és békeségben élhessen, és hogy önmagát és a másikat elfogadja és tisztelje. A céljaink tehát azonosak! Amiben különbözünk, az az, ahogyan az odavezető utat látjuk. Akik a Pride-ot támogatják, a *büszkeség* zászlaja alatt menetelnek. Mi viszont az *alázat* nevében jöttünk össze. Mert hisszük, hogy a szeretethez, önmagunk és mások elfogadásához nem a büszkeségen, hanem az alázaton keresztül vezet az út.

És mivel az alázat nevében jöttünk össze, nem a magunk nevében vagyunk itt, és nem magunkra akarjuk irányítani a figyelmet. Hiszen a büszkeséggel van elég bajunk nekünk magunknak is, alázatnak pedig jócskán híján vagyunk! Éppen ez az egyik oka annak, hogy olyan nehezen tudjuk átadni az alázat útjának valódi szabadságot adó és gyógyító üzenetét! De, hála Istennek, ebben a feladatban, ebben a szolgálatban nem vagyunk magunkra utalva, hanem arra az Úrra, aki minden hatalom mennyen és földön, mégis annyira szeret minket, hogy megalázta magát egészen a kereszthalálig! Erre a mindenható és egyben végtelenül alázatos Úrra akarunk mi ma is mutatni, aki kétezer évvel ezelőtt a mennyből eljött közénk a földre, hogy szolgáljon nekünk, és életét adja értünk! Hogy mi valóban szabadok lehessünk, szeretethessünk, és békességünk és életünk legyen!

Amit a büszkeség zászlaja alatt vonulók valószínűleg még nem látnak, az az, hogy a szabadságot és a békességet mi, emberek magunknak sohasem leszünk képesek megszerezni, bármilyen hangosan kiabáljuk is a vélt vagy valós jogainkat, és bármilyen őszinte elszántsággal is küzdünk értük. A valódi szabadságot és valódi békességet csak ajándékba kaphatjuk Istentől, aki ezt a saját egyszülött Fiaának a vére árán vásárolta meg nekünk. A Pride-on vonulók és a Pride-ot támogatók tragédiája abban van, hogy miközben akár a legőszintébb elhatározással is küzdenek a békességért és a szeretetért, minél több

erőfeszítést tesznek ennek érdekében a saját erejükből, annál távolabb kerülnek tőle.

Miért? Mert a saját gondolataink könnyen megtéveszthetnek minket, és a saját erőnk végül kevésnek bizonyul. Isten világosan kijelenti számunkra, hogy a homoszexualitás bűn, egy betegség az ember lelkében, amely soha nem hagyja, hogy az ember valódi békére leljen, legyenek bármilyen ideálisakká is a külső körülmények. Nem az a feladatunk tehát, hogy támogatassuk és ünnepeljük ezt a rengeteg nyomorúságot okozó lelki betegséget, hanem hogy rámutassunk a gyógyulás és a szabadulás útjára.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Sándor Frigyes miskolci evangélikus lelkész Nikodémus története alapján evangelizált

És itt térünk vissza a büszkeség vagy alázat kérdésére. Ahhoz, hogy valaki meggyógyuljon egy betegségből, először el kell ismernie, hogy beteg. És mire van szüksége ahhoz, hogy elismerje a betegségét: büszkeségre vagy alázatra? Természetesen alázatra! A büszkeség még soha senkinek nem okozta a gyógyulását, viszont rengeteg embert vitt a halálba, mert nem fordult időben orvoshoz! Ez pedig igaz minden bűnnel kapcsolatban, nem csak a homoszexualitás bűnével kapcsolatosan. De pont ez a lényeg: ne kezeljük valami egészen páratlan és különleges dologként a homoszexualitást, hanem nevezzük egyszerűen annak, ami: bűnnek, lelki betegségnek, amelyből gyógyulásra van szükség. Ha pedig a homoszexualitást bűnnek, a bűnt pedig lelki betegségnek látjuk, akkor nincs jogunk ítélkezni senki

felett a homoszexualitása miatt. Hiszen senkit sem ítélhetünk el a betegsége miatt! De egyetlen betegséget sem szoktunk ünnepelni, és egyetlen betegségre sem szoktunk büszkék lenni, hanem a gyógyítását keressük.

Nekünk tehát nincs jogunk ítélkezni mások felett! Még a bűneik felett sem! Hiszen mi magunk is ugyanolyan kegyelemre szorult bűnösök vagyunk! Van viszont, akinek van joga ítéletet mondani a bűnök fölött, és aki ítéletet is mond! Ez pedig maga a mindenható Isten. Aki a homoszexualitást halálos, förtelmes bűnnek mondja.

De ugyanez az Isten annyira szeret minket, hogy önmagára vállalta minden büntetésünket, és feláldozta értünk magát egy keresztfán. Jézus Krisztust, az Isten Fiát az irántunk való szeretet vezet-

te, hogy magára vegye minden bűnünk ítéletét, hogy aki hisz benne, az megmenekülhessen az ítélettől, és elfogadhasa a bűnei bocsánatát. Sőt szabadságot, békességet és örök életet is kaphasson.

Jézus azért volt képes arra, hogy a saját élete árán megszerezze nekünk a bűneinkből és a nyomorúságainkból való szabadulás lehetőségét, mert szeretett bennünket, és alázatos volt! Az ő alázata vezethet tehát bennünket, minden embert a szeretetre, békességre, szabadságra, önmagunk és egymás elfogadására, ha van bennünk is annyi alázat, hogy mindent elfogadjuk tőle. „Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,5b) Ámen.

■ DOBÓ DÁNIEL

Az igehirdetés elhangzott július 7-én
Budapesten, a Vértanúk terén

Helytállni az Isten adta helyen

Ökumenikus lelkészkonferencia újra

Évente megrendezik június utolsó hetében a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által szervezett ötnapos lelkési és munkatársi konferenciát. Az utóbbi esztendőben a helyszínt az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ adja Révfülöpön. Idén – „Tegyetek tanítvánnyá minden népet” (Mt 28,19a) címmel – az evangelizáció gyakorlata került középpontba.

A tanácskozás témája évről évre a missziói munkához, az evangéliumhirdetéshez, a gyülekezetépítéshez kapcsolódik. Tavaly például az egyház (gyülekezet) mint missziói közösség volt a fókuszban.

A reggeli és esti áhítatok, az ígétanulmányok és előadások a központi témát hivatottak elmélyíteni, a délutáni csoportfoglalkozásokon pedig a nap során elhangzottakat beszéljük meg – csoport-

vezetők irányításával – a résztvevők. Ezeken túl marad idő a közös imádkozásra és sok éneklésre is. A jelenlevők között mindig akad, aki zongorán, gitáron vagy épp hegedűn kíséri az éneklést. A szervezők arra is figyelnek, hogy ebéd után jusson elegendő idő pihenésre, kirándulásra. Sokan évente csak egyszer, ezen a konferencián találkoznak, ilyenkor tudnak építő beszélgetést folytatni.

A különböző felekezetekből érkezett lelkészek és gyülekezeti munkatársak békességben, egységben, egymást tiszteltben tartva tudnak hitben épülni, lelkikben gazdagodni, szélesebb látókörre törekedve értelmezni a Szentírást és az őket körülvevő világot. A megfáradt, gyülekezeti gondokkal, saját erőtlenséggel küzdő szolgáltevők Révfülöpön megerősödhetnek, megújulhatnak, hogy helyt tudjanak állni azon a helyen, ahova Isten küldi és feladattal bízta meg őket. A konferenciának ez az egyik nagy áldása, amiért többen éveken át látogatják, és amiért új résztvevők is vágnak részesülni ebben az áldásban.

Így volt ez idén júniusban is, miközben terítékre kerültek az örök, változhatatlan evangélium átadásának különböző módjai. Elhangzott, hogy bár a legtöbb ember vágyakozik Isten megváltó szeretetére, a vágyakozók közül csak kevesen lépik át valamely felekezet templomának vagy gyülekezeti házának küszöbét. A keresztények számára azonban nem lehet kérdés, hogy – a Szentlélek támogató munkája által – lehet és kell az evangéliumot részben „mások elé élni”, részben szájunkkal megvallani.

■ VAJS TIBOR írása nyomán

FOTÓ: VAJS TIBOR

Toronyszentelés a tamási gyülekezetben

Egy kis létszámú – alig húszfős – gyülekezet Tolna megye egyik kis városában az élni és tenni akarásról tanúskodik. Hiszen nem sok esélye van annak, hogy egy ilyen kis közösség felvállalja templomának meg szépítését. És mégis...

Évekkel ezelőtt már sikerült rendbe tenni az egykori fogadóból átépített templom külső homlokzatát, de akkor arra nem futotta, hogy a templom 1933-ban épített tornyát is felújítsák. Az időnként potyogó vakolat már-már veszélyessé vált a város főterén álló templom előtti járdán közlekedőkre. Így a gyülekezet kicsiny megta- karított pénzéhez az egyházmegye és a helyi önkormányzat is hozzájárult, hogy újra megszépülhessen Tamási ékessége.

Július 14-én délután jött össze a gyülekezet, hogy hálát adjon Istennek az elvégzett munkáért. Aradi András esperes

Jel 19,5 alapján beszélt arról, hogy nemcsak nagy közösségek, gyülekezetek tehetnek bizonyosságot Isten szeretetéről, hanem egy ilyen kis közösség is dicsérheti az Urat szolgálatával, jelenlétével.

Az istentiszteleten Jámborné Szabados Regina egyházmegyei kisegítő lelkész és Kollár Zsolt gyöngyi lelkész szolgált a liturgiában.

Mivel helyben nincs pásztor, ezért az istentiszteleti szolgálatot Regina látja el vasárnapról vasárnapra, aki Tolnáról, hatvan kilométerről jár a gyülekezetbe. A hit-tanoktatást Györkönyből Kasza Gábor

lelkész végzi. Az evangélikus közösségben rendszeresen tartanak adventi koncertet, szerveznek nyári napközis tábort, vagy éppen főznek együtt pörköltet városi rendezvényen is. Mint ahogyan most is tették, hiszen az istentiszteletet és a közgyűlést követően – amelyen több köszöntés is elhangzott – már pörkölttel és babgulyással várták a vendégeket.

A közgyűlésen Győri János felügyelő beszámolt az elvégzett munkáról, a felújításhoz érkezett adományokról. Ő maga is sokat tett azért, hogy ismét ragyogjon a tamási torony.

Krisztus a kicsiny sereggel is tanúskodik Szentlelke által, hát dicsérjük Istenünket mind, kik féljük az Urat.

■ ARADI ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Erdélyi eklézsiakövetés szászok mentén

Ha mi, magyarok Erdélybe kirándulunk, akkor úti célunk leginkább a Székelyföld. A Csillaghegy-Békásmgyeri Evangélikus Egyházközség vállalkozó kedvű tagjai azonban elsősorban lutheránus mivoltukat tartották szem előtt, és gyülekezeti kirándulásuk során főként szász erődtemplomokat, illetve néhány magyar gyülekezetet kerestek fel. Az alábbiakban Veres Emese-Gyöngyvér – magazinunk számára írt – útinaplójából közlünk részleteket.

A majdnem Nagyszebenig elkészült dél-erdélyi autópálya jóvoltából ma már könnyedén elérhető az erdélyi szászok egykori „fellegváráiként” számontartott két város: Nagyszeben és Brassó. Közelükben sorjáznak az egykori szász falvak. A gyűjtőnéven csak szászokként szereplő német ajkú népesség a 12. és a 13. században került Erdélybe, olykor korábbi székely településekre.

Már Nagyszebenig is szinte településenként megállhattunk volna, hiszen látványos és különlegesség van bőven. Szászsebest semmiképp nem lehetett kihagyni, így hát ez volt az első megállónk. Az egykori várfal mentén érkezünk a főtérré. A parkolóból máris feltűnik egy utcánév: Sicularumgasse. Jöhet is a történelemóra.

A Fő téren álló Zápolya-házban halt meg Szapolyai János 1540-ben. A várfal tornyai közül a Báthory-torony a leghívo-
gatóbb, mi azonban csak az evangélikus templomba lépünk be. Itt még van gyülekezet, önálló lelkésszel, bár a hívek száma csekély, és igen sok a vegyes házasság is. A templom egy korábbi helyén épült a 12–13. század fordulóján, háromhajós bazilikaként, és az évszázadok folyamán több átépítésen és bővítésen is átesett.

Gyönyörű a reneszánsz szárnyas oltára, szószéke késő gótikus, tehát a stílusjegyek igen kevertek. Akárcsak a legtöbb szász templomban, itt is találunk 15–17. századi anatóliai szőnyeget.

Szembetűnő egy láncos, méretes kő: az eklézsiakövetés büntetőeszköze. A parázna hajadonoknak vagy házasságtörő asszonyoknak e követ tartva kellett végigállniuk az istentiszteletet. És persze nem csak Szászsebesen. A büntetőkövet több szász templomban megtaláljuk, az eklézsiakövetés nyomait pedig még a magyar gyülekezetekben is.

A következő napon – Kazinczy, Petőfi és Bem után – megfordultunk Szelindeken, ahol mi is csak a várromot láthattuk már, akárcsak ők.

Szászmedgyesen éppen véget ért az istentisztelet, így ezt elmulasztottuk. Mint megtudtuk, éppen román nyelvű konfirmációs istentiszteletet tartottak. Önkéntes idegenvezetőnk is román diáklány, ám a szomszédos német gimnáziumban tanul. A templom nemcsak a pazar múltat tükrözi, hanem a szomorú jelent is: a falak mentén már a hajdani gyülekezetek hátrahagyott tárgyait őrzik, akárcsak a karzaton, ahová éppen ezért nem lehet felmenni.

Következik Nagybaromlak, Muzsna, majd az egykori püspöki székhely, Berethalom (*képünkön*). Valaha még a barcasági magyar evangélikusok is idetartoztak. Visszálykodó házaspár nincs a csoportunkban, így senkit sem kell bezárni a békítőszobába, mindenki nyugodtan nézelődhet az óriási templomban. Már az odavezető fedett falépcső is élmény, rajta a pusztulás megannyi nyoma, bár magát a hajlékot rendben találjuk.

A következő napokban már magyar gyülekezeteket is útba ejtünk, mindahány egy külön világ. Oltszakadaton még ma is érezhető a szász mintára kialakított szervezethez, ám magyar iskola és magyar lelkész hiányában végveszélyben van ez a különleges szokásokkal rendelkező gyülekezet. Szerencsére templomát a közeljövőben restaurálni fogja a Teleki László Alapítvány.

A kerci apátság romjai között, a piciny, de annál érdekesebb evangélikus templomban és a múzeumban is hosszasan lehet bókászni. Főleg, ha a lelkész is otthon van, akinek szellemes és lebilincselő ismeretöze sokáig marasztal.

Kitérünk a szombatfalvi ortodox kolostorhoz, aztán az eső is hajt, hogy minél hamarabb elérjük Halmágyot. Néhány gyülekezeti tag kitért magáért: a huszonöt fős csapatot süteménnyel, kávéval várták, és főleg jó szóval, hogy bemutathassák a különleges temetővel körülvett Árpád-kori templomot és magát a gyülekezetet. Jólesik az ódon falak között megpihenni és elcsendesedni, orgonaszóval énekelni. Innen már alig egy óra Brassó, illetve szálláshelyünk, Négyfalu.

Másnap az egykori Szent Mihály eklézsia templomában, Csernátfaluban ismerkedünk a barcasági csángóság múltjával és jelenével, majd bejárjuk Prázsmárt. Sietünk Barcaújfaluba, hogy még az imalánc megkezdése előtt meghallgathassuk Fehér Csilla lelkész szavait a gyülekezetről. Aztán órákra Hőltövényben ragadunk: előbb a szász evangélikus templomban lévő óriási, szárnyas oltár képeit csodálva, majd a különleges temetőben nézelődve.

Az ötnapos gyülekezeti kirándulás méltó befejezése egy hangverseny a brassói fekete templomban. Ezúttal nem a nagy orgonát, hanem a két kisebbet szólaltatta meg az ausztriai Reichard Jaud orgonaművész. Mindkettőt közeli, gyülekezet nélkül maradt szász erődtemplomból „menekítették” Brassóba. Nem némák hát a tanúk...

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Biblab és Rumini a Balaton-parton

Országos evangélikus családi tábor

A balatonszárszói Andorka Rudolf Konferencia- és Missziói Központ adott otthont június 25. és július 2. között a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya által negyedik alkalommal megszervezett országos evangélikus családi tábornak.

Egy tábor hangulatát visszaadni írott formában, hogy az is átéljen belőle valamit, aki nem volt ott, szinte lehetetlen. Mert fel lehetne sorolni a sok színes programot, a kézműves-foglalkozásokat, ifiórást, az Ecc-Pecc gyermekzenekar koncertjét, a Menyegző Egyesület táncházát, Raffai Balázs Biblabját, a bibliatanulmányozásokat, mikroszkópba nézést, a Sztelhlo-film megtekintését, a Rumini-vetélkedőt, az estimese-áthítatokat, de ez a felsorolás csak azoknak hoz elő emlékeket, akik ott voltak.

De hogy mégis felidézhesük, mi is zajlott a táborban, képzeljünk el egy kisgyermeket, ahogy a lábát belemártja a vízbe, és felsikkant, hogy juj, ez hideg! De aztán boldogan lubickol a hullámok között. Képzeljünk el egy egyre sötétedő felhőt, ahogy közelít, és látjuk, hogy már esik, nem is olyan messze, de a végsőkéig kitartunk, amikor aztán együtt szaladunk fedél alá. Képzeljünk el, ahogyan filmnézés közben elered a könnyünk, mert a film olyan megható. Idézzük fel a pirított cukor illatát, és képzeljünk magunkat a kémialaborba, és izguljunk együtt, hogy be ne riasszon a füstjelző.

Képzeljünk magunk elé egy pár hónapos babát, ahogyan rácsodálkozik a világra, boldogan kacag a rámosolygókra. Menjünk el képzeletben kirándulni, idézzük fel, milyen, amikor süt a nap, de a szél kellemes, hűvös, távolból látjuk a Balatont, és gyerekek szaladgálnak körülöttünk. Idézzük fel, amikor először vet-

tünk úrvacsorát, a bor ízét és azt, amikor még nem vehettünk, hogyan vágyakoztunk megízlelni az ostyát.

Képzeljük el, amikor barátok találkoznak egy év távlatából, és egymásra csodálkoznak, hogy jó, mennyit nőttél, és meg sem ismerlek, és egy hét múlva egymást ölelve sírnak, hogy vége, és az az újabb egy év kibírhatatlanul hosszú idő, olyan, mint karácsony elmúltával ismét arra vágyakozni. Mert ahogyan karácsonykor is megérkezik hozzánk kisdéd formájában a szeretet, ezt a szeretetet éljük át évről évre ebben a közösségben. Van, aki idén már negyedszerre, van, aki most először, van, aki pár év kihagyás után újra.

Mert ebben a táborban, az önfeledt nevetésben, az éneklésben, az imára kulcsolt kezekben ott van Jézus is, aki elhívott és elküldött bennünket, embert az emberhez, hogy továbbadjuk a tőle jövő szeretetet. Tőle kaptuk a közösséget, és most is megáldott bennünket.

Hiszem, hogy azok a gyerekek, akik már kicsi koruk óta itt együtt táboroznak, és ezt átéltek, lehetnek evangélikus egyházunk jövője. Akik miatt bízhatunk, hogy a templomok nem ürülnek ki, akik megszervezik majd a saját ifjúsági találkozóikat, és akik a saját gyermekeiket is majd evangélikusnak keresztelik, és továbbadják az áldást.

■ KOLTAINÉ SOMOGYI LILLA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A DUNA TELEVÍZIÓBAN

Mégis Isten közelében a Szélrózsán is

Számtalanszor olvastam már Simon Péter „mégis-történetét”, azóta pedig, hogy a büki 12. Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó mottója és igéje lett, ezzel a történettel kelek és fekszem. Az elmúlt másfél évben nem múlt el nap, hogy ne gondolkodtam volna el Péter és Jézus találkozásán. De egyáltalán nem bánom. Sőt. Nagyon élvezem, hogy egy rövid szakasz a Bibliából ennyire mélyen átítatja a mindennapjaimat. Minden percben újabb és újabb dolgokra figyelek fel benne, máshova kerülnek az első olvasásra biztosnak tűnő hangsúlyok. Újabb és újabb értelmet nyernek az elmélyülés során a szavak és a mondatok.

Pár hónapja Péter indulásán töprengtem, aztán az éjszaka fájdalma, legutóbb meg a mérhetetlen pazarlásra lettem figyelmes. Hogy tehetette meg Péter, hogy csak úgy maga mögött hagy kéthajónyi halat? Talán azt érezte, amit Pál fogalmazott meg oly érthetően és világosan a *Filippi levélben*: „Őerte kárba veszni hagytam, és szemétnek ítélek mindent, hogy Krisz-

tust megnyerjem.” (Fil 3,8) Biztos vagyok benne: Péter megértette aznap reggel, hogy nem a pénz számít, de még nem is a hírnév, a gazdagság vagy bármi földi jó. Csak egyvalami számít: hogy milyen közel vagyok, lehetek a Mesterhez.

És valahol ez a Szélrózsza mindenkori célja is. Felhívni a fiatalok figyelmét arra, hogy lehet az Istenhez közel kerülni, lehet az Istennel kapcsolatot ápolni, lehet az Istennel együtt járni, nem kell ehhez mogorvaság, befordulás, önfeladás, csak az, hogy ami kár és szemét, azt elengedjem. Ennyit kér a Mester! Ami lényegtelen, hagyd hátra, és ami fontos, azt vedd el!

Az idei találkozón is, hisszük, rengeteg ilyen pillanat lesz, amikor a lényegre figyelhetünk. Ezért szervezzük a találkozót immár két éve, hogy minél több embernek lehessen „mégis-élménye”, hogy minél több ember megélhesse: nincs mitől félni. A 21. században is büszkén fel lehet vállalni azt, hogy evangélikus vagyok. Azt, hogy gyülekezethez tartozom. Azt, hogy keresztyén emberként vannak értékek, amelyeket magaménak tudok.

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban

Augusztus 5-én, a Szentháromság ünnepe utáni 10. (Jeruzsálem) vasárnapon 11 órától a 12. Szélrózsza országos evan-

gélíkus ifjúsági találkozó záró istentiszteletét közvetíti felvételtől a Duna Televízió Bükrről. Igét hirdet Pongrácz Máté lelkész.

Felvállalni a világban fiatalként, ellenszélben a Jézushoz tartozás csodáját.

Erről szól az élet, és erről fog szólni a Szélrózsát záró úrvacsorás istentisztelet is. Isten igéjét e sorok írója hirdeti, a liturgiában Csorbáné Farkas Zsófia, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium iskola-lelkésze és diákjai, valamint Molnár Lilla doktorandusz, lelkész segítékezik. A zenei szolgálatot az orosházi Székács József Evangélikus Gimnázium zenekara, a VoG fogja végezni. Várunk mindenkit a képernyők elé vagy július 25–29. között Bükre!

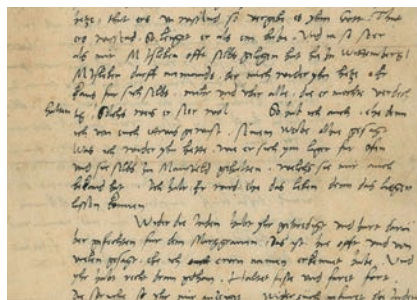
■ PONGRÁCS MÁTÉ,
a Szélrózsza lelkési vezetője

Elárverezik Luther Márton zsidóellenes levelét

Árverésre kínálják Luther Márton ötszáz éve írt levelét, amelyben a zsidókra az „ördög megtestesítőiként” utal. A Lutherkutatók viszont óva intenek attól, hogy a reformáció atyját antiszemitának tartsuk – írja a Magyar Távirati Iroda. Az írást elveszítettnek hitték egészen 1914-ig, amikor felfedezték egy német báró magángyűjteményében. A kétdoldalas levél értékét előzetesen 300 ezer dollárra (82,7 millió forint) becsülte a bostoni RR Auction, ahol július 11-én, szerdán bocsátották árverezésre a dokumentumot. „A börtökben lévő levelet valószínűleg egy múzeumnak vagy magángyűjtőnek adják el, aki gondoskodni tud arról, hogy jó állapotban maradjon” – vélekedett az árverezés előtt Robert Livingston, az aukciósház vezetője, ám a szerdai aukción nem talált új gazdára a dokumentum.

A levél 1543 szeptembere körül íródott a berlini Szent Miklós-templom egyik vezetőjének, aki arra kérte Luthert, magyarázzon meg néhány bibliai

szakaszt, Luther egykori barátja, Johann Agricola ugyanis azokkal a részekkel indokolta, miért érdemelnek pozitív bánásmódot a zsidók, akik akkoriban a mai Németország területén éltek. Válaszlevelében Luther azt írja Georg Buchholzernek, hogy jól tette, amiért a zsidók ellen prédikált, tegyen úgy a továbbiakban is, és hagyja figyelmen kívül Agricolát, aki Luther szerint megrögzött hazudozó. „Mert ezek a zsidók nem zsidók, hanem az ördög megtestesítői, akik átkozzák a mi Urunkat” – írta válaszlevelében Luther.

Forrás: Index

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, aki vezetted népedet a pusztában, s gondoskodtál testi és lelki szükségleteiről, számára iránymutatásról, kérünk, figyelj ma is kegyelmesen híveid kéréseire, amikor hozzád fordulunk imádságunkkal.

Urunk! Annyi minden és mindenki akar a helyedre lépni életünkben. Utakat kínálnak, amelyeken járunk: kényelmeseket, népszerűeket vagy éppen kihívást jelentőket, izgalmasakat. Adj bölcsességet, hogy felismerjük, hol vezet a mi utunk, s ne riadjunk vissza az erőt, türelmet próbáló feladatoktól sem. Kérünk, ne mondj le rólunk, amikor hűtlenül elfordulunk tőled, és méltatlanná válunk szeretetedre, hanem tégy késszé a bűnbánatra és a megtérésre, vezess a megbékélés útján.

Adj nyitott szívet és értelmet, hogy felismerjük életünkben Szentlelked sokféle ajándékát. Add, hogy tehetségünket és a kínálkozó lehetőségeket a te dicsőségedre, embertársaink és a magunk javára tudjuk fordítani. Nyisd meg szemünket, hogy mindeközben rá tudjunk csodálkozni: te jelen vagy közöttünk, s szüntelen végzed teremtet és újjáteremtő munkádat.

Hálát adunk a helyért, amelyet életterünkül adtál. Adj erőt, leleményességet és szeretetet, hogy óvni, gazdagítani tudjuk természeti és épített környezetünket és még sokkal inkább azokat az emberi közösségeket, amelyekhez családi köteleink, lakóhelyünk, munkánk, gyülekezetünk vagy egyéb szálak fűznek minket.

Kérünk mindazokért, akik fájdalom, félelem, betegség, gyász, otthontalanság, megalázottság, kilátástalanság terhét hordozzák. Juttasd el hozzájuk evangéliumod reményt adó üzenetét, adj együttérzést, segíteni kész társakat melléjük. Tégy minket is követeidé ebben a szolgálásban.

Jézus Krisztusért kérünk, aki velled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik örökkön örökké. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrekter: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus

(eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje,

Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.)
- Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

Szentháromság ünnepe után

10. (Jeruzsálem) vasárnap – 5Móz 10,10–13

Megfelelési kényszer vagy hálás engedelmesség

Elvárások útvesztőjében. Életünk során számtalan elvárásnak kell megfelelnünk. Nemcsak a szüleinknek, tanárainknak, főnökünknek, házastársunknak, családtagjainknak igyekszünk megfelelni, hanem önmagunknak is. Előbb-utóbb azonban eljön a pillanat, amikor kénytelenek vagyunk beismerni: nem tudunk mindenkinek. Valahogy úgy érezzük magunkat, mint az a történetbeli apa, aki egy szamár hátán utazott, kisleány pedig mellette gyalogolt. Egy járókelő felháborodottan így kommentálta a látottakat: „Nézzetek oda, ez az apa hagyja, hogy a fia mellette gyalog menjen, míg ő a szamáron ül.” Az apa hamar leszállt a szamár hátáról, felültette rá a kisleányt. Alig mentek azonban pár lépést, egy másik arra járóval találkoztak. „Nézzetek, az a kisleány úgy ül a szamáron, mint egy pasa, és hagyja, hogy szegény idős apja mellette gyalogoljon.” Ekkor az apa felült a gyerek mellé a szamárra. Alig jutottak tovább az úton, megint felháborodva odaszólt valaki: „Nézzetek ezt az állatkínzást, szegény szamár alig bírja el őket.” Így hát mindketten leszálltak, és a szamár mellett, gyalog folytatták útjukat. Ekkor valaki hangosan nevetni kezdett rajtuk: „Micsoda ostobaság! Minek van szamaratok, ha nem is használjátok?”

Szabadulás a szolgaság és az elvárások házából. Isten választott népe nem tudott megfelelni az egyiptomiak elvárásainak. Hiába dolgozott megfeszített erővel és akarattal, sohasem sikerült elég jól teljesítenie. Az ostor nemcsak a testén, hanem a lelkén is nyomot hagyott: lassanként felemészítette az életerejét, elhomályosította az Istenbe vetett reménységét.

A kivonulással új fejezet kezdődött Izráel életében. Hosszú vándorlása alatt olyanak ismerhette meg az Urat, mint akinek minden cselekedetét a szeretet motiválja. Mit kérhet szövetségeseitől viszonzásképpen egy ennyire emberközeli Isten? Azt, hogy vegyék komolyan az érzéseit. Ragaszkodjanak hozzá, és tegyék az első helyre az életükben! Szeressék őt teljes lényükből, és legyen ez láthatóvá a mindennapjaikban. Járjanak az ő útján, tartsák meg parancsolatait, és szolgáljanak neki. Vagyis: éljék az életüket hálás engedelmisséggel.

Izráelhez hasonlóan mi is szomorúan gondolhatunk arra, hogy képtelenek vagyunk eleget tenni Isten kérésének. Próbáljuk őt teljes szívükből szeretni, ám újra és újra hűtlennek bizonyulunk. Igyekszünk az ő útjain maradni, ám nem telik el sok idő, és a széles ösvényen találjuk magunkat. Imádkozunk azért, hogy ne vétkezzünk parancsolatai ellen, mégsem telik el egyetlen nap sem úgy, hogy ne követnénk el bűnt.

Ha ingatag hitünkre tekintünk, akkor könnyen kétségbeeshetünk, amiért nem tudjuk teljesíteni elvárásait. Ha azonban visz-

szatekintünk eddigi életünkre, és belegondolunk, hányszor és hányféleképpen tapasztalhattuk már irántunk érzett szeretetét, egészen másképpen tekintünk kérésére. Feszültség helyett öröm töltheti el a szívünket. A megfelelési kényszer helyét a hála és az örömteli vágyakozás veheti át. Megszabadulhatunk a magunk „Egyiptomából”, hálával és szeretettől túlszorduló szívvel indulhatunk követésére.

Szeress! A szeretet nem pusztán szó, hanem látható, hallható és megtapintható valóság Jézus Krisztusban. Velünk ellentétben ő nem az emberek tetszését kereste, hanem folyamatosan az Atyára figyelt, és akaratának engedelmeskedett. Egyedül az Urat félt, és még a legnagyobb kiszolgáltatottságban sem fordult el tőle. Mindenkor az ő útjain járt, és őt szerette: ebbe a tökéletes összhangba nyerhetünk betekintést az evangéliumok lapjain. Jézus nemcsak megtartotta az Úr törvényét, hanem be is töltötte üdvösségünkre. Ha hittel lépünk lábnyomába, ő kiszabadít az elvárások útvesztőjéből.

Induljunk utána hálás engedelmisséggel, és ne vágyódjunk vissza a szolgaság és megfelelés házába! Ismerjük fel benne az Urat, és ragaszkodjunk hozzá olyan szenvedélyes szeretettel, mint ahogy ő érez irántunk.

■ KOCH SZILVIA

Imádkozzunk! Istenünk! Add, hogy meghallhassuk kérésedet az elvárások útvesztőjében. Kérünk, segíts, hogy ne az emberek tetszését keressük, hanem hozzád ragaszkodjunk, és téged szerethessünk teljes szívünkkel, teljes lelkünkkel. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 5.) Az én házatát imádság házána fogják majd nevezni minden nép számára. Ézs 56,7 (Jn 4,23; Lk 19,41–48; Róm 9,1–8.14–16; Zsolt 59) Jézus Urunk még a kereszten is imádkozott értünk testének templomában. Keresztségünkben a vele való teljes közösségre kaptunk elhívást, ígéretet. Őáltala minden népből gyermeki bizalommal fordulhatunk az Atyához. Szüntelen imádkozzatok! – hangzik felénk is biztatása. „Szent-lelked vezérünk legyen, / Hogy néped el ne tévedjen! / Törd meg a sátán erejét, / Egyházadat te áldd, te véd!” (EÉ 72,3)

Hétfő (augusztus 6.) Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét. Gal 6,2 (Zsolt 41,2; Róm 11,1–12; Jn 8,46–59) Elhordozott minket Urunk haláláig. A kínos és szégyenteljes kereszthalál. Rossz érzés, ha elhatárolódnak tőlünk, ha magunkra maradunk terheinkkel, ha feledésre ítélek minket. De ő példát adott nekünk, hogy mások terhét is észre-vegyük. Segíts meg, Urunk, erőddel, hogy tudjuk hordozni mi is mások terhét. Keresztutadat járassuk akaratom szerint. Így építod szeretetközösségünket egymással. „...aki boldogít más, / Boldog csak az lehet!” (EÉ 455,1)

Kedd (augusztus 7.) Mellém léptél, mikor kiáltottam hozzád, ezt mondtad: Ne félj! JSir 3,57 (Mk 6,48; JSir 1,1–11; Jn 9,1–12) A félelem összeszorít szívet, lelket. Szinte megbénít. Szívünk a torkunkban dobog. De mi nem a félelem lelkét kaptuk, hanem a fiúságét, aki által bizalommal kiálthatunk. Tudhatom ebből az igéből is, hogy figyel az Úr kiáltásomra. A bajban nem hagy magamra. Mellém lép, biztat. Szerető szava kiűzi félelmemet, s mozdit bátor cselekvésre. „Él még, ki annyi vészek / Torkából már kivont. / Bajaidból kiment ő, / Szűnnek keserveid.” (EÉ 342,5)

Szerda (augusztus 8.) [Az Úr] betölti a Siont törvénnyel és igazsággal. Nyugodt lesz az életed, bölcsesség és ismeret teszi szabad-dá és gazdaggá. Ézs 33,5–6 (Mt 10,7; Jn 4,19–26; Jn 9,13–23) Magasztalunk, Istenünk, hogy teljesítetted ígéretedet Jézus Krisztusban. Az ő uralma alá hívsz mindenkit követeiddel. Áldott légy, hogy engem is elhívtál. Urunk keresztségében látjuk igazságodat és törvényedet. Betöltöd szívünket örömmel, és nagyságod ámulattal tölt el. Angyalseregek is hirdetik szabá-dításodat. Ezért dicsőít Sionod, a te néped is. Add, hogy min-denki benned lelje nyugalma. Szerető szíved megismerése tegyen szabaddá és gazdaggá. Énekeljük mi is hálás szívvel: „Hatalom és irgalom / Mind övé, hogy erősítsen, / Mennybe elsegítsen.” (EÉ 220,3)

Csütörtök (augusztus 9.) Mindenben azon az úton járjatok, amelyet megparancsolt nektek Istenetek, az Úr, hogy élhessetek. 5Móz 5,33 (Lk 10,26–28; Róm 11,25–32; Jn 9,24–34) Te ismersz min-ket, Urunk! Nélküled úttalan utakon bolyongunk, mint egykor néped a pusztában. Törvényed beláttatta gyengeségeinket. Ma-gukban halál fiai vagyunk. De te élő utadat adtad elénk Jézus Krisztusban. Benne jó úton járunk. Benne miénk az élet. Tarts meg benne minket mindvégig, örökkévalóságodig. „Benne béke és élet: / Kövessétek! / Jövel, Jézus, kérünk, / Légy a mi vezé-rünk, / Hogy jó útra térjünk! // Ó ama világosság: / Hirdessétek! / Nyomában a boldogság: / Kövessétek! / Jövel, Jézus, kérünk, / Légy a mi vezérünk, / Hogy jó útra térjünk!” (EÉ 160,2–3)

Péntek (augusztus 10.) A népek olyanok előtt, mint egy víz-csepp a vödörben, annyit érnek, mint egy porszem a mérlegserpe-nyőn. Ézs 40,15 (Mt 28,18–20a; JSir 5,1–22; Jn 9,35–41) Adj, Urunk, igaz mértéket, helyes értékítéletet! Melyik nép állhatna meg előtted felemelt fejjel, igazul? Választott néped sírása, a templom elvesztése fölötti fájdalma is figyelmeztet minket e napokban. Heti igénk tekintetünket az Úrra irányítja: „Boldog az a nemzet, amelynek istene az Úr, az a nép, amelyet örökségül választott.” (Zsolt 33,12) Mérlegeden mind könnyűnek találta-tunk, mint egy porszem. Nem nép és nemzet, nem összefogás és egység-erő tart meg, hanem te egyedül, ó, Isten! Ezért szün-telenül kérjük hittel: Jöjjön el a te országod! „Add, terjedjen szent igéd, / És ismerjen minden nép, / Hol a földet ember lakja, / Ragyogjon az üdvnek napja!” (EÉ 469,1)

Szombat (augusztus 11.) Magasztallak, Uram, a népek közt, zsol-tárt zengtek rólad a nemzetek közt. Zsolt 57,10 (ApCsel 2,11; 5Móz 4,27–35[36–40]; Jn 10,1–10) Pünkösöd csoda-Lelke zengjen tovább a világba minden nyelven: „Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.” (Fil 2,11) Köszönjük, hogy elküldted tanítványaidat, követeidet a mi népükhöz is, és saját nyelvün-kön érthetjük igédet. Könyörgünk népünkért és más népekért is, hogy dicsőítő zoltárok zengően magasztalják nevedet, ki az egész világot így szeretted és szereted. Add nekünk győzelmed bizonyosságát és örömet is: Jézus a mi diadalmunk! Ha egyedül kell is kiállni mások elé, adj nekünk is bátorságot, hogy bizony-ságot tegyünk rólad. Úgy, mint ahogyan Dávidnak is erőt, bá-torságot adott e zoltárt zengeni szorult, üldözött helyzetében is. „Készséget ébressz követni igédet. / Szent ügyért éljünk, / Szolgálatban égjünk, / És erő híján erőt tőled kérjünk! / Dicsér-jük Istent!” (EÉ 52,4)

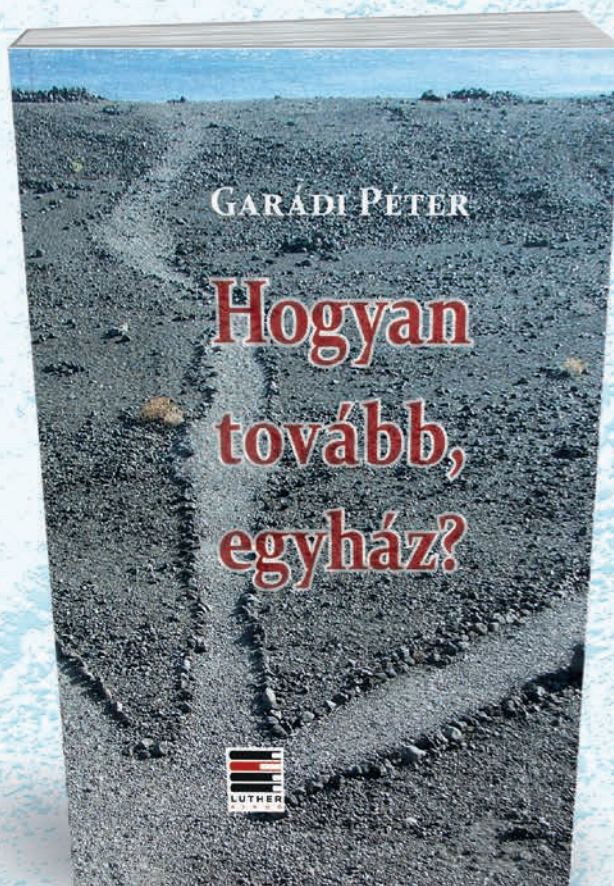
■ PINTÉR MIHÁLY

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

204 oldal /
134 × 208 mm /
kartonált / 1300 Ft

GARÁDI PÉTER: HOGYAN TOVÁBB, EGYHÁZ?

Az egyház sokszínű, sokrétűek a feladatai, sok hiányosság ütközik ki rajta, sok le nem tett terhet cipel fölöslegesen, sokszor nem látja a fától az erdőt, az elé tornyosuló feladatoktól és elvárásoktól a lényegét; hogy honnan jött, hová tart, és mi végre van ebben a világban.

Az egyháznak lehet megtépázott a szövete, de akkor még egészséges, ha kívülről Isten Szentlelkétől, belülről pedig híveitől kér és vár segítséget. Igen, híveitől is, akik naponként szintén segítségre szorulnak, mégpedig krisztusi vezetésre és egyházuk szolgálataira.

E nyilvánvaló, de ki nem mondott segítségkérés és -várás alatt született meg ez a könyv – attól, aki hasonlóképpen Istentől és edényeszköztől, az egyháztól segítségre szorul.

**KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.**

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

LUTHER II.

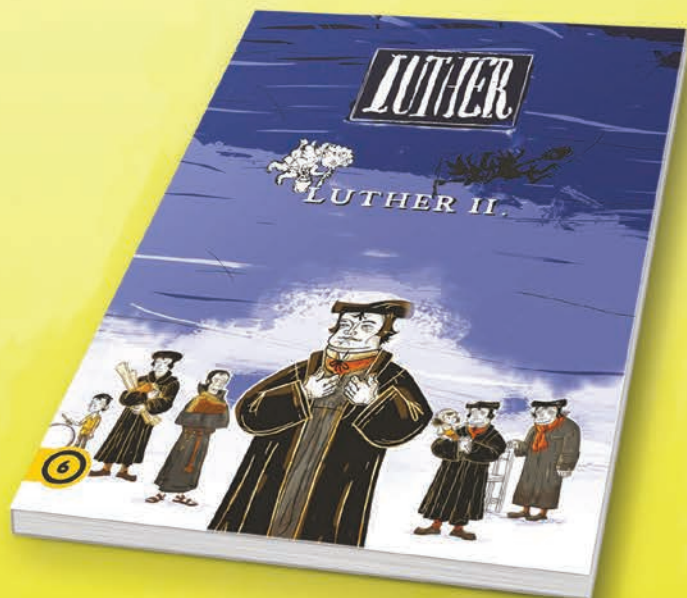
SZÍNES MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM

Játékidő: 5×13 perc

Képarány: 16:9 | LKF 002

136 × 190 mm | DVD-tokban

ISBN 599-954-9909-00-2

6. Kenyértörés

7. A lelkiösmeret szava

8. A wartburgi vár titka

9. Vér, vér, vér

10. Szerelem és halál

A LUTHER ÉLETÉT FELDOLGOZÓ

10 részes rajzfilmsorozat **MÁSODIK 5 EPIZÓDJA**

Richly Zsolt rendezésében,

Lackfi János forgatókönyve alapján

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakai átvagyóról szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztességes családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórara és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. | **Fabiny Tamás püspök**

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 6–10. részét tartalmazó

DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.